

ACTES

JORNADA SOBRE EL PERFIL PROFESSIONAL DEL MUSEÒLEG

BARCELONA, 23 DE NOVEMBRE DE 1994

**ASSOCIACIÓ
DE MUSEÒLEGS
DE CATALUNYA**

JORNADA SOBRE EL PERFIL PROFESSIONAL DEL MUSEÒLEG

ACTES

Museu Marítim de Barcelona.
23 de novembre de 1994

Grup de Museòlegs
Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya

Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Museus.

Amb la col·laboració del Comitè Espanyol de l'ICOM i del Museu Marítim de Barcelona.

Barcelona, 1997-2020

Jornada sobre el Perfil Professional del Museòleg 1994, Barcelona.

**Associació de Museòlegs de Catalunya
Barcelona, 1a. Edició. 2020**

Coordinació de l'edició: Santi Barjau, F. Xavier Menéndez, Daniel Solé

QUADERNS DE L'AMC. 1

JORNADA SOBRE EL PERFIL PROFESSIONAL DEL MUSEÒLEG

Museu Marítim de Barcelona.

23 de novembre de 1994

Organització:

Grup de Museòlegs del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya

Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona.

Amb el suport del Servei de Museus. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Cultural.

Amb la col·laboració del Comitè Espanyol de l'ICOM i del Museu Marítim de Barcelona.

Comissió Organitzadora:

Santi Barjau, Josep Espadale i F. Xavier Menéndez.

Amb la col·laboració de: Jusep Boya, Doménec Ferran, Lluís Ramoneda, Maria Raya, Josep Manuel Rueda, Daniel Solé i Llum Torrents.

Edició de les actes:

Associació de Museòlegs de Catalunya

Disseny de la coberta: Joan Mayné.

Correcció de català de la majoria dels textos: Lidia Fernández (Col·legi de Llicenciats).

SUMARI

INTRODUCCIÓ A L'EDICIÓ	4
PRESENTACIÓ	5
1. BLOC INTRODUCTORI : LA JORNADA	
1.1 Crònica, per F. Xavier Menéndez i Santi Barjau.....	6
1.2 Programa.....	12
1.3 Conclusions.....	13
1.4 Relació de participants	14
2. EL PERFIL PROFESSIONAL DEL MUSEÒLEG : PONÈNCIES	
2.1 Situació actual dels professionals dels museus de Catalunya. Josep Espadalé, Joan Ramon González, Joan Muñoz, Daniel Solé i Joana Xandri.....	18
2.2 Algunes reflexions sobre el perfil del museòleg en el marc del patrimoni cultural. Santi Barjau, F. Xavier Menéndez i Josep Manuel Rueda.....	24
2.3 El museòleg i la legislació de Patrimoni Cultural de Catalunya. Situació actual i propostes. Fina Parés i Joan Rosàs. Servei de Museus. Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya.....	36
3. LA FORMACIÓ MUSEOLÒGICA : DOCUMENTACIÓ	
3.1 Relación de cursos sobre museología para licenciados universitarios en diferentes países (1995). Inma Rodríguez. Fundació Centre Europeu del Patrimoni	38
3.2 L'oferta de formació museològica i sobre el patrimoni cultural a les universitats catalanes. Llum Torrents	44
3.3 La formación museológica en España: el Máster de Museología de la Universidad Complutense de Madrid. Francisca Hernández	50
4. CAP A UNA ORGANITZACIÓ PROFESSIONAL	
4.1 L'associacionisme professional de museus a Catalunya: darreres actuacions. <ul style="list-style-type: none">• L'Assemblea de Museus i l'Associació de Treballadors de Museus de Catalunya. Ramon Sagués, darrer president de l'ATMC.• L'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona. Gabriel Alcalde.• El Grup de museòlegs del Col·legi de Llicenciats. Domènec Ferran.	53
4.2 Presentació de propostes sobre associacionisme professional. Document de treball lliurat a la Jornada, elaborat per Lluís Ramoneda i Maria Raya.....	57
5. DOCUMENTACIÓ SOBRE EL PROCÉS CONSTITUENT DE L'ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA	
Document 1. Manifest del Grup de Museòlegs del CDL (1994)	60
Document 2. Acta Fundacional de l'AMC (1995).....	64
Document 3. Manifest Fundacional de l'AMC (1995)	70
Document 4. Estatuts de l'AMC (1995).....	71
Document 5. Programa d'actuació de l'AMC (1995)	77
Document 6. Relació d'assistents a l'Assemblea fundacional	86
Document 7. Primera junta directiva (1995).....	87
Document 8. Radiografia de la situació professional dels socis. JM. Rueda. 1996.....	88

INTRODUCCIÓ A L'EDICIÓ DE 2020

Després de 26 anys d'espera, per fi veuen la llum les actes de la Jornada sobre el perfil professional del Museòleg, celebrades al Museu Marítim de Barcelona el 23 de novembre de 1994.

Aquestes jornades van significar una fita històrica. Van estar organitzades pel Grup de Museòlegs del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Lletres i en Ciències de Catalunya i per l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, i van suposar el tret de sortida de la creació de l'Associació de Museòlegs de Catalunya, fundada el 30 de juny de 1995 a Girona.

Per què no es van publicar en el seu moment? Era un dels objectius del Pla de Treball de la primera Junta Directiva de l'Associació. Es disposava pràcticament de tots els materials, les ponències, la correcció (feta pel CDL), el disseny i part del finançament (conservàvem un saldo favorable de la realització de la jornada, que va revertir a l'AMC). A finals de 1997 ja disposàvem de pràcticament totes les ponències que mancaven. De fet, es va dissenyar un volum que transcendia les jornades. A més dels materials i ponències de la pròpia Jornada, es va decidir afegir-hi un conjunt de documents, com el manifest i l'acta fundacional de l'AMC, els nous estatuts de l'entitat, el primer programa de treball de la Junta, un estudi de la professió fet el 1996, etc., amb un nou article que havia d'explicar els primers dos anys de l'Associació.

Però, com passa de vegades, el projecte va quedar aparcat en un calaix, ofegat en mig del trepidant dia a dia de l'associació..

Vint-i-cinc anys després de la constitució de l'AMC, i en el marc de la celebració del seu primer quart de segle, l'AMC ha decidit recuperar i editar, en versió digital, aquell material. Lògicament, aquest volum no contindrà l'article previst sobre l'AMC dels dos primers anys, que havien de redactar F. Xavier Menéndez i Daniel Solé. Ara ens remetem al llibre AMC 25 anys d'història, editat per l'AMC en motiu del 25 aniversari, i redactat per nosaltres, que conté el relat, 25 anys després, de tot aquell procés constituent, jornada inclosa, incloent-hi els antecedents de l'AMC.

Com que el context ja l'expliquem en l'esmentat llibre, hem volgut respectar el volum de la Jornada exactament tal com estava concebut el 1997. Aquesta edició es una foto fixa de la professió del 1994, o si es vol, amb els afegits, del 1997. I com a tal l'hem volgut empaquetar.

Quin sentit té, tants anys després, publicar les actes de la Jornada? En primer lloc, acomplir un compromís que tenia l'AMC i els seus responsables dels primers anys. Es un deute que els editors d'aquest volum volíem eixugar. La seva publicació en format digital al web de l'AMC era una opció sostenible a nivell econòmic i de feina. Hem mantingut les textos i documents originals més els documents annexos que s'havien previst.

En segon lloc, aquests actes tenen una important transcendència històrica, no només, com ja hem dit, per que representen l'origen de l'AMC, sinó pels seus continguts. La Jornada va posar sobre la taula les necessitats i reivindicacions del col·lectiu, però també va intentar definir-se a si mateix. La jornada va suposar l'acceptació formal del terme museòleg/museòloga. I no va ser fàcil. No era un terme que llavors estigués en ús. La lectura dels materials (com per exemple, els que defineixen la professió de museòleg), avui, pot generar ingenuïtat. El volum, per tant, té un cert caire "arqueològic" però pensem que té un gran interès desvetllar la foto fixa de la situació de la professió l'any 1994 i del debat que hi havia en aquell moment. O reflectir com estava en aquell moment la formació universitària en museologia. Per tant, creiem que serà una notable contribució a la història de la museologia catalana, no només per les ponències de la jornada sinó també pels documents històrics que hem aprofitat per incloure en els annexos.

F. Xavier Menéndez Pablo i Daniel Solé Lladós

PRESENTACIÓ

D'alguna manera, la publicació que avui us presentem té una certa pàtina històrica. D'una banda, perquè recull les actes d'una important i transcendent trobada de professionals dels museus de Catalunya que va tenir lloc fa uns quants anys, concretament el 23 de novembre de 1994 i de l'altra, perquè hi hem inclòs documentació relativa a la gestació, constitució i primers anys de funcionament de l'Associació de Museòlegs de Catalunya.

Encara que amb el pas dels anys alguns dels temes tractats puguin adolorir d'una certa manca d'actualitat i siguin susceptibles de retocs, des de l'AMC hem considerat necessària l'edició d'aquestes actes. La Jornada sobre el perfil professional del museòleg, celebrada al Museu Marítim de Barcelona, promoguda pel Grup de Museòlegs del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya i per l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona (avui integrada a l'AMC), amb el suport de la Generalitat de Catalunya, responia al neguit i a la iniciativa d'un col·lectiu de museòlegs preocupats per l'apatia manifesta del món professional dels museus (escèptic, desencantat o massa cofoi), decidits a vitalitzar l'erm museístic català i a organitzar i a potenciar el sector. La Jornada va servir per reflexionar a fons sobre el perfil de la nostra professió i per debatre diferents temes d'interès: formació, associacionisme... Com a conseqüència positiva d'aquell encontre, poc després en nasqué l'Associació de Museòlegs de Catalunya, organització que, hores d'ara, reuneix la majoria de tècnics i directius dels museus de Catalunya, una plataforma de diàleg i de reflexió professional (tècnica i laboral), amb l'objectiu d'impulsar la formació i el reciclatge permanent, d'incidir en la planificació i desenvolupament museístic del país i d'assolir el reconeixement social de la professió de museòleg.

Tenim un dèficit evident de publicacions específiques. Era lògic i necessari, per tant, que des de l'AMC, malgrat les dificultats i l'evidència del retard, fèssim tots els esforços possibles per editar els materials de la Jornada sobre el perfil professional del museòleg, textos d'innegable valor documental i que els completèssim amb documentació sobre els antecedents i primers anys de la nostra Associació. I amb aquesta publicació, l'AMC enceta la col·lecció titulada QUADERNS DE L'AMC, amb la intenció de divulgar i textos i materials relacionats amb el nostre sector professional.

Quedi constància de l'agraïment de la nostra entitat a tots els que han intervingut en la seva elaboració i al suport institucional rebut que n'ha permès la publicació.

Carles Marfà i Riera
President de l'AMC
1999

1. BLOC INTRODUCTORI : LA JORNADA

1.1 CRÓNICA

F. Xavier Menéndez i Santi Barjau

ANTECEDENTS

Des de fa alguns anys, d'ençà del document crític elaborat amb motiu del tràmit parlamentari de la Llei de Museus (1990), un reduït grup de professionals de museus, seguint l'exemple dels seus cosins germans, el grup d'arqueòlegs, ha intentat constituir un col·lectiu estable de defensa dels seus interessos professionals al si del Col·legi.

Durant aquests anys, s'han celebrat algunes reunions i s'ha parlat d'alguns projectes (jornades, cursos de formació, manifest professional,...), però una acusada sensació de desencant, conformisme i escepticisme havia sumit al col·lectiu en una greu situació de desmobilització. Aquesta situació s'arrossegava des de molt enrere, des de la hibernació -força evident des d'abans de mitjan anys 80- de l'única associació existent aleshores, l'**Associació de Treballadors de Museus de Catalunya (ATMC)**, hereva directa de les glorioses Assemblees de Museus (1978-80). Algunes iniciatives posteriors, potents però disperses, com la creació de l'**Associació de Museòlegs de les Comarques Gironines AMCG** (1989) i de la **Comissió de Cooperació dels Museus Locals de les Comarques Barcelonines** (1990), així com la celebració del **Congrés Català de Museus Locals i Comarcals** (1989) i de les **Jornades de Museus de la Diputació de Barcelona** (des de 1988), no aconseguiren vertebrar un moviment organitzat de museòlegs al nostre país, però van posar en contacte els professionals i van proporcionar les bases futures per a la seva confluència.

Ni tan sols el fet evident que l'activitat museística havia tingut darrerament al nostre país un cert ressò social -almenys als mitjans de comunicació- no havia aconseguit despertar tampoc la nostra consciència de col·lectiu professional afectat. Han estat uns anys intensos, caracteritzats per l'aprovació de les lleis de Museus (1990) i de Patrimoni (1993) i pel seu desplegament; per la constitució de la Junta de Museus de Catalunya (sense representació dels professionals com a col·lectiu); i pel desenvolupament d'importants projectes museístics al nostre país (com el MNAC, el MACBA, el CCCB, el MNCTC, o el Museu d'Història de Catalunya, a més de la reestructuració d'alguns museus de Barcelona), projectes en els quals el col·lectiu professional ha tingut poc pes.

Aquest estat de coses contrasta amb el grau d'autoorganització en defensa dels seus interessos professionals que han assolit altres sectors en el camp del patrimoni cultural, i que han aconseguit definir, almenys, el seu perfil professional (arqueòlegs, restauradors, arxivers, bibliotecaris..., per no parlar dels arquitectes). Mentrestant, els tècnics de museus encara no sabem què som : no sabem si tenim consciència de ser museòlegs, abans que arqueòlegs, historiadors de l'art o biòlegs; i no sabem tampoc què vol dir museòleg, qui ho és i qui no, ni quins estudis universitaris calen per ser-ho.

És per tot això que l'any 1994 es van posar en marxa un seguit d'iniciatives, impulsades des del Grup de Museòlegs del Col·legi, conjuntament amb l'Associació de Museòlegs de les comarques de Girona (AMCG).

Amb motiu del Dia Internacional dels Museus (18 de maig), vam fer públic un manifest sobre la situació actual del sector i, concretament, de la professió. El manifest, que va tenir un cert ressò als MM.CC., s'estava discutint al si del Grup des de feia més d'un any, i va ser tramès prèviament a tot el col·lectiu per què hi participés mitjançant esmenes. Va ser presentat el 16 de maig de 1994 al Col·legi, en el marc d'una taula rodona convocada pel Grup amb el títol **Els Museus de Catalunya, present i futur**. L'objectiu de la taula era debatre la política museística de les diverses administracions a Catalunya. L'absència de 3 dels 5

responsables institucionals convidats -s'excusaren Eduard Carbonell, director general de Patrimoni Cultural de la Generalitat; Joaquim de Nadal, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona; i Jordi Moltó, alcalde i representant de L'Associació Catalana de Municipis- va descafeïnar notablement el debat, però la participació dels altres dos convidats, Joan Fuster, diputat de Cultura de la Diputació de Barcelona, i Joan Pluma, regidor de l'Ajuntament de Girona i representant de la Federació de Municipis de Catalunya, així com la de Josep Espadalé (president de l'AMCG) i de Camil·la González (presidenta d'ICOM-Espanya), va possibilitar que la taula, moderada per Josep Boya, i el debat posterior amb els assistents (que no superaren la cinquentena), fos cordial, ric i fluid. En el debat, a més de la situació dels museus, es van tractar aspectes del manifest, i especialment aspectes relacionats amb la situació professional del col·lectiu.

La segona activitat programada pel Grup va ser la convocatòria, pel mes de novembre, conjuntament amb l'AMCG, i amb la col·laboració d'ICOM-Espanya, d'una **jornada sobre el perfil professional del museòleg**, amb l'objectiu de posar fil a l'agulla a les qüestions que plantejàvem anteriorment.

OBJECTIUS

Els objectius de la jornada eren:

- Definir la figura del museòleg o conservador de museus com a professional del patrimoni cultural i el seu paper en les polítiques de conservació i dinamització del patrimoni cultural i natural entès de forma global i integral.
- Debatre sobre la formació acadèmica i les titulacions universitàries adequades per a l'exercici de la professió.
- I reivindicar el reconeixement de la professió des del punt de vista tècnic, laboral, legal i social.

Un objectiu afegit de la jornada era definir, com a conseqüència del debat dels punts esmentats, quin havia de ser el model adequat d'organització i defensa dels interessos professionals que hauria d'adoptar el col·lectiu de museòlegs. Les jornades també havien de servir, per tant, per promoure un procés associatiu constituent, ampli, unitari, i estès a tot el territori de Catalunya -seguint l'exemple de Girona i heretant el llegat de l'ATMC-, que assumís una doble funció, la defensa dels nostres interessos professionals, i la prestació de serveis al col·lectiu (formació, informació, recursos), però que alhora fos igualment capaç de reivindicar i d'opinar sobre la política museística del país (el desenvolupament de la llei; els grans projectes museístics; el suport als museus locals i comarcals; etc.) i de fer-se escoltar per les administracions.

DESENVOLUPAMENT DE LA JORNADA

El dia 23 de novembre de 1994 es va celebrar, a l'auditori del Museu Marítim de Barcelona, la **Jornada sobre el Perfil Professional del Museòleg**, organitzada amb la finalitat de definir clarament les característiques que identifiquen el nostre col·lectiu.

La jornada va ser organitzada pel Grup de Museòlegs del Col·legi i per l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, amb el suport del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya i la col·laboració del Comitè espanyol del Consell Internacional de Museus (ICOM-CE) i del Museu Marítim de Barcelona. La comissió organitzadora estava constituïda per Santi Barjau, Josep Espadalé i F. Xavier Menéndez, a més d'un ample equip format per, entre altres, Domènec Ferran, Lluís Ramoneda, Maria Raya, Daniel Solé i Llum Torrents. Cal agrair especialment la col·laboració dispensada pel personal del Servei de Museus (especialment Magda Gassó i Glòria Juncosa), del Museu Marítim de Barcelona i del Col·legi de Llicenciats (que va assumir la secretaria i tresoreria de la Jornada).

L'acte va començar amb unes paraules de benvinguda per part del senyor Josep Pujadas, director-gerent del Consorci de les Drassanes de Barcelona, en nom de la institució que ens acollia. A continuació, la degana del Col·legi, Josefina Cambra, va pronunciar unes paraules de presentació, seguides de la salutació de Camil·la González, presidenta del Comitè Espanyol de l'ICOM.

La primera part de la Jornada -moderada per Llum Torrents i Pep Espadalé- consistia en un bloc introductori, titulat **l'associacionisme professional de museus a Catalunya: darreres actuacions**, en el qual, abans d'entrar de ple en la matèria objecte de l'encontre, es pretenia fer un repàs de les darreres experiències d'associacionisme professional en matèria de museus que s'havien produït a Catalunya. En

aquest sentit, es procedí a la lectura -per part de Domènec Ferran- d'una comunicació escrita per Ramon Sagués, darrer president de l'Associació de Treballadors de Museus de Catalunya, sobre l'origen i desenvolupament de l'ATMC, associació molt activa a principis dels anys vuitanta. A continuació, Gabriel Alcalde, en nom de l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, va exposar la trajectòria de l'esmentada associació, en aquell moment l'única realment activa a Catalunya en el nostre camp. Seguidament, va intervenir Domènec Ferran per explicar les activitats del Grup de Museòlegs del Col·legi. Finalment, es va presentar un document de propostes sobre associacionisme professional, preparat per l'organització i elaborat i presentat per Lluís Ramoneda i Maria Raya, amb l'objectiu de fomentar el debat i iniciar un procés vertebrador i cohesionador del nostre sector. L'objectiu del document no era debatre'l durant la Jornada, sinó lliurar-lo als presents com una aportació al futur debat que hauria d'encetar-se. És per això que es presentà el document a l'inici de la Jornada.

A continuació s'inicià el bloc de ponències, moderat per Llum Torrents. Les dues del matí pretenien oferir les dues cares d'una moneda: en primer lloc, una visió i una anàlisi més quantitativa del sector (mitjançant la ponència **Situació actual de la professió museística a Catalunya**) i, en segon lloc, una reflexió més qualitativa de la professió (mitjançant la ponència **Algunes reflexions sobre el perfil del museòleg en el marc del patrimoni cultural**). La primera ponència, a càrrec de J. Espadalé, J. R. González, J. Muñoz, D. Solé i J. Xandri, va evidenciar la precarietat professional del col·lectiu de treballadors de museus a Catalunya. Els autors avançaren els primers resultats d'un estudi del personal d'una part dels museus catalans, i comunicaren que havien detectat que molts museus de Catalunya no disposaven de personal fix o tenien personal contractat per sota de les categories laborals que els pertocarien en funció de les tasques desenvolupades. Especialment es va ser crític amb la pràctica de fer contractes de tècnic mitjà per a perfils professionals corresponents clarament al grau superior, com una manera d'abaratir costos laborals.

Després de l'esmorzar (ofert pel Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya), es va exposar la segona ponència, en la qual S. Barjau, X. Menéndez i J. M. Rueda es plantejaven la definició de *museòleg* entès com a *gestor de patrimoni* i emmarcaven l'esmentada definició en el context de la resta de professions implicades en el patrimoni cultural. La ponència plantejava, en primer lloc, una reflexió sobre l'ús i l'abast del terme *museòleg*, i en proposaven fins i tot una definició: "El museòleg és aquell professional, proveït de la formació universitària adequada o de l'experiència tècnica necessària, especialitzat en la gestió del patrimoni cultural i natural, que administra, conserva, documenta, investiga, difon i dinamitza socialment un conjunt de dades i béns d'interès cultural i natural, de caràcter moble, immoble o immaterial, en el marc d'una institució o d'un projecte museístic orientat al servei de la comunitat on s'insereixen." La ponència, en aquestes mateixes pàgines, introdueix també una definició més directa, breu i concisa, arran del debat generat a la mateixa Jornada (a la ponència original no hi era). Es la que diu que "el museòleg es aquell tècnic que gestiona patrimoni i que treballa en un museu o en relació als museus". Es tracta de introduir-hi clarament la paraula *museu*, entès aquest com és definit per l'ICOM, el qual fa una definició molt ampla i avançada del terme. Finalment, la ponència tractava també de definir la caracterologia del museòleg, és a dir, el perfil que qualitativament hauria de tenir el museòleg del present i del futur.

Immediatament després de les esmentades ponències es va iniciar el primer debat, que va ser llarg i profitós. Com era d'esperar, una de les qüestions més debatudes fou la conveniència d'adoptar el terme *museòleg* per definir-nos professionalment. Encara que no va faltar qui preferia reservar el terme per als qui tenien formació acadèmica superior, de caire oficial, en museologia, o qui era partidari d'incidir en denominacions menys grandiloqüents, com *tècnic de museus* (almenys, durant una fase transitòria, fins que no s'omplís de contingut el terme *museòleg*), sembla que la major part dels participants s'inclinava per l'ús del terme *museòleg*. Malgrat que el mot no acabava d'agradar (pero no se'n trobava cap de millor), s'acceptà la fórmula *museòleg*, si més no assumint-la de forma convencional, fins i tot de manera instrumental, per tal de adoptar tots una terminologia comuna i de donar identitat al col·lectiu (sobretot si es pensa a crear una associació), i entenent que la definició del contingut és prou complexa i que cal deixar-la oberta, i que caldrà perfilar i definir l'abast del terme en el futur. En tot cas, aquesta va ser una conclusió i un acord clar sorgit del debat.

Altres aspectes sorgits en el debat foren les diferents professions museístiques i el seu encaix amb el terme *museòleg* (restauradors, difusors, gerents...), la mobilitat i l'accés a la professió, les circumstàncies de l'extinció de l'ATMC i l'abast dels estudis superiors en museologia (si convenien carreres de segon

cicle universitari en museologia o, al contrari, mestratges o postgraus de tercer cicle). Sobre aquest darrer punt, sembla clar que, en tot cas, els participants avalaven la necessitat de la creació d'una titulació universitària específica, al mateix temps que requerien un reciclatge professional permanent del col·lectiu. En definitiva, en el debat es va palesar la voluntat d'avançar cap a una cohesió professional més gran del col·lectiu. Pel que fa a la qüestió de la creació d'una plataforma professional, van quedar sobre la taula diverses possibilitats sorgides en el debat (potenciar el grup de museòlegs del Col·legi, crear un grup català a l'ICOM-CE, reconstituir l'ATMC o crear una associació professional *ex novo*).

Finalment, volem esmentar que en el debat també va participar Elisa Mohino, presidenta de l'Asociación Española de Museólogos, la qual va presentar la seva entitat.

La sessió de la tarda es va iniciar amb l'exposició de la ponència **El museòleg i la legislació sobre patrimoni cultural a Catalunya. Situació actual i propostes**, a càrrec de Fina Parés, cap del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, i de Joan Rosàs, cap de la Secció de Gestió i d'Inspecció del mateix servei. Aquesta ponència plantejava el punt de vista de l'Administració, que, com a conseqüència de la Llei de Museus aprovada el 1990, té l'obligació de desenvolupar un reglament sobre personal tècnic i directiu de museus (anunciat per l'art. 14.1 de la llei) i que, per tant, serà qui haurà de definir les condicions professionals dels museòlegs. Els ponents van citar els principis generals que inspiraran el futur decret de personal de museus, que té per objectiu que tots els centres de Catalunya disposin de personal directiu i tècnic qualificat, correctament format i remunerat. Des de la tribuna es va oferir al col·lectiu la possibilitat de conèixer i debatre el text del decret abans de la seva aprovació definitiva.

La taula rodona celebrada a continuació estava dedicada al tema de **La formació museològica**. Va comptar amb l'assistència de representants de cursos i altres iniciatives de formació en matèria de museus i patrimoni. Els components de la taula van ser: Xavier Ballbé, director del Centre Europeu del Patrimoni (que va referir-se a la formació museològica a Europa i a l'experiència de l'Escola de Patrimoni de Barcelona, que gestiona); Francisca Hernández, directora acadèmica del màster de museologia de la Universidad Complutense de Madrid (que va aportar el punt de vista de l'ensenyament universitari en matèria de museologia a Espanya, a partir de l'experiència del màster de museologia de la Universidad Complutense de Madrid, que dirigeix); Neus Moyano, professora de museologia del Departament d'Art de la Universitat Autònoma de Barcelona (que va fer referència a la formació de tercer cicle en matèria de museologia i patrimoni a les universitats catalanes); Josep Boya, tècnic del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya (que va parlar fonamentalment del projecte de postgrau sobre museologia i patrimoni etnològic que estava preparant el Departament d'Antropologia de la Universitat de Barcelona); i Francesc Tarrats, director del Museu Nacional d'Arqueologia de Tarragona, com a presentador i moderador de la taula (que aportava també el punt de vista dels professionals de museus en actiu).

En el debat subsegüent, es va evidenciar la dispersió d'iniciatives existent. Davant la situació de multiplicitat d'ofertes, tant de tipus no universitari com universitari (amplificat per l'augment d'universitats catalanes), i de proliferació de productes (màsters i postgraus de gestió cultural, arxivística, museologia, gestió de patrimoni arqueològic, museologia i antropologia, museografia i arquitectura, etc.), que alguns van criticar, no faltaven veus que consideraven que la competència no era negativa i que calia evitar encarcarar, limitar o homogeneïtzar les ofertes formatives i deixar actuar lliurement el mercat. En el debat va intervenir també el (en aquell moment nou) director general de Patrimoni cultural de la Generalitat de Catalunya, senyor Josep Ma. Huguet (present a la sala per cloure la reunió), el qual es va comprometre a iniciar contactes amb el Departament d'Ensenyament, de cara a l'establiment d'uns futurs estudis reglats de museologia a Catalunya.

Després del debat, es va procedir a la lectura, per part de D. Ferran, de les conclusions de la Jornada, conclusions preparades per la Comissió Organitzadora a partir de les ponències i de les intervencions dels assistents en els debats. Aquestes conclusions, que van gaudir d'una certa projecció als mitjans de comunicació, són reproduïdes més endavant.

L'organització va aprofitar aquell moment per convocar un grup de treball obert -ja anunciat al matí- que comencés a posar les bases d'una proposta d'articulació professional del col·lectiu. La crida va tenir èxit ja que en acabar la reunió, un total de 22 voluntaris s'hi van apuntar. El treball iniciat per aquest grup (redacció d'estatuts i posada en marxa del procés constituent de l'Associació de Museòlegs de Catalunya) s'explica en el capítol 5 d'aquest llibre.

La clausura de la Jornada fou a càrrec del nou director general de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, Josep Ma. Huguet i Reverter. En el programa estava anunciat l'anterior director general, Eduard Carbonell. Huguet va encoratjar el col·lectiu a abandonar la nostàlgia de l'ATMC i a organitzar-se amb criteris professionals i no corporatius. Es va mostrar disposat, a més d'obrir el debat sobre la titulació universitària en museologia (com hem explicat abans), a discutir també amb els representants professionals del sector els continguts del futur decret de personal de museus. Finalment, va emplaçar els assistents a unes II Jornades -al cap d'un any- per seguir debatent els aspectes referents a la definició professional dels museòlegs.

ASSISTÈNCIA

La resposta del col·lectiu a la nostra convocatòria de Jornades va superar llargament les previsions més optimistes. Els assistents foren 123 (el nombre de butlletes d'inscripció rebudes havia arribat a 145). L'elevat nombre d'inscrits a la Jornada i l'activa participació dels assistents en els debats que s'hi van generar demostra que l'existència d'un fòrum de discussió sobre aquesta matèria era una necessitat que havia de ser coberta (al final d'aquest volum hem inclòs un directori complet dels participants -Capítol 6-).

Dels 123 inscrits, un 69'2% (uns 85) treballaven fefaentment en museus, mentre que el 30'8 restant feien constar altres ocupacions -o no especificaven res- a la butlleta d'inscripció (activitats privades en el camp del patrimoni o en altres camps, *free-lances*, redactors de projectes museístics o de difusió, representants d'associacions de museòlegs de Madrid, estudiants, aturats -només un es va "confessar" com a tal-, etc). La major part dels treballadors de museus pertanyien a museus locals i comarcals, la majoria de titularitat municipal: un 37'3% en relació al total d'assistents a la Jornada. En aquest percentatge hem inclòs els tècnics de la Diputació de Barcelona, però no els de l'Ajuntament de Barcelona (un 8'1% del total), que, juntament amb el 37'3% esmentat, totalitzen un 45'4% de presència del món local. Dins d'aquest 37'3% de percentatge local (uns 46 tècnics), hem de ressaltar el domini territorial de les comarques de Barcelona (la meitat, 23 assistents, als quals hauríem de sumar els 10 de l'Ajuntament de Barcelona) i Girona (13 assistents), mentre que la representació de les terres de Tarragona i de Lleida fou sensiblement menor (5 cada una). Els museus nacionals estaven representats per un 8'9% dels presents (aquí s'inclou el MNAC, el MNAT i, malgrat que encara eren de titularitat provincial, el Museu Arqueològic de Barcelona i Empúries). Només un 3'2% dels participants pertanyien a museus eclesiàstics, i un 1'6%, a museus privats. Finalment, la representació de la Direcció General del Patrimoni cultural era del 9'7% (8 tècnics del Servei de Museus i 4 de SS.TT. i d'altres serveis). Per altra banda, la procedència geogràfica dels participants fou massivament catalana (120 dels 123, un 97%). Els tres restants eren de Madrid.

Cal fer una valoració altament positiva de l'assistència a la **Jornada sobre el perfil professional del museòleg**, no només des del punt de vista quantitatiu, sino també des del punt de vista qualitatiu (per l'alt nivell de debat i participació assolit i per la diversitat i varietat territorial i tipològica dels inscrits). Concretament, hem de considerar altament positiu el fet que hi hagués una participació de tècnics de museus de diverses tipologies i de diverses administracions. El grup més important (37%) el constitueix el dels museus locals i comarcals (que és el sector museístic més important de Catalunya), al qual hem d'afegir el col·lectiu de l'Ajuntament de Barcelona (8%), amb una representació molt inferior al pes que realment té en l'univers museístic del país. Per tant, el món dels museus locals ha estat molt ben representat a la Jornada (sobretot les comarques de Barcelona i Girona). També hi ha hagut una participació molt important de tècnics del Servei de Museus de la Generalitat (que estava implicada a l'organització), així com una remarcable presència de museòlegs de la Diputació de Barcelona (CERC i MAB). L'assistència de personal de museus privats i eclesiàstics fou més discreta. Especialment positiva és la important presència de tècnics de patrimoni no vinculats a museus i que intenten obrir-se camí de manera autònoma i en el camp privat (CEP, empreses de patrimoni, *free-lance*, etc.). També hi van participar exdirigents de l'antiga ATMC amb ganes de retornar a l'activitat associativa.

Malgrat l'èxit de convocatòria, cal reconèixer la presència de llacunes i absències importants. En primer lloc, i tal com hem dit, s'hi va trobar a faltar tot el col·lectiu quasi sencer dels directors de museus de l'Ajuntament de Barcelona. Tampoc no hi assistiren els directors dels dos grans museus nacionals constituïts llavors ni de les grans fundacions d'art contemporani de Barcelona. També hi va faltar una representació més gran de l'associació de difusors de patrimoni. Finalment, hi va mancar presència de tècnics de determinades institucions privades (com la Caixa) i de professors universitaris. Per últim, cal dir

que la participació de museòlegs dels museus de ciència va ser molt baixa.

DOCUMENTACIÓ LLIURADA

A tall de memòria, volem esmentar aquí la relació de documents lliurats als assistents (inclosos en les presents actes, completats i actualitzats arran dels debats).

- Les tres breus comunicacions sobre **L'associacionisme professional de museus a Catalunya: darreres actuacions**, a càrrec de Ramon Sagués, Gabriel Alcalde i Domènec Ferran.
- El document **Presentació de propostes sobre associacionisme professional**, a càrrec de la Comissió Organitzadora
- Resums de les ponències **Situació actual de la professió museística de Catalunya**, a càrrec de Josep Espadale, Joan Ramon González, Joan Muñoz, Daniel Solé i Joana Xandri, i **El museòleg i la legislació de Patrimoni cultural de Catalunya. Situació actual i propostes**, a càrrec de Fina Parés i Joan Rosàs, del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya.
- La ponència **Algunes reflexions sobre el perfil del museòleg en el marc del patrimoni cultural**, a càrrec de Santi Barjau, Xavier Menéndez i Josep Manuel Rueda.
- El document **Relación de cursos sobre museología**, elaborat pel Centre Europeu del Patrimoni.
- El document **Continguts de museologia o museografia impartits a les universitats catalanes** elaborat per Llum Torrents.
- La comunicació **Magister en museología (de la Universidad Complutense)** lliurada per Francisca Hernández, directora acadèmica del màster de museologia de la Universidad Complutense de Madrid.
- Un catàleg de publicacions museològiques de la llibreria BALAAM.
- El díptic programa.
- Una invitació del Comitè Espanyol de l'ICOM a assistir a la conferència **Los profesionales de los museos, su definición y su función** que va impartir el Dr. Patrick Boylan el 26 de novembre de 1994 al CCCB, en el marc de l'Assemblea anual de l'ICOM-CE.

1.2 PROGRAMA

- 9:00 Lliurament de la documentació als participants.
- 9:30 Inauguració i presentació de les Jornades, a càrrec de la degana del Col·legi, Josefina Cambra, i de la Comissió Organitzadora. Salutació de Camil·la González, presidenta del Comitè Espanyol de l'ICOM.
- 9:45 Bloc introductori :
L'associacionisme professional de museus a Catalunya: darreres actuacions.
A càrrec de: Ramon Sagués, darrer president de l'ATMC; Gabriel Alcalde, representant de l'AMCG, i Domènec Ferran, membre del Grup de Museòlegs del Col·legi.

Presentació de propostes sobre associacionisme professional. A càrrec de la Comissió Organitzadora.
- 10:15 Ponència :
Situació actual de la professió museística de Catalunya
A càrrec de Josep Espadalé, Joan Ramon González, Joan Muñoz, Daniel Solé i Joana Xandri.
- 11:00 Pausa. Esmorzar
- 11:30 Ponència :
Algunes reflexions sobre el perfil del museòleg en el marc del patrimoni cultural
A càrrec de Santi Barjau, Xavier Menéndez i Josep Manuel Rueda
- 12:15 Debat
- 16 h Ponència :

El museòleg i la legislació de Patrimoni cultural de Catalunya. Situació actual i propostes.
A càrrec de Fina Parés, cap del Servei, i de Joan Rosàs, cap de la Secció de Gestió i Inspecció, del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya.
- 16:45 Taula rodona: **La formació museològica**
- Xavier Ballbé, director del Centre Europeu del Patrimoni
- Francisca Hernández, directora acadèmica del màster de museologia de la Universidad Complutense de Madrid.
- Neus Moyano, professora del Dep. d'Art de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Jusep Boya, tècnic del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya.
- Francesc Tarrats, director del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, com a presentador i moderador de la taula.
- 18:00 Conclusions de les Jornades. Debat
- 19:00 Cloenda de les Jornades, a càrrec d'Eduard Carbonell, director general de Patrimoni cultural de la Generalitat de Catalunya.

1.3 CONCLUSIONS

- Assumim les experiències d'organització professional existents fins al moment, Assemblea de Treballadors de Museus de Catalunya, Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona i el Grup de Museòlegs del Col·legi de Doctors i Llicenciats, com a punt de partida del procés associatiu que ara iniciem.
- Constatem la necessitat de crear una estructura professional en el marc de les diferents opcions possibles. Proposem iniciar un grup de treball, per tal de constituir la Comissió Organitzadora de l'Associació Catalana de Museòlegs. Aquest procés ha de ser integrador al màxim i el més ràpid i àgil possible.
- Tot i reconeixent la millora de la situació professional dels museòlegs en els darrers anys, aquesta encara està molt lluny d'una situació normalitzada.
- Cal incidir en la definició de les funcions del personal tècnic dels museus i en alguns casos en la seva qualificació professional.
- Acceptem el terme *museòleg* com una fórmula de consens que pot aglutinar el nostre col·lectiu.
- Considerem com a requisit mínim per ser museòleg la titulació universitària superior. Els casos de professionals amb reconeguda experiència que no compleixin aquest requisit mereixeran una especial atenció.
- La formació museològica s'ha de desenvolupar fonamentalment en el marc universitari (tercer cicle).
- Constatem la necessitat del desenvolupament de la Llei de Museus, sobretot en els aspectes que facin referència a la reglamentació de personal i la formació. Recollim l'oferiment del director general de Patrimoni cultural de ser informats sobre els continguts dels nous decrets, abans de la seva aprovació.
- A partir d'aquesta jornada iniciem el procés per a la constitució d'una associació de museòlegs de Catalunya, de caràcter territorial, com un bloc unitari de professionals qualificats relacionats amb els museus de Catalunya.

Barcelona, 23 de novembre de 1994.

1.4 RELACIÓ DE PARTICIPANTS A LA JORNADA

ADRIÁN, Mònica

AGUELÓ MAS, Jordi

AINAUD ESCUDERO, Joan-Francesc

AIXELÀ, Carme

ALCALDE GURT, Gabriel
Museu Comarcal de la Garrotxa, Olot

ALGUERÓ GREGO, Mercè
Museu Diocesà, Barcelona

ALIAGA i RODRIGO, Sara

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE MUSEOLOGÍA

ASTORCH ERATO, Ivan
Amics dels Museus de Catalunya

BALLVÉ, Xavier
Centre Europeu del Patrimoni

BARJAU RICO, Santi
Museu Nacional d'Art de Catalunya

BATISTA NOGUERA, Ricard
Museu Arqueològic de Barcelona

BESA ROCA, Dolors

BLASCO ANDALUZ, Sonia
Conjunt Monumental d'Empúries

BORRELL GIRÓ, Mònica
Museu de Gavà

BORRELL MARTÍNEZ, Núria

BOSCH ARGILAGÓS, Josep
Museu de Gavà

BOSCH CRUZ, Clara

BOYA, Jusèp Maria
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

BUSCARONS IDOYAGA, Cecília Beatriz

CABALLERO BASSEDAS, Montserrat
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
CALVET SOLÉ, Antoni

CAPELLA MOLAS, Anna
Museu d'Història de la Ciutat, Girona

CAPSIR MAÍZ, Josep
Museu de les Arts Decoratives, Barcelona

CARRERAS ROSSELL, Teresa
Museu Arqueològic de Barcelona

CARRETÉ NADAL, Josep M.
Museu de Gavà

CARRETERO MARÍ, Núria

CARRETERO PEÑA, Rosa M.

CASALÉ SOLER, Ramon

CASANOVES CASALS, Manuel
Museu Claretà, Vic

CASARRAMONA OBIOLS, M. Isabel
Museu de Terrassa

CASAS SOLER, Núria
Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars,
Barcelona

CASILLAS ALLÉS, Marisa

CLAVELL MIEJIMOLLE, Magda
Museu Torre Balldovina, Santa Coloma de
Gramenet

CUYÀS ROBINSON, M. Margarita
Museu Nacional d'Art de Catalunya

DACOSTA OLIVERAS, Josep M.

ENRICH GREGORI, Roser
Museu d'Història de Sabadell

ESPADALÉ REBALLI, Josep
Museu del Suro, Palafrugell

ESPINAGOSA MARSÀ, Jaume
Museu Comarcal de l'Urgell, Tàrrrega

ESPONA CASCALES, M. Angels
Museu Etnogràfic de Ripoll
ESTIVILL SORLI, Rosa

FERRADOR ORTIZ, Mar

FERRAN GÓMEZ, Domènec
Museu de Terrassa

FIGUERES TORRUELLA, Anna
Museu Comarcal Salvador Vilaseca, Reus

FONT CODOÑER, Mercè

FONT VALENTÍ, Gemma
Museu Etnològic del Montseny "La Gabella",
Arbúcies

FREIXAS CAMPS, Pere
Museu d'Història de la Ciutat, Girona

GABRIEL TOMÀS, M. del Mar

GALLEMÍ PAULET, Jaume
Museu de Geologia, Barcelona

GARCÍA ALMAGRO, Francesca
Museu Torre Balldovina, Santa Coloma de
Gramenet

GARCÍA SASTRE, Andrea
Museu Nacional d'Art de Catalunya

GARRABOU VANCELLS, Helena

GASSÓ, Carme
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

GASSÓ, Magda
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

GENÍS ARMADA, M. Teresa

GIL MARTÍN, Conxita

GIRALT BALAGUERÓ, Josep
Museu Comarcal de la Noguera, Balaguer

GONZÁLEZ GOU, Camil·la
Centre Gestor de Museus, Barcelona

GONZÁLEZ PÉREZ, Joan Ramon
Institut d'Estudis Ilerdencs

GRATACÓS TEIXIDOR, Georgina
Museu Darder d'Història Natural, Banyoles

GUIJARRO FAYOL, Olga

GURRI COSTA, Ester

ISART MARGARIT, Rosa M.
JARDÍ, Eulàlia

JOAN I ROSA, Josep M.
Museu del Joguet de Catalunya, Figueres

JORNET BENITO, Núria

JUAN TRESSERRAS, Jordi

JUNCOSA, Gloria

LECHAGO JUAN, Gemma

LLONCH PAUSAS, Sílvia
Museu Frederic Marès, Barcelona

MACIÀ GOU, Montserrat
Institut d'Estudis Ilerdencs

MARFÀ RIERA, Carles
Museu Comarcal del Maresme, Mataró

MARTÍ LLAMBRICH, Miquel
El Cau de la Costa Brava-Museu de la Pesca,
Palamós

MARTÍNEZ DÍAZ, Belén
Museo Arqueológico Nacional, Madrid

MASSAGUER GIRALT, Albert
Museu de Pallejà

MASSÓ CARBALLIDO, Manuel-Jaume
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona

MATEU GASQUET, Joaquim
Museu Etnològic del Montseny "La Gabella",
Arbúcies.

MAYNÉ AMAT, Joan
Museu de Badalona

MENÉNDEZ PABLO, F. Xavier
Museu Arqueològic de Barcelona

MERCADAL FERNÁNDEZ, Josep Oriol
Museu Cerdà, Puigcerdà

MESTRE CAMPA, Mireia
Servei de Restauració de Béns Mobles,
Generalitat de Catalunya

MESTRES SOLÉ, M. Dolors
Museu Comarcal de la Conca de Barberà,
Montblanc

MIR FELIP, Anna
Museu Comarcal Salvador Vilaseca, Reus

MIRÓ GARCÍA, Marta

MIRÓ MIRÓ, Josep M.
Museu Comarcal Salvador Vilaseca, Reus

MOLIST CAPELLA, Núria
Museu Arqueològic de Barcelona

MONLEON ESTERLI, Anna
"Thermalia" Museu de Caldes, Caldes de Montbui

MONTLLÓ BOLART, Jordi
Museu de la Marina de Vilassar de Mar/
Museu de l'Estampació Tèxtil, Premià de Mar

MONTOBBIO MARTORELL, Beatriu
Museu Diocesà, Barcelona

MONTOBBIO MARTORELL, Blanca
Museu Diocesà, Barcelona

MONTSERRAT, Rosa M.
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

MORELL FALGUERAS, Cristina
Museu de la Marina, Vilassar de Mar

MUNNÉ DUMENJÓ, Immaculada
Col·legi d'Aparelladors, Lleida

MUNTAL MUNS, Josep
Museu de Granollers

MUÑOZ, Joan
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

NAVARRO GUITART, Jesús
Museu d'Art Jaume Morera, Lleida

ÑÍGUEZ AGUAVIVA, Patricia

PADRÓ PUIG, Carla

PALET MARTÍNEZ, Josep M.

PARÉS, Fina
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

PASCUAL, Eva

PEIRET ESTRADA, Jordi

PERMANYER BASTARDAS, Maria
Museu de Granollers

PRADES VALLEDOR, Ivàn
Museu d'Història de la Ciutat, l'Hospitalet

PUERTAS GARCIA, Montserrat
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

PUJADES MITJÀ, Sandra
Museu Etnològic del Montseny. Arbúcies

RAMONEDA AIGUADÉ, Lluís Josep
Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona

RAYA DE CARDENAS, Maria
Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona

RIU FERRANDO, Margarida

RIUS FONT, Carme
Centre d'Estudis i Recursos Culturals, Diputació de Barcelona

RODRÍGUEZ GARCI, Immaculada
Centre Europeu del Patrimoni

ROIG MORGADES, Gemma

ROSÀS, Joan
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

ROSSICH TRULLOLS, Ramon
Museu de la Vida Rural, L'Espluga de Francolí

ROVIRA MATA, Carolina

ROVIRAS PADRÓS, Antoni
Museu del Montgrí i del Baix Ter, Torroella de Montgrí

RUEDA TORRES, Josep Manuel
Museu Etnològic del Montseny "La Gabella", Arbúcies

RUFASTE CORTÉS, Isabel
Museu dera Val d'Aran, Vielha

SADA CASTILLO, Pilar
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona

SALA, Margarida

SALAMERO LOPEZ-PRIETO, Cristina

SANDALINAS LINARES, Carme
Museu Frederic Marès, Barcelona

SANZ TEJEDA, Cayetana
Museu Comarcal del Maresme, Mataró

SAU GIRALT, Maria-Nadal
Consorci del Patrimoni de Sitges

SAULA BRIAN, Oriol

SERRA DE MANRESA, fra Valentí
Museu Etnogràfic Andino-Amazonic dels
Caputxins de Catalunya, Barcelona

VILALTA MARTINEZ, Jordi
Museu de Rubí

SERRANO VAREA-BERNAT, Isabel
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

XANDRI SOLÉ, Joana
Institut d'Estudis Ilerdencs

SIERRA REGUERA, Albert
Servei del Patrimoni Arquitectònic, Generalitat de
Catalunya

SOLÉ LLADOS, Daniel
Centre d'Estudis i Recursos Culturals, Diputació
de Barcelona

SOLÉ MASERAS, Maties
Museu Comarcal de la Conca de Barberà,
Montblanc

SOLER COLOMER, Anna
Museu de la Pell, Vic

SOLER LLOBET, Angels
Servei de Museus, Generalitat de Catalunya

SOLIAS ARÍS, Josep M.
Museu de l'Hospitalet

SUBIRANA TORRENT, Rosa M.
Museu Clarà, Barcelona

TARRATS, Francesc
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona

TARRÚS, Josep
Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles

TERRÉ VIDAL, Esmeralda

TERUEL SAMSO, Mariona

TORRENT BAGUDA, Enric
Museu del Montgrí i del Baix Ter, Torroella de
Montgrí

TORRENTS DIAZ, Llum
Museu de la Marina, Vilassar de Mar

VALLÉS AUDOUARD, Isabel
Amics dels Museus de Catalunya

VICENTE GUITART, Carles
Centre d'Estudis i Recursos Culturals, Diputació
de Barcelona

VILA NOGUERA, Francesc
Museu Comarcal de Manresa

2. EL PERFIL PROFESSIONAL DEL MUSEOLEG: PONÈNCIES

2.1 SITUACIÓ ACTUAL DELS PROFESSIONALS DE MUSEUS A CATALUNYA

Josep Espadalé, Joan Ramón González, Joan Muñoz, Daniel Solé, Joana Xandri.

METODOLOGIA.

Aquesta ponència originalment es titulava **La situació actual de la professió museística a Catalunya**, però en el moment de fer les correccions per publicar-la (febrer 1996), vam creure oportú parlar dels professionals dels museus, ja que s'adaptava millor al tema que tractava la ponència i a la realitat laboral dels nostres museus.

Aquesta breu anàlisi parteix de diferents fonts informatives:

- L'estudi fet per l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona sobre la situació laboral dels seus associats.
- L'estudi dels museus de les comarques de Lleida realitzat per Joan Ramon González i Joana Xandri.
- Directoris: Base de dades de l'Associació de Museòlegs de Catalunya i el directori de membres de l'ICOM (1992).
- Solé, Daniel. Carbonell, Miriam. Casanova, Elisenda. González, Maribel; *Cens de Museus dels municipis de Barcelona (1987-1995)*. Diputació de Barcelona. Barcelona. 1995.
- Les dades extretes dels expedients d'inscripció al Registre de Museus de Catalunya (desembre 1995) del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, elaborades per Joan Muñoz. (RM)

A l'iniciar l'estudi va caldre enfrontar-se al fet que les dades de les diferents fonts i estudis no eren compatibles entre si, i aquest és un dels temes característics que emmarca la situació de les professions i dels professionals dels museus de Catalunya. Per començar no existeix un consens clar sobre quines són les professions museístiques, és difícil comparar els contractes i tipologies laborals dels museus públics i els museus privats (encara que la majoria de personal treballa en institucions públiques) i a més hi ha una certa opacitat informativa (a vegades involuntària) quan es tracta de parlar de nivells i tipus de contractes.

A partir d'aquestes premisses es va decidir utilitzar com a referent base el Registre de Museus de Catalunya, per la seva evident globalitat. A més, a l'hora de completar, confirmar o matisar aspectes del Registre, s'utilitzaren les altres fonts d'informació. En aquest sentit cal aclarir, com observareu a les taules, que el Registre de Museus de Catalunya sols contempla el personal funcionari o laboral amb contractes indefinits. Això implica que un museu que tingui la plantilla amb contractes laborals temporals no està comptabilitzada en el registre.

MASIA-MUSEU CAN MAGAROLA	ALELLA	B	EL MARESME	0	0	0	0	LOCAL
MUSEU D'ARENYS DE MAR	ARENYS DE MAR	B	EL MARESME	2	0	0	2	MONOGRÀFIC
MUSEU DEL CÀNTIR D'ARGENTONA	ARGENTONA	B	EL MARESME	2	2	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DE BADALONA	BADALONA	B	BARCELONÈS	14	5	0	9	LOCAL
FUNDACIÓ JOAN MIRÓ	BARCELONA	B	BARCELONÈS	38	21	1	16	MONOGRÀFIC
MUSEU D'ART DE CATALUNYA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	76	19	5	52	
MUSEU D'ARTS, INDÚSTRIES I TRADICIONS POPULAR	BARCELONA	B	BARCELONÈS	12	4	0	8	
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT	BARCELONA	B	BARCELONÈS	64	7	5	52	
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	0	0	0	0	
MUSEU DE CERÀMICA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	13	4	0	9	
MUSEU DE GEOLOGIA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	23	4	1	18	
MUSEU DE GEOLOGIA DEL SEMINARI	BARCELONA	B	BARCELONÈS	1	1	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DE LA MÚSICA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	15	1	2	12	
MUSEU DE LES ARTS GRÀFIQUES	BARCELONA	B	BARCELONÈS	3	0	0	3	
MUSEU DE ZOOLOGIA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	28	8	1	19	
MUSEU DEL CALÇAT ANTIC	BARCELONA	B	BARCELONÈS	1	0	0	1	COL.LECCIÓ
MUSEU DEL FUTBOL CLUB BARCELONA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	4	0	0	4	
MUSEU DEL TEMPLE EXP. DE LA SAGRADA FAMÍLIA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	2	1	0	1	COL.LECCIÓ
MUSEU ETNOLÒGIC	BARCELONA	B	BARCELONÈS	26	3	3	20	
MUSEU FREDERIC MARÉS	BARCELONA	B	BARCELONÈS	35	5	2	28	
MUSEU MARÍTIM	BARCELONA	B	BARCELONÈS	32	3	2	27	
MUSEU MILITAR	BARCELONA	B	BARCELONÈS	9	2	0	7	MONOGRÀFIC
MUSEU PICASSO	BARCELONA	B	BARCELONÈS	16	7	0	9	
MUSEU TÈXTIL I D'INDUMENTÀRIA	BARCELONA	B	BARCELONÈS	21	2	0	19	
MUSEU-MONESTIR DE PEDRALBES	BARCELONA	B	BARCELONÈS	20	1	2	17	
MUSEU MUNICIPAL DE BERGA	BERGA	B	BERGUEDA	1	0	0	1	LOCAL
THERMALIA. MUSEU DE CALDES DE MONTBUI	CALDES	B	VALLÈS ORIENTAL	0	0	0	0	LOCAL
MUSEU-ARXIU MUNICIPAL DE CALELLA	CALELLA	B	EL MARESME	3	0	0	3	LOCAL
MUSEU MOLÍ-PAPERER DE CAPELLADES	CAPELLADES	B	L'ANOIA	2	1	0	1	MONOGRÀFIC
MUSEU-ARXIU TOMÀS BALVEY	CARDEDEU	B	VALLÈS ORIENTAL	0	0	0	0	LOCAL
MUSEU DEL BRUC	EL BRUC	B	L'ANOIA	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU MUNICIPAL DE NÀUTICA DEL MASNOU	EL MASNOU	B	EL MARESME	0	0	0	0	
MUSEU DEL PRAT	EL PRAT	B	BAIX LLOBREGAT	1	1	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU MUNICIPAL DE GAVÀ	GAVÀ	B	BAIX LLOBREGAT	2	0	0	2	LOCAL
MUSEU DE GRANOLLERS	GRANOLLERS	B	VALLÈS ORIENTAL	5	2	0	3	LOCAL
MUSEU DE L'HOSPITALET	HOSPITALET	B	BARCELONÈS	5	1	0	4	
MUSEU COMARCAL DE L'ANOIA	IGUALADA	B	L'ANOIA	2	1	0	1	LOCAL
MUSEU MONOGRÀFIC DEL CASTELL DE LLINARS	LLINARS VALLÈS	B	VALLÈS ORIENTAL	2	0	0	2	
MUSEU MUNICIPAL	MANLLEU	B	OSONA	0	0	0	0	
MUSEU COMARCAL DE MANRESA	MANRESA	B	BAGES	7	1	1	5	
MUSEU MUNICIPAL DE LA TÈCNICA DE MANRESA	MANRESA	B	BAGES	1	0	0	1	
MUSEU L'ENRAJOLADA-SANTACANA	MARTORELL	B	BAIX LLOBREGAT	4	4	0	0	
MUSEU MUNICIPAL VICENÇ ROS	MARTORELL	B	BAIX LLOBREGAT	4	4	0	0	
MUSEU-MEMORIAL VICENÇ ROS	MARTORELL	B	BAIX LLOBREGAT	4	4	0	0	
MUSEU ARXIU DE STA. MARIA DE MATARÓ	MATARÓ	B	EL MARESME	0	0	0	0	
MUSEU COMARCAL DEL MARESME-MATARÓ	MATARÓ	B	EL MARESME	7	3	0	4	LOCAL
MUSEU MUNICIPAL DE MOLINS DE REI	MOLINS DE REI	B	BAIX LLOBREGAT	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DE MONTSERRAT	MONISTROL M.	B	BAGES	2	0	0	2	ALTRES MUSEUS
MUSEU D'ESTAMPACIÓ TÈXTIL	PREMIÀ DE MAR	B	EL MARESME	6	1	1	4	
MUSEU DE L'ESQUERDA DE RODA DE TER	RODA DE TER	B	OSONA	0	0	0	0	
MUSEU ARQUEOLÒGIC MUNICIPAL	S. F. CODINES	B	VALLÈS ORIENTAL	0	0	0	0	
MUSEU MUNICIPAL DE STA. PERPÈTUA MOGODA	S. P. MOGODA	B	VALLÈS OCCIDENTAL	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU D'ART DE SABADELL	SABADELL	B	VALLÈS OCCIDENTAL	2	1	0	1	MONOGRÀFIC
MUSEU D'HISTÒRIA DE SABADELL	SABADELL	B	VALLÈS OCCIDENTAL	3	2	0	1	LOCAL
MUSEU INST. PALEONTOLÒGIC "M. CRUSAFONT"	SABADELL	B	VALLÈS OCCIDENTAL	14	7	1	6	
MUSEU PICTÒRIC DE ST. POL DE MAR	SANT POL	B	EL MARESME	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DEL CAU FERRAT	SITGES	B	EL GARRAF	7	1	1	5	
MUSEU MARICEL	SITGES	B	EL GARRAF	6	1	1	4	
MUSEU ROMÀNTIC CAN LLOPIS	SITGES	B	EL GARRAF	7	1	1	5	
MUSEU TORRE BALLDOVINA	STA. COLOMA	B	BARCELONÈS	7	2	0	5	LOCAL
MUSEU DE LA CIÈNCIA I LA TÈCNICA	TERRASSA	B	VALLÈS OCCIDENTAL	14	3	1	10	NACIONAL
MUSEU DE TERRASSA	TERRASSA	B	VALLÈS OCCIDENTAL	8	1	1	6	LOCAL
MUSEU TÈXTIL	TERRASSA	B	VALLÈS OCCIDENTAL	9	2	1	6	MONOGRÀFIC
MUSEU VERDAGUER	VALLVIDRERA	B	BARCELONÈS	3	1	0	2	
MUSEU CLARETIÀ DE VIC	VIC	B	OSONA	8	4	0	4	COL.LECCIÓ

PT: Personal total funcionari indefinit o funcionari; PI: Doctors o Llicenciats; P2: Diplomats; P3: Sense titulació universitària

Registre de Museus de Catalunya. Pla de Seguiment. 1993/1995. Servei de Museus, 1995

MUSEU EPISCOPAL	VIC	B	OSONA	1	1	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS	VILAFRANCA	B	ALT PENEDÈS	5	1	0	4	
BIBLIOTECA-MUSEU VÍCTOR BALAGUER	VILANOVA	B	EL GARRAF	4	1	0	3	MONOGRÀFIC
MUSEU ROMÀNTIC CAN PAPIOL	VILANOVA	B	EL GARRAF	7	1	1	5	
MUSEU MUNICIPAL DE VILASSAR DE DALT	VILASSAR DALT	B	EL MARESME	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DE LA MARINA	VILASSAR DE MAR	B	EL MARESME	1	1	0	0	
MUSEU ENRIC MONJO	VILASSAR MAR	B	EL MARESME	2	0	1	1	
MUSEU ETNOLÒGIC DEL MONTSENY, LA GABELLA	ARBÚCIES	G	LA SELVA	4	1	0	3	LOCAL
MUSEU ARQUEOLÒGIC COMARCAL DE BANYOLES	BANYOLES	G	PLA DE L'ESTANY	1	1	0	0	LOCAL
MUSEU DARDER D'HISTÒRIA NATURAL	BANYOLES	G	PLA DE L'ESTANY	1	1	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU MUNICIPAL J. ARAGAY	BREDA	G	LA SELVA	1	0	0	1	MONOGRÀFIC
MUSEU ARQUEOLÒGIC DE CALONGE. CEC COLÒNIC	CALONGE MAR	G	BAIX EMPORDA	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DE L'EMPORDÀ	FIGUERES	G	ALT EMPORDÀ	6	1	0	5	
MUSEU DEI JOGUET DE CATALUNYA	FIGUERES	G	ALT EMPORDÀ	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
TEATRE-MUSEU DALÍ	FIGUERES	G	ALT EMPORDÀ	21	2	2	17	MONOGRÀFIC
MUSEU D'ART	GIRONA	G	GIRONÈS	8	2	0	6	MONOGRÀFIC
MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT	GIRONA	G	GIRONÈS	7	3	0	4	LOCAL
TRESOR DE LA CATEDRAL DE GIRONA	GIRONA	G	GIRONÈS	2	0	0	2	MONOGRÀFIC
TERRACOTA. MUSEU DE CERÀMICA DE LA BISBAL	LA BISBAL	G	BAIX EMPORDA	2	2	0	0	
MUSEU MUNICIPAL DE LLAGOSTERA	LLAGOSTERA	G	GIRONÈS	2	0	0	2	COL.LECCIÓ
MUSEU MUNICIPAL DE LLÍVIA	LLÍVIA	G	CERDANYA	0	0	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU COMARCAL DE LA GARROTXA	OLOT	G	LA GARROTXA	9	3	0	6	
MUSEU DEL SURO DE PALAFRUGELL	PALAFRUGELL	G	BAIX EMPORDÀ	2	1	0	1	MONOGRÀFIC
MUSEU CAU DE LA COSTA BRAVA	PALAMÓS	G	BAIX EXPORDÀ	1	1	0	0	
MUSEU ETNOGRÀFIC DE RIPOLL	RIPELL	G	RIPELLÈS	1	0	0	0	
MUSEU MUNICIPAL	S. F. GUÍXOLS	G	BAIX EMPORDA	1	1	0	0	LOCAL
MUSEU DEL MONTGRÍ I DEL BAIX TER	TORROELLA	G	BAIX EMPORDÀ	5	2	0	3	LOCAL
MUSEU LOCAL ARQUEOLÒGIC	ARTESA DE LLEIDA	LI	SEGRIÀ	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DEL MONTSEC	ARTESA DE SEGRE	LI	LA NOGUERA	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU COMARCAL DE LA NOGUERA	BALAGUER	LI	LA NOGUERA	1	1	0	0	
CASA MUSEU DURAN I SANPERE	CERVERA	LI	SEGARRA	2	1	0	1	LOCAL
ECOMUSEU DE LES VALLS D'ÀNEU	ESTERRI D'ÀNEU	LI	PALLARS SOBIRA	0	0	0	0	
MUSEU MUNICIPAL DE GUIMERÀ	GUIMERÀ	LI	URGELL	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU DE GUISSONA "EDUARD CAMPS I CAVA"	GUISSONA	LI	SEGARRA	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU D'ISONA	ISONA	LI	PALLARS JUSSÀ	1	1	0	0	
MUSEU ETNOLÒGIC I D'ARQUEOLÒGIA	JUNEDA	LI	GARRIGUES	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU ARQUEOLÒGIC DE L'I.E.I	LLEIDA	LL	SEGRIÀ	3	1	0	2	
MUSEU CAPITULAR	LLEIDA	LI	SEGRIÀ	0	0	0	0	
MUSEU D'ART JAUME MORERA	LLEIDA	LL	SEGRIÀ	1	1	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DIOCESÀ DE L'URGELL	SEU D'URGELL	LI	ALT URGELL	0	0	0	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE SOLSONA	SOLSONA	LI	SOLSONÈS	4	1	0	3	ALTRES MUSEUS
MUSEU COMARCAL DE L'URGELL	TÀRREGA	LI	URGELL	1	1	0	0	LOCAL
MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS	TREMP	LI	PALLARS JUSSÀ	0	0	0	0	
MUSEU DERA VAL D'ARAN	VIELHA	LL	VAL D'ARAN	2	1	0	1	
MUSEU MUNICIPAL D'ALCOVER	ALCOVER	T	ALT CAMP	1	0	0	1	
MUSEU DE LA TORRE DEL PORT	CAMBRILS	T	BAIX CAMP	0	0	0	0	
MUSEU DE LA VIDA RURAL	ESP. FRANCOLÍ	T	CONCA DE BARBERÀ	3	0	0	3	MONOGRÀFIC
MUSEU COMARCAL DE LA CONCA DE BARBERÀ	MONTBLANC	T	CONCA DE BARBERÀ	0	0	0	0	
MUSEU DEL REIAL MONESTIR DE POBLET	POBLET	T	CONCA DE BARBERA	1	0	0	1	
MUSEU COMARCAL SALVADOR VILASECA	REUS	T	BAIX CAMP	10	3	0	7	LOCAL
MUSEU HISTÒRIC MUNICIPAL DE RIUDOMS	RIUDOMS	T	BAIX CAMP	0	0	0	0	COL.LECCIÓ
MUSEU D'ART MODERN	TARRAGONA	T	TARRAGONÈS	6	2	0	4	MONOGRÀFIC
MUSEU DIOCESÀ	TARRAGONA	T	TARRAGONÈS	2	1	1	0	MONOGRÀFIC
MUSEU DE VALLS	VALLS	T	ALT CAMP	2	1	0	1	LOCAL
MUSEU DE LA VILA	VILA-RODONA	T	ALT CAMP	0	0	0	0	ALTRES MUSEUS
MUSEU DEL MONTSIÀ	AMPOSTA	TO	MONTSIÀ	3	1	0	2	
			TOTAL	740	191	38	510	
NOM DEL MUSEU	MUNICIPI	S.T	COMARCA	PT	P1	P2	P3	CLASSIFICACIÓ

PT: Personal total funcionari indefinit o funcionari; P1: Doctors o Llicenciats; P2: Diplomats; P3: Sense titulació universitària

Registre de Museus de Catalunya. Pla de Seguiment. 1993/1995. Servei de Museus, 1995

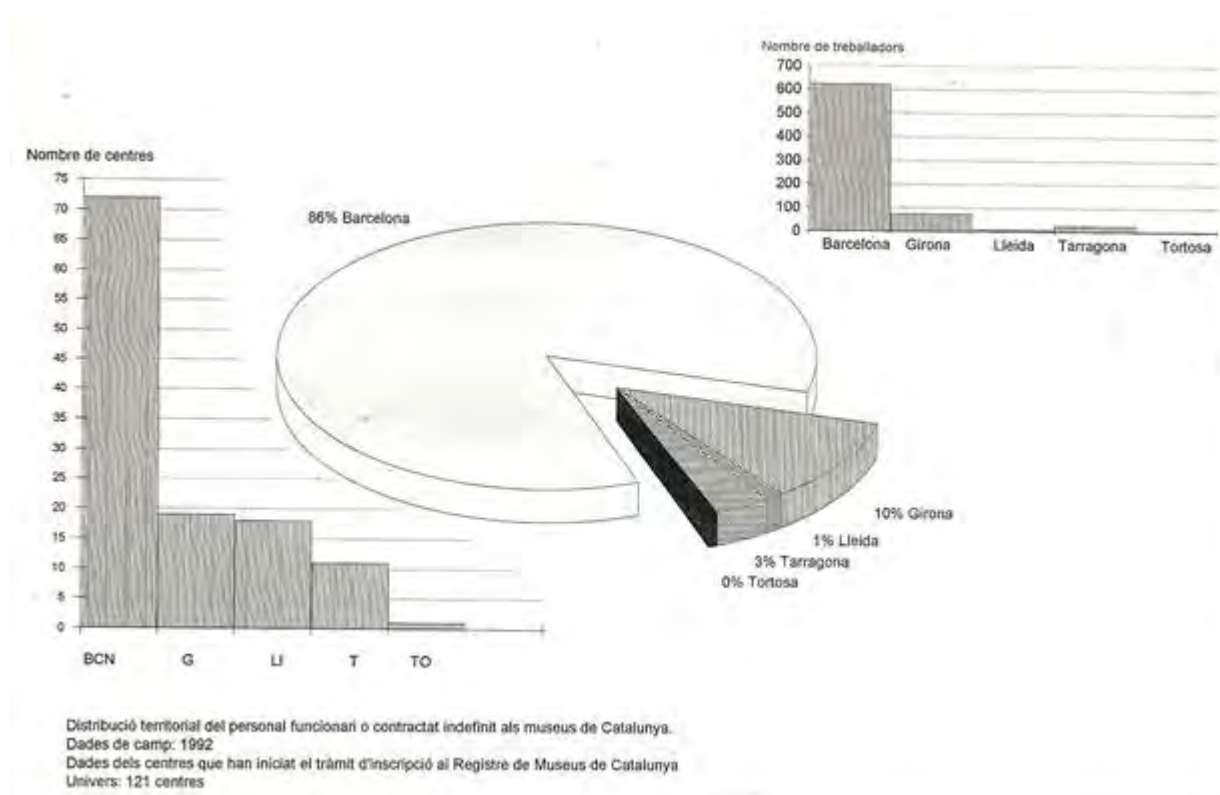
TENDÈNCIES I COMENTARIS

Els estudis i censos en general no aporten dades noves a les intuïcions o sospites que ja es tenen prèviament. Sovint sols serveixen per confirmar-les o per observar, un cop acumulades les dades, que allò que es pensava que era insignificant no ho és tant.

En aquest sentit cal destacar que als museus de Catalunya hi treballen 740 persones (amb contracte indefinit) -sempre segons el Registre de Museus (RM)- de les quals 191 són titulats superiors i 38 titulats mitjos. Aquestes xifres interseccionades amb altres fonts (cens, directori ICOM, AMC, etc.) ens donen un nombre màxim de 300 titulats universitaris (contractats com a tals) treballant als museus de Catalunya.

És evident que la situació dels professionals que treballen en els museus no és l'òptima: per una banda hi ha pocs professionals estables en els museus i hi ha molts museus que no tenen personal o en tenen molt poc. En aquest sentit, dels 121 museus (RM) hi ha 28 museus que no tenen personal fix. Però això són dades referides a uns quants museus, ja que si ens referim als 300 museus o col·leccions que en aquest moment té Catalunya la xifra segurament arribaria a més de la meitat que no tenen cap tipus de personal contractat.

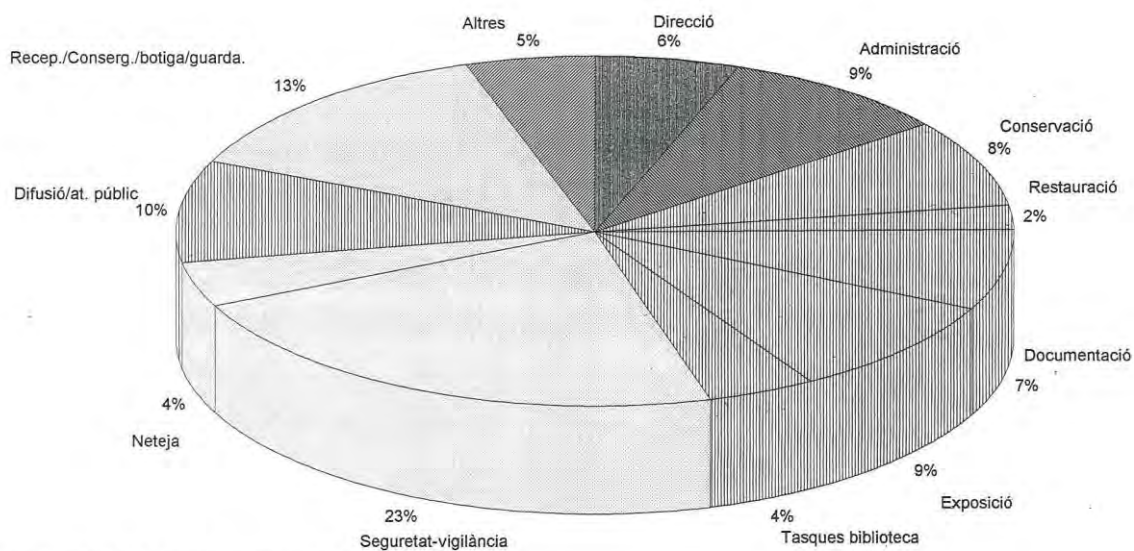
Per demarcacions territorials, el 86% del personal treballa als museus de les comarques barcelonines, el 10% a Girona, el 3% a Tarragona i l'1% a Lleida. A la ciutat de Barcelona hi treballen el 59% (439) de tots els treballadors de museus de Catalunya. En aquest sentit els desequilibris territorials pel que fa a equipaments i infraestructures també queden reflectits en allò que fa referència al personal.

L'especialització en tasques específiques no es dona sovint en els museus de Catalunya i sols apareix en els grans museus. La majoria del personal comparteix tasques. A tall d'exemple, tant sols un 10 % dels museus disposen d'una persona dedicada exclusivament a documentació, un 59% tenen la funció compartida amb altres tasques i un 31% dels centres no disposen de personal específic de documentació.

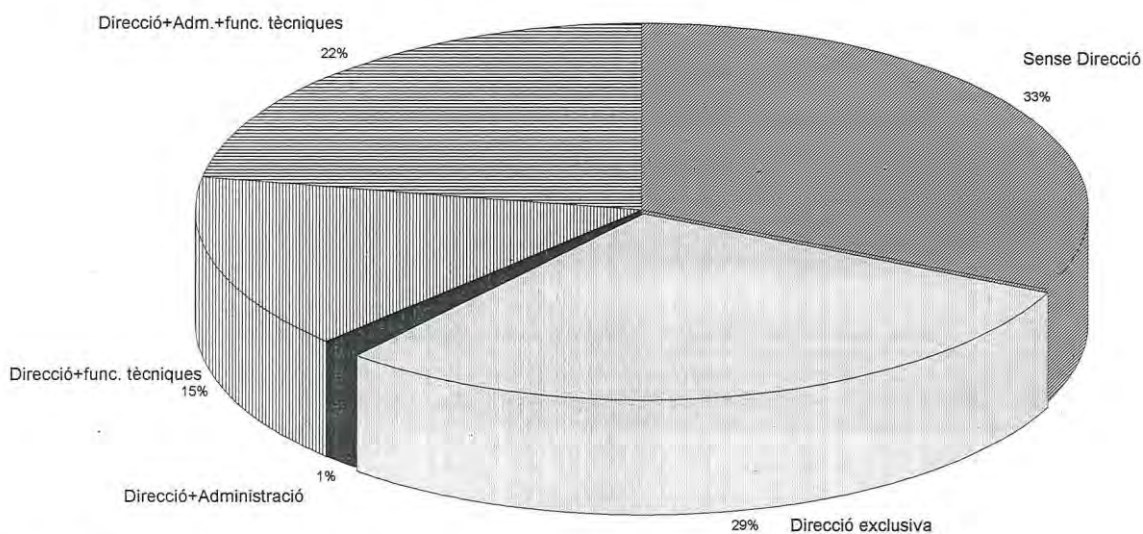
Des d'un punt de vista contractual, el personal dels museus depèn majoritàriament dels ajuntaments i de les administracions públiques, i no arriba al 10% el personal dependent de les entitats privades.

També cal destacar que la figura de tècnic mig (nivell B de l'Administració) s'utilitza majoritàriament com una manera d'abaratir el pressupost de personal. Quasi sempre són llicenciats i realitzen les mateixes funcions que els tècnics superiors.

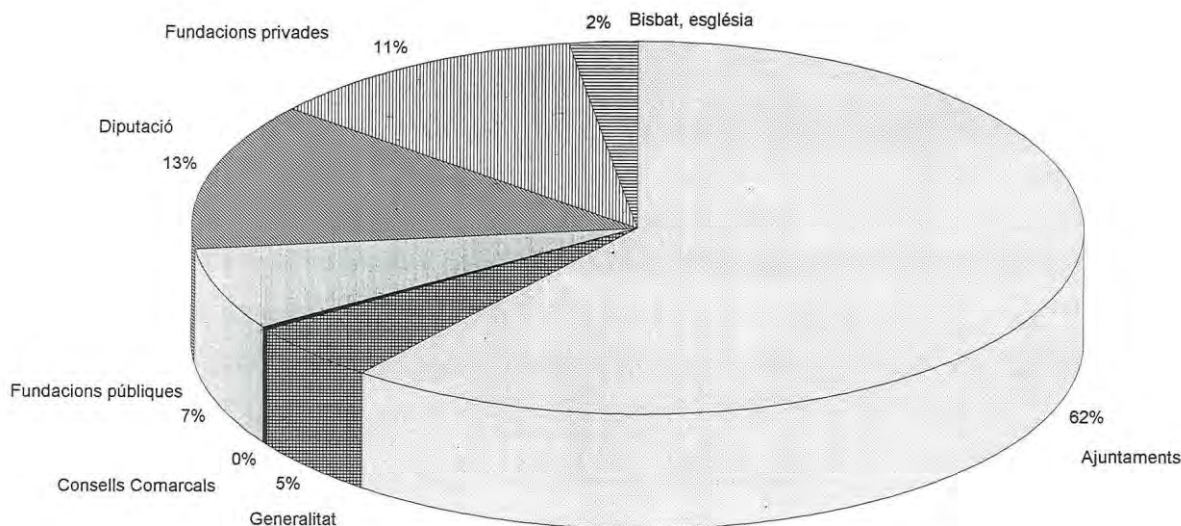
Funció habitual del personal contractat indefinit o funcionari

Dades dels Qüestionaris d'Inscripció al Registre de Museus de Catalunya.
 Univers: 71 centres
 Referència de les dades: 1992
 Nombre de persones: 532
 Volum de tasques: 878

La funció de Direcció al personal contractat indefinit o funcionari

Dades dels Qüestionaris d'Inscripció al Registre de Museus de Catalunya
 Univers: 71 centres
 Referència de les dades: 1992

Institucions de les qual depèn contractualment el personal contractat indefinit o funcionari

Dades dels Qüestionaris d'Inscripció al Registre de Museus de Catalunya
 Univers: 71 centres
 Referència de les dades: 1992
 Nombre de persones: 532

CONCLUSIONS

Els museus i el patrimoni cultural en general és un sector laboral poc consolidat, sense estructuració, i on sovint es demanen uns perfils de formació "clàssics" no adaptats a les noves tendències de gestió i a les funcions encomanades als museus (per exemple, en oposicions i concursos)

D'altra banda, falta un itinerari o un sistema mitjanament estructurat d'accés als llocs de treball, així com definir i valorar els mèrits necessaris (els perfils universitaris -els de 2on. cicle, sense estudis museològics específics, i els de tercer cicle, amb formació museològica reglada-, la formació continuada, les pràctiques, etc.) per permetre l'accés a la professió per concurs de mèrits o concurs-oposició. L'accés actual als llocs de treball és tortuós, fosc i difícil, una veritable carrera d'obstacles, que sovint tant sols pot ser superada amb perseverància i sort, més que no pas per mèrits personals o coneixements.

En resum, el panorama del personal dels museus de Catalunya no és gaire positiu. Es tracta d'un sector en creixement però encara amb fortes mancances marcades per la falta de recursos humans i la falta de recursos econòmics. En aquest sentit, la reducció o congelació pressupostària farà difícil la superació dels dèficits endèmics de personal dels museus de Catalunya.

2.2 ALGUNES REFLEXIONS SOBRE EL PERFIL DEL MUSEÒLEG EN EL MARC DEL PATRIMONI CULTURAL

Santi Barjau, F. Xavier Menéndez, Josep Manuel Rueda

INTRODUCCIÓ

La ponència anterior (**La situació actual de la professió museística a Catalunya**) pretén analitzar de forma quantitativa la figura del museòleg, és a dir, es proposa realitzar una radiografia actual de la professió a Catalunya (quants museòlegs hi ha, on, quina categoria professional i quins nivells laborals -fins i tot retributius- tenen, tipus de contractació, nivells acadèmics, etc.).

Pel que fa a la determinació dels mecanismes de formació i de les titulacions universitàries adequades, això serà objecte de la taula rodona posterior.

Per tant, aquesta ponència no pretén analitzar el perfil professional del museòleg des del punt de vista laboral o acadèmic, sinó que intenta definir, des d'un punt de vista més qualitatiu, quines són les *condicions, els coneixements, les aptituds, les habilitats, les actituds i les sensibilitats* que, segons el nostre parer, ha de reunir un museòleg. És a dir, el que pretenem és definir quins són els requisits que ha de tenir un professional del patrimoni cultural per considerar-se o ser reconegut com a museòleg. I ho volem fer des de la prudència i la inseguretat, reflectides en un mar de dubtes que no volem amagar (sobretot en qüestions terminològiques), com evidenciem mitjançant les nombroses cometes, parèntesis, interrogants i matisacions que inunden aquest text. Es tracta, doncs, d'una primera reflexió que no pretén ser ni molt menys definitiva.

EL TERME "MUSEÒLEG", PER TREBALLAR

Malgrat que inicialment aquest no era un dels objectius de la ponència, no hem tingut més remei que reflexionar sobre la idoneïtat del terme museòleg i posteriorment establir-ne alguna definició, com a condició necessària i prèvia per poder definir-ne les característiques.

Es tracta d'una reflexió terminològica, oberta i inacabada, que es basa en les nostres pròpies consideracions prèvies (desenvolupades a la ponència original), en algunes de les opinions emeses durant la Jornada (que hem incorporat a aquesta ponència) i en les conclusions que hem treballat *a posteriori*.

Com és sabut, partim d'una paraula predeterminada, *museòleg*, que ja ens ve "donada", que no ens agrada, que és massa ampul·losa, que és molt discutible, però que és la que tenim. A l'hora d'escollir el títol per a les presents jornades, no vam trobar-ne cap altra de millor (professional de museus?, conservador de museus?, tècnic de museus?, tècnic de patrimoni? etc.).

La paraula "museòleg" (que, per cert, no apareix al diccionari¹) és la conseqüència professional que correspon a la nostra ciència, la museologia. La desinència *-òleg* aporta una connotació científica al nostre objecte professional, els museus. I al mateix temps, l'esmentada desinència té unes connotacions acadèmiques que en el nostre cas no es corresponen a la realitat. Així, una interpretació estricta del terme *museòleg* significaria -segons un sector de professionals- aquell que té una formació específica (s'entén que acadèmica, superior, de nivell universitari, llicenciatura o de tercer cicle) en museologia. Si apliquem al peu de la lletra aquesta interpretació, arribarem a la conclusió que, de tots els professionals de museus, només una petitíssima minoria podrien tenir la condició de museòleg, ja que aquesta titulació no existeix de manera regular al nostre país. Nosaltres ens neguem a contraposar o a diferenciar, en el moment actual, entre museòlegs i "simples" tècnics de museus, pel risc que comporta de disgregació del col·lectiu. Un cop

1 - Amb posterioritat a les Jornades, el nou diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (1995) ja recull la veu "museòleg/museòloga", que defineix com "a persona versada en museologia". Es confirma, doncs, que el terme, des del punt de vista acadèmic, es vincula més als coneixements que no a l'activitat professional. Per l'esmentat diccionari, "Museologia" és el "conjunt de teories sobre els museus com a institució i sobre llur funció dins la societat", i "Museografia", el "conjunt de tècniques i de pràctiques relatives al funcionament dels museus".

descartat aquest perillós contingut per al terme *museòleg*, quines alternatives ens queden?

Analitzem primerament el possible ús d'altres denominacions afins. Atès que és freqüent parlar de *professió museística* (en canvi, mai no diem *professió museològica*), podria ser lògic emprar la denominació corresponent de *museïsta*. Però no sembla que l'esmentat mot tingui cap significat. El terme *conservador de museus* no abasta la complexitat i la varietat de les funcions tècniques que s'exerceixen als museus. El mateix passa amb la paraula *museògraf*. Les expressions *treballador de museus* (adoptada per l'antiga ATMC) o *professional de museus* tenen, en canvi, un abast massa ample, perquè inclouen qualsevol treballador d'un museu, des de l'ordenança al conservador, i sense voler rebaixar o minusvalorar la condició professional a cap dels col·lectius que treballen en els museus, el que ens ocupa aquí és la definició d'un sector concret dels seus professionals -que no és ni millor ni pitjor que els altres-, que és el personal de perfil tècnic. Tal vegada, un terme que reuniria potser més consens entre nosaltres és el més senzill i clàssic de *tècnic de museus*. En aquest cas, caldria també estudiar els límits de la paraula *tècnic* i si ens referim únicament als *tècnics superiors* o assimilats, o també a altres oficis de nivell tècnic mitjà o auxiliar que també es localitzen als museus. El Servei de Museus de la Generalitat, segons expliquen més endavant a la ponència corresponent, usa l'eufemisme *personal directiu i tècnic dels museus*, que és la denominació que empraran en el futur reglament de personal de museus. Aquesta és una formulació que no entrarà en continguts conceptuals i que l'administració farà servir a efectes legals, de la mateixa manera que entenen com a museus determinades institucions d'acord amb el que estableix la llei de Museus de Catalunya i el mateix Registre de Museus de Catalunya. Les funcions d'aquest personal serien, segons la Generalitat, la difusió, la conservació o la restauració del patrimoni museístic. D'aquesta manera, diferenciarien el personal tècnic i directiu de la resta dels professionals dels museus. Una darrera possibilitat és remetre's als estatuts de l'ICOM. L'art. 5 diu que la professió museística està constituïda pel conjunt de membres del personal dels museus (com veiem, els límits de la professió són inconcrets i, en tot cas, es remet a la definició de museu). Són els art. 3 i 4 els que defineixen a bastament què és un museu (d'una manera molt ampla, avançada i global).

Pensem que l'expressió *tècnic de museus* és tal vegada la més precisa, ampla i globalitzadora, però no renunciem a encunyar i omplir de contingut una denominació "nova". Aquesta denominació hauria de ser la de *museòleg*, malgrat que a molts no ens agrada i a altres els pot semblar que s'hauria de reservar únicament per als titulats específics en museologia. Però creiem que el col·lectiu l'hauria d'adoptar per consens. Aquesta era una de les idees que es deixaren sentir amb força durant els debats de la Jornada (i que va ser recollida a les conclusions): adoptar per "consens", per "conveni", el mot *museòleg* per aglutinar el nostre col·lectiu. En el debat es va posar de manifest la necessitat de posar-nos d'acord en una terminologia comuna a partir d'una "convenció" consistent en l'adopció d'un mot concret (*museòleg*) i una definició ampla, oberta i complexa d'aquest, i obrir un període "transitori" en el qual adoptariem "provisionalment" i "convencionalment" el mot *museòleg* fins a omplir-lo de contingut (mitjançant l'obtenció d'una titulació universitària específica i el reciclatge permanent) i que culminaria efectivament en un estadi en què el museòleg tindria la formació corresponent de museologia.

Finalment, també es van sentir veus que opinaven que el nom no fa la cosa i que el que importava era -al marge del nom- definir la professió i -necessàriament- acotar-la i limitar-la, essent conscients que alguns perfils en quedarien inevitablement exclosos.

Nosaltres volem desenvolupar i omplir de contingut el concepte *museòleg* a partir precisament de l'expressió *tècnic de museus* (deixant, per tant, en un segon pla la vinculació del terme a una formació universitària específica), però donant al mot *tècnic* un sentit més ampli, més integral, més complex, associant-lo al concepte de "gestor", tal com explicarem tot seguit.

UNA DEFINICIÓ DE MUSEÒLEG

La definició inicial que proposem és: **MUSEÒLEG = TÈCNIC-GESTOR DE PATRIMONI.**

Aquesta definició, senzilla i concisa, presenta un conjunt de problemes. El principal deriva del mateix terme del subjecte a definir (*museòleg*), mentre que precisar l'abast i el significat dels termes *tècnic-gestor* i *patrimoni* (que passem a especificar immediatament) ens comporta menys dubtes.

El terme "tècnic-gestor"

a) Entenem com a **tècnic - gestor**

- el tècnic que conserva, documenta, investiga, difon i administra el patrimoni.

- que té una determinada formació (universitària) o una reconeguda experiència tècnica

Es a dir, és un professional conceptuat *de manera integral*.

Exerceix totes (o algunes) de les funcions inherents a la gestió del patrimoni (conservació, difusió, administració, etc.). Per això utilitzem el terme *gestor (o tècnic-gestor)*.

Si només exercís una funció, seria simplement un tècnic (exemples: un arqueòleg vinculat a la Universitat o al CSIC; un restaurador de béns mobles; un historiador de l'art, un historiador, un biòleg, un antropòleg, un paleontòleg, etc. que es dediquin a la recerca o a la docència; un arquitecte o un enginyer que es dediquin al disseny i a la construcció; etc.). Aquests professionals són tècnics (sense més) i no tècnics-gestors de patrimoni (amb les connotacions anteriorment esmentades) i, per tant, no serien museòlegs. Es tracta d'altres professions derivades exclusivament de la formació universitària (per tant, adreçades a la recerca o a funcions tècniques, no a la gestió entesa com un conjunt integral de funcions), que deriven també en tècnics de patrimoni (però no sempre en gestors). És per això que fem l'expressió *tècnic-gestor*. Utilitzar la paraula *gestor* sense més també pot ser equívoca, i no ens agrada. En el món dels museus, podríem pensar en la existència de "gestors" purs: per exemple, en els gerents i administradors de museus que darrerament han sovintejat. Diem el mateix que abans quan parlàvem dels tècnics: es tracta de tècnics-gestors, de museòlegs, si s'impliquen en la globalitat del projecte museístic.

El terme "patrimoni"

b) Entenem com a *patrimoni*

- el conjunt de béns (mobles, immobles i immaterials)
- de caràcter cultural o natural
- d'interès (o valor) històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic i tècnic (industrial).

La llista pot ser interminable. Caldria afegir-hi més patrimoni natural: ecològic?, zoològic?, botànic? Ja hi és el paleontològic.

És a dir, conceptuem el patrimoni des d'una **perspectiva integral**.

Voldríem fer aquí una reflexió suplementària sobre els béns. No tots els béns que hi ha al món són patrimoni. Només ho són aquells que tenen un determinat "interès". L'interès o el valor d'un bé és una convenció temporal, no és immutable. Es considera que tenen un "interès" "patrimonial" aquells béns que han generat l'evolució cultural de la humanitat i del seu medi natural i que constitueixen punts de referència importants per comprendre el seu origen i desenvolupament. És la societat (les diverses comunitats) la que determina quins són els seus punts de referència i d'identitat (mai no coincideixen). L'interès històric, artístic o natural d'un bé material (moble, immoble, semovent) o immaterial (fet, idea, procés, notícia oral) no obeeix necessàriament a criteris estètics, cronològics, històrics o ecològics, sinó que és fruit d'una *valoració cultural absolutament circumstancial*. Per altra banda, *patrimoni* té també un sentit de propietat, de possessió, d'uns béns que pertanyen a tothom, que són col·lectius i en conseqüència de propietat pública i que, a més, són escassos i, per tant, han de ser conservats per part de qui vetlla pels interessos públics.

Aquesta és una reflexió a partir de la identificació de patrimoni amb béns. Però cal tenir en compte que per dinamitzar i difondre el patrimoni, els béns no són imprescindibles. Hi ha institucions que tenen caràcter museístic i difonen patrimoni sense col·leccions, només amb dades i informacions. Pensem en determinats museus-exposició, centres d'art i d'exposicions, centres d'interpretació, etc., els tècnics dels quals considerarem com a museòlegs més endavant.

Hem definit *patrimoni* d'una manera general i àmplia. Però en la definició no apareix el terme *patrimoni museístic* (ni tampoc arxivístic, per exemple). Museus i arxius són espais o institucions on es gestiona el patrimoni. Per tant, el museòleg és el tècnic-gestor de tot el patrimoni (històric, artístic, etnològic, etc.), o només d'aquell patrimoni (històric, artístic, etnològic etc.) que té caràcter museístic o es gestiona en un espai museístic?

El terme "museòleg" i el patrimoni museístic

Com dèiem al principi, hem definit més o menys satisfactòriament *tècnic-gestor i patrimoni*, però el problema rau en el mateix terme *museòleg*.

El problema, per tant, és com apliquem el concepte *tècnic-gestor de patrimoni a museòleg*. En definitiva, el problema és l'abast, l'amplitud del terme *museòleg*.

Tenim dues opcions:

Opció a) : **EL MUSEÒLEG ÉS EL TÈCNIC GESTOR DEL PATRIMONI**

Opció b) : **EL MUSEÒLEG ÉS UN TÈCNIC GESTOR DEL PATRIMONI**

El principal problema del terme *museòleg* és que prové de museologia, i aquest, de museu. I per tant hauriem d'aplicar el binomi *gestió de patrimoni* a la definició tradicional i clàssica de museu (és a dir, la de l'ICOM). Malgrat tot, la definició de museu de l'ICOM és amplíssima i avançada. A part del típic i tradicional museu-edifici que conté béns mobles, l'ICOM entén també com a museus els monuments, les excavacions arqueològiques, els jardins botànics, els parcs zoològics, les galeries d'exposició d'arxius i biblioteques etc., sempre que compleixin les funcions (o que en compleixin algunes) de conservació, recerca, comunicació i exhibició pròpies dels museus (és a dir, que tinguin "naturalesa museística").

La mateixa llei de Museus de Catalunya (1990) inclou també els monuments i tots els espais amb béns culturals (no hi incorpora els naturals). En canvi, descarta de forma explícita que un arxiu o una biblioteca siguin un museu. La LPHE de 1985 inclou els llocs naturals dins del patrimoni. La LPCC de 1993 no ho fa, però hi inclou els béns immaterials de la cultura popular i tradicional.

Això ens porta al següent problema: la necessitat de "tallar", d'acotar el terme *patrimoni*, per limitar i acotar l'àmbit d'actuació del museòleg. Hem fet una definició "total" de *patrimoni*, no ens hem limitat al *patrimoni museístic*. Quin seria, per tant, el patrimoni museístic?

L'opció a) : el museòleg és el tècnic-gestor del patrimoni

En l'opció a) el museòleg gestiona tot el patrimoni (cultural i natural) entès com l'hem definit anteriorment, en qualsevol estat i situació en què es trobi (per exemple, s'hi inclouen des dels béns culturals immobles -un monument o un jaciment arqueològic- als naturals immobles -parc natural-, així com els espais que presenten espècies naturals -parc zoològic, jardí botànic- o col·leccions de béns culturals mobles, emmagatzemades o instal·lades -o no- en *institucions permanents, com poden ser allò que convencionalment anomenem museus, arxius o biblioteques*.

Aquesta opció implica relacionar unívocament *museòleg* amb *patrimoni*, no amb *museu*. Definim museòleg com el tècnic-gestor del patrimoni, però *museòleg* ve de museu. Per tant, a la pràctica, equiparem museu i patrimoni. Això significa que tot el patrimoni és museu i pot ser gestionat per un museòleg. Amb aquest raonament sorgeix un problema: seguint-lo al peu de la lletra, un arxiu (que també és patrimoni) seria museu i podria ser gestionat per un museòleg. I, per tant, un arxiver seria un museòleg. I no creiem que els arxivers hi estiguessin gaire d'acord. Aquest "problema" és la constatació que l'opció a) dona al concepte *museòleg* un abast massa ample. Perquè és evident que un arxiver no és un museòleg. I també és evident que no ens interessa una confrontació terminològica amb els arxivers o amb altres professionals (en tot cas, s'hauria de discutir prèviament amb ells). Però l'arxiver sí que és un "altre" tècnic-gestor del patrimoni. Com el tècnic que treballa al museu. Tots dos -com també altres professionals- formarien part d'una macroprofessió, els gestors del patrimoni (que no tenen un nom comú, a menys que ens inventéssim paraules absurdes com *patrimoniòleg*) que en l'opció a) rebien el nom de *museòleg*. Aquestes contradiccions ens menen cap a l'opció b).

L'opció b) : el museòleg és un tècnic-gestor del patrimoni

L'opció b) és més realista i possibilista. No implicaria un abast tan extens del terme *museòleg*. El museòleg no seria el gestor de tot el patrimoni sinó només d'una part, d'aquell patrimoni que és "museu" entès de forma ampla (com ampla és la definició de l'ICOM), d'aquell patrimoni que té naturalesa museística. Per tant, el museòleg seria un gestor de patrimoni, però no l'únic. Seria un dels diversos professionals del patrimoni. Hem vist com l'arxiver, de forma clara, n'és un altre. Però quins altres gestors de patrimoni hi hauria que no fossin museòlegs? Potser els arqueòlegs que treballen en centres d'arqueologia urbana (que gestionen el patrimoni arqueològic de forma global). En canvi, queden clarament exclosos com a gestors de patrimoni els arqueòlegs estrictament d'intervenció, que -com els altres professionals anteriorment esmentats- són tècnics de patrimoni, no gestors de patrimoni. Quins altres gestors de patrimoni no serien museòlegs? Tal vegada els biòlegs, zoolòlegs i similars que fan de tècnics als parcs zoològics, instituts botànics o parcs naturals? Segons la definició de l'ICOM serien museòlegs, perquè considera aquests

espais com a museístics. Però tenim un cert "pudor" a incloure'ls aquí sense haver-los consultat, sense haver-los convocat. Són ells els qui s'han de definir. En canvi, sí que considerariem museòlegs aquells professionals que dinamitzen conjunts monumentals on de forma permanent es conserven i difonen els béns immobles (i també mobles) que contenen (parcs arqueològics; monuments com monestirs, castells o catedrals; colònies fabrils; coves; etc.), així com els professionals que treballen en institucions permanents, sense ànim lucratiu, que no tenen fons patrimonials (centres d'exposicions, sales i galeries d'art contemporani, museus sense col·leccions, centres d'interpretació, parcs temàtics, i altres centres culturals que compleixin les finalitats de gestió i difusió del patrimoni). També considerem museòlegs, lògicament, els tècnics que treballen a les oficines de gestió de les administracions o institucions que vetllen o gestionen el seu patrimoni museístic.

A manera de síntesi

És difícil assolir una conclusió definitiva. Tampoc no pretenem establir una definició immutable. Per raons pràctiques, de prudència i de major cohesió del nostre propi col·lectiu, creiem que la definició més realista, possible i convenient (sobretot per evitar conflictes innecessaris amb altres col·lectius professionalment més vertebrats que el nostre) és la que es desprèn de l'opció b). De tota manera, no renunciem, com a fita llunyana, a constituir en el futur una professió integrada que abasti tot el patrimoni, en la línia de l'opció a), amb el nom que sigui.

Com a síntesi, oferim la definició de museòleg que resulta de la nostra reflexió:

El museòleg és aquell professional, proveït de la formació universitària adequada o de l'experiència tècnica necessària, especialitzat en la gestió del patrimoni cultural i natural, que administra, conserva, documenta, investiga, difon i dinamitza socialment un conjunt de dades i béns d'interès cultural i natural, de caràcter moble, immoble o immaterial, en el marc d'una institució o d'un projecte museístic orientats al servei de la comunitat on s'insereixen.

És a dir: El museòleg és aquell tècnic que gestiona patrimoni i que treballa en un museu o en relació amb els museus.

ALGUNS PERILLS DE LA DEFINICIÓ DEL PERFIL DEL MUSEÒLEG

Més enllà de la definició estrictament professional o acadèmica del museòleg, una definició més qualitativa, més valorativa, pot comportar alguns problemes.

El primer problema és que la nostra anàlisi pot semblar un "receptari", un manual de com ha de ser un "bon museòleg", mitjançant una relació tancada i unívoca de requisits imprescindibles per ser-ho. No volem caure en una relació de característiques excessivament rígida i plena de "moralina", de tòpics i d'obvietats, i que abusi dels "valors", ni tampoc una enumeració dels "drets i deures" del museòleg. La nostra intenció està molt allunyada d'aquesta pretensió. El nostre objectiu és esmentar algunes de les característiques del perfil del museòleg, d'una manera àmplia, elàstica, flexible, concreta, que reflecteixi autènticament el paper del museòleg en el marc del patrimoni cultural i natural de finals del mil·lenni. Tampoc no pretenem amb aquesta ponència definir el codi ètic, moral o deontològic del museòleg. Aquest codi ja existeix, elaborat per l'ICOM², i té plena vigència. Ens hi remetem pel que fa als aspectes d'ètica professional.

El segon problema és que hi ha molts tipus i varietats de museòlegs i, per tant, és difícil que una enumeració de característiques escaigui bé a tothom. No és objecte d'aquesta ponència fer una tipologia de museòlegs. Ja durant la jornada hi va haver algun participant que preferia parlar de *professions museístiques* més que de *professió museística*. El que sí que intentarem fer és definir les característiques d'un museòleg entès com un professional generalista i polivalent en matèria de patrimoni i de museus. Pensem que és la manera d'abastar un major nombre de professionals, ja que el tipus més freqüent de museòleg és aquell que efectivament conserva i difon i, en definitiva, gestiona (des d'un punt de vista global) el museu (al marge que en sigui el director o no). Ens referim al museòleg "tot terreny", el que fa

2 - El Codi d'ètica professional de l'ICOM (Consell Internacional de Museus) va ser adoptat per la 15a. Assemblea General de l'ICOM (Buenos Aires, 1986). Hi ha una versió catalana publicada recentment: ICOM. **Codi d'ètica professional**. Col·lecció Museus. Documentació 8. Servei de Museus (D.G. del Patrimoni C. Dep. de Cultura) Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1994.

una mica de tot, una figura tan freqüent als museus locals i comarcals de Catalunya. Aquest, des de la trinxera diària, és el que ha impulsat el concepte avançat, integral i polivalent de la professió museística. Aquesta figura del museòleg generalista i pluridisciplinar (que avui documenta -si té un moment-, demà munta una exposició i demà passat té una reunió per negociar amb "La Caixa", a qui no queda temps per a la recerca, i que acaba sabent tant d'arqueologia com d'etnologia o d'ecologia) no ha d'impedir paral·lelament el desenvolupament del museòleg especialista o unidisciplinar, que també és necessari, i que es dedica quasi íntegrament a un aspecte concret del museu (la documentació, la recerca, la difusió etc.), a partir fonamentalment de la seva especialitat universitària. La realitat quotidiana fa que només es puguin permetre aquest darrer tipus de professional els grans museus (com els nacionals), que poden disposar d'una plantilla prou ampla com per especialitzar el seu personal tècnic. Aquests professionals no són ni més ni menys museòlegs que els "homes-orquestra" dels museus locals, encara que no exerceixin algunes de les funcions que més tard esmentarem, encara que només es dediquin a aspectes tan limitats com la recerca, sempre que treballin en equip i formin part d'un projecte museològic que globalment respongui a les necessitats de gestió integral del museu (conservació, recerca, difusió, etc.).

Per altra banda, s'ha parlat comunament, més que de professió museística, de professions museístiques³. En aquest sentit s'ha parlat del conservador *strictu sensu* (la figura més tradicional), del restaurador⁴, de l'educador o difusor⁵, etc. Però també s'hi inclouen, en parlar de professions museístiques, altres perfils de grau no superior, com els bibliotecaris o els vigilants. I això sense comptar amb altres professions "externes" que s'estan "introduint" darrerament en els grans museus, com els comunicadors i relacions públiques, els informàtics, els responsables de seguretat, els dissenyadors, els administradors i economistes, els tècnics de màrqueting, etc. Nosaltres renunciem *a priori* a fer aquestes diferenciacions, sense negar-ne l'existència, i intentarem definir, com ja hem dit, les característiques generals del museòleg, al marge de la seva formació universitària, titulació acadèmica, especialització científica i tècnica i missió específica. Per tant, serà difícil evitar la sensació que les característiques que exposarem responen més al perfil dels museòlegs "generalistes" (típics dels museus locals) que dels museòlegs "especialistes" (més freqüents en els grans museus).

El tercer problema és que, pel tipus de característiques que descriurem, pot fer la impressió que ens referim exclusivament als directors de museu, ja que algunes de les actituds del museòleg que exposarem poden semblar més properes a un perfil gerencial, directiu o de gestió pura que no a un perfil eminentment tècnic. Intentarem evitar la dicotomia entre el museòleg director del museu i el museòleg "de base", ja que amb la descripció que en farem pretenem esmentar atribucions que poden caracteritzar qualsevol museòleg, sigui quin sigui el seu volum de responsabilitat, per què el museòleg ha de formar part de l'equip de gestió del museu i ha de compartir els seus objectius i mètodes, i moltes de les tasques que se'n deriven. Ja hem dit que tot museòleg és un tècnic - gestor de patrimoni, entesa la gestió com la suma i combinació de les diverses funcions, inseparables, que conformen la gestió del patrimoni.

Un quart problema també podria ser que algunes de les característiques que esmentarem es refereixin a museus, més que a museòlegs. La nostra intenció no és caracteritzar museus, sinó museòlegs, però els museus són d'una manera o d'una altra segons el tarannà dels museòlegs que els gestionen.

Finalment, intentarem que les característiques del museòleg no responguin únicament al model de

3 - Veure el dossier sobre "professions museístiques" que ha publicat recentment la revista MUSEUM que edita la UNESCO (núm. 180, vol. XLV, núm. 4, 1993), sota la coordinació de Patrick J. Boylan.

4 - El restaurador és tal vegada la professió (museística?) tècnicament més ben acotada i definida, al marge dels museus (vegeu l'article [The conservator-restorer : a definition of the profession](#) a ICOM NEWS. Vol. 39. Núm. 1. 1986 (pp. 5-6). París, i vegeu la definició de Porta al VI Congrés de Conservació de Béns Culturals - PORTA, 1988- , que parteixen de les reflexions efectuades tant des de l'ICOM com des de l'ICCROM). Per definir la seva professió de "restauradors de béns culturals" (que tant poden treballar en un museu, en un arxiu o per compte propi, i que tant poden especialitzar-se en béns mobles com en immobles), utilitzen comunament el terme conservador-restaurador (conservator-restorer) per diferenciar-lo d'altres professions anàlogues (combinen els dos termes perquè en l'àmbit lingüístic anglosaxó la denominació que els escau es la de conservador (*conservator*), que són els que restauren, mentre que en l'àmbit romànic i també germànic, és el de restaurador; així es diferencien dels *conservadors* tal com els entenem generalment, que en anglès són els *curators*, i és que que la paraula *conservador/conservator* té diferent significació en anglès i en castellà-català). Fins i tot el col·lectiu professional dels restauradors té una associació professional pròpia, que justament es denomina "Grup Tècnic de Conservació-restauració dels Museus, Arxius i Biblioteques de Catalunya" (a partir de 1996, Grup Tècnic -Associació Professional- dels conservadors-restauradors de Catalunya)..

5 - També un sector d'aquest col·lectiu va crear l'any 1994 una Associació de Professionals de la Difusió del Patrimoni Cultural i Natural", però es va dissoldre l'any següent.

museòleg-conservador de museus- funcionari (o dependent de l'administració pública), que són la gran majoria, sinó que també englobin els professionals de museus i fundacions privades, així com els tècnics patrimonials d'empreses, cooperatives o fundacions privades, amb ànim de lucre o sense, que elaboren, executen o gestionen projectes de dinamització del patrimoni (exposicions, projectes museològics, programes de difusió, etc.).

Igualment intentarem el més difícil, deslliurar-nos de la "càrrega pedrològica", i pensar en termes de patrimoni integral. És a dir, que la nostra tradició artística, arqueològica, etc., no ens impedeixi considerar el patrimoni immaterial o natural, per exemple, i els seus professionals, en peu d'igualtat.

CARACTEROLOGIA DEL MUSEÒLEG

De tots aquests elements es dedueix que el treballador tècnic- gestor de museus o museòleg ha de respondre a un seguit de reptes i característiques, que fàcilment podrien ser ampliat o matisats, tal com ara enumerarem:

1 - El museòleg ha de conrear el desenvolupament integral del patrimoni. Anteriorment ja hem definit el concepte *museu* de forma àmplia, referint-lo a qualsevol espai patrimonial, i també hem definit el concepte *patrimoni* de forma igualment extensa, incloent-hi qualsevol bé d'interès cultural o natural, moble, immoble o immaterial.

Per tant, el mateix concepte de patrimoni és integral. I per conservar i dinamitzar el patrimoni, pot haver-hi museus i, en general, espais patrimonials amb béns de naturalesa ben diversa, històrics, científics o naturals. Els museus poden tenir una oferta especialitzada d'ordre temàtic, monogràfic o unidisciplinar, o bé tenir un programa divers, global, pluridisciplinar, amb l'objectiu de difondre el patrimoni en general (natural, històric, etnològic, etc.) d'un territori concret.

En els casos en què el museu sigui territorial (local o comarcal), ja sigui pel seu discurs expositiu, ja sigui per vocació o per l'abast del seus serveis (la qual cosa és factible, encara que el fons i el contingut del museu siguin monotemàtics o monogràfics), és quan es pot impulsar més clarament un museu que gestioni de forma integral el patrimoni del seu territori, incloent-hi tant les col·leccions que conserva i dinamitza dins dels seus murs com els béns patrimonials del seu entorn immediat (patrimoni arquitectònic, etnològic, industrial, festes i tradicions, etc.). Aquest paper només el pot assumir el museu si el museòleg pren consciència de la seva necessitat. El museòleg ha de considerar el museu com un equipament (tal vegada el millor, però no l'únic) capaç de gestionar el patrimoni del seu medi territorial, de la col·lectivitat a qui s'adreça. I per tant ha de conscienciar-se de la conveniència de sortir del museu-edifici i assumir un paper creixent (tot adquirint atribucions efectives en la matèria) en la documentació, salvaguarda i gestió de l'esmentat patrimoni. Això significa, per exemple, protegir i dinamitzar els monuments i el patrimoni immoble en general, integrar el patrimoni natural, elaborar i gestionar el catàleg de Béns Immobles d'Interès Local i exercir el control sobre els plans i projectes urbanístics (tots sabem, però, com n'és de difícil influir en aquest tema), gestionar l'activitat arqueològica (incloses les excavacions d'urgència), dinamitzar la CPT i recuperar el patrimoni etnològic, recuperar i conservar el patrimoni documental (col·laborant amb l'arxiu, si n'hi ha), etc. En aquest sentit, el museu ha d'assumir també un cert paper "reivindicatiu" en la defensa del patrimoni i en la lluita contra el seu deteriorament i l'espoliació. I ha d'oferir a la col·lectivitat el conjunt d'aquests béns per al seu ús i gaudi, tot difonent-ne l'origen i explicant-ne el com i el perquè. El museu només podrà complir la seva funció de gestió integral de patrimoni si el museòleg assumeix clarament aquesta necessitat.

2 - El museòleg ha de tenir capacitat tècnica i professional, en el sentit de defugir l'amateurisme. El museòleg avui no hauria de ser un voluntarista improvisat. El museòleg dels museus actuals ha de tenir una formació tècnica específica de nivell universitari. La complexitat en la societat actual de la tasca del museu (salvaguarda, conservació, estudi i difusió del patrimoni) només es podrà assolir si els tècnics-gestors dels museus són un col·lectiu professional.

També des d'aquestes línies voldríem pronunciar-nos a favor de la mobilitat dels tècnics-gestors de patrimoni respecte als centres museístics i més encara tenint en compte les perspectives futures que obre el fet de la Unió Europea, malgrat les dificultats i entorpiments que hi ha. Cal una vinculació i una implicació entre el centre i el professional, però també és bo que aquesta relació no es fossilitzi.

3 - El museòleg ha de tenir capacitat de formació i de reciclatge permanent, per evitar l'anquilosament

de la professió. Com ja hem dit, la complexitat de la tasca del museòleg fa que la formació acadèmica inicial no sempre sigui suficient per a les seves tasques futures.

Entre el mite de l'intel·lectual renaixentista, dotat per a tota mena d'activitats científiques, artístiques o literàries, i els especialistes actuals, insensibles a tot allò que excedeixi una mica el seu camp de concreció, pot haver-hi un punt d'equilibri on el museòleg trobi els instruments necessaris per dur a terme la seva activitat.

En aquest sentit, potser falla la voluntat del mateix col·lectiu. Un dels avantatges possibles de l'associacionisme entre els membres de la professió hauria de ser la capacitat d'organitzar cursos i tota mena d'activitats formatives en aquelles matèries concretes que algun dia ens faran falta, però que no sempre són fàcils d'aconseguir de manera individual, o bé són de difícil accés.

4 - El museòleg ha de tenir capacitat de gestió i una especial sensibilitat envers la seva modernització. La majoria dels museus pertanyen a l'administració pública. Això significa que, en formar-ne part, estan impregnats de tots els mals que caracteritzen la funció pública: burocràcia, manca d'autonomia financera, impossibilitat de gestionar ingressos, lentitud administrativa, dependència funcional i política, inflexibilitat laboral, supeditació als serveis centrals en matèria de subministraments, dificultat en la contractació de serveis, etc. La majoria del personal és funcionari, i això també comporta un perfil determinat que proporciona poca agilitat i dificulta la renovació als museus. Fa molt temps que se sent parlar de la reforma de l'administració pública, i no sembla que, per part dels polítics ni tampoc per part dels directius públics -ni evidentment per part dels sindicats ni per part dels col·lectius de funcionaris en general-, s'hagi avançat molt per aquest camí. No són pocs els qui renequen d'aquesta reforma, titllant-la de poc menys que impossible i utòpica. Sostenen que és impossible que des del sector públic es pugui renovar i modernitzar la gestió i defensen que l'única via és deixar lloc a la iniciativa privada. Nosaltres pensem que no podem renunciar a la modernització de la funció pública. També pensem que l'àmbit del patrimoni, un dels sectors culturals amb menys indústria privada, ha de ser tutelat pel sector públic ja que, per definició, engloba béns que són propietat de tots. Per tant, si el patrimoni -i en concret els museus- és de domini públic i està -i estarà- gestionat per l'administració, i els museòlegs volem millorar aquesta gestió, hem de traslladar la necessitat de la reforma administrativa al nostre àmbit, el dels museus. I els museòlegs -justament, funcionaris en la seva majoria- han de liderar aquest procés.

El museòleg, per tant, ha de procurar, en el marc de la seva organització, l'adopció de mecanismes de gestió moderns, àgils, flexibles i desburocratitzats. Ha d'intentar que prevalguin els criteris d'economia, descentralització, participació, transparència, eficàcia i eficiència. Convé racionalitzar la gestió, planificar les actuacions, simplificar els procediments, incrementar el rendiment, compartir les decisions i els projectes en equip, examinar els usuaris -els visitants- com a clients aplicant-hi tècniques d'anàlisi de mercat, controlar els processos i avaluar-ne els resultats. Això només es pot aconseguir si el museòleg assumeix la necessitat d'adoptar fórmules empresarials, pròpies del sector privat, més àgils i flexibles, per incorporar-les a la gestió quotidiana. Tal vegada la millor fórmula per aconseguir aquests objectius sigui assolir un determinat grau de gestió autònoma per al museu. L'estratègia de convertir el museu en un ens més o menys autònom (hi ha molts models: patronats, consorcis, o ens autònoms amb graus escassos -desconcentrats- o elevats d'autonomia) és la més eficaç per assolir objectius com: l'autonomia financera (la possibilitat de gestionar i reinvertir els ingressos per entrades, venda de publicacions o activitats; la simplificació metodològica de la despesa; i la possibilitat de diversificar les fonts de finançament que permeti, per exemple, la consecució de subvencions o la negociació amb *sponsors*); l'agilitat administrativa; la llibertat d'establir convenis i relacions amb tercers; la capacitat de contractació de personal de manera més fàcil i flexible (laboral, fix o temporal, etc., garantint sempre les premisses d'igualtat, concurrència i transparència); la major facilitat d'adquisició i contractació de béns i subministraments; la simplificació de la contractació i adjudicació d'explotació o prestació de serveis i activitats a empreses externes i a professionals aliens altament especialitzats (la botiga, la neteja, la difusió, la seguretat, la restauració, la recerca, l'edició de materials de divulgació, les aplicacions informàtiques, les exposicions, etc.). Aquesta darrera condició, la contractació de serveis amb la "indústria" privada (normalment, sense ànim de lucre), no significa privatitzar museus, sinó simplement delegar en especialistes les tasques que no es poden desenvolupar amb els recursos -humans, tècnics i econòmics- del museu. En definitiva, implica agilitar i gestionar millor aquell servei, aplicant-hi els principis de pluridisciplinarietat i subsidiarietat.

Per altra banda, també és bo que la gestió, a més de ser autònoma, sigui compartida. El museòleg ha de procurar la incorporació, als òrgans superiors de gestió, de les altres administracions (a més de la titular) i de representants del teixit social i científic del seu àmbit territorial o temàtic (amics del museu, centres d'estudis i de recerques locals, universitat, etc.).

5 - El museòleg ha de tenir sensibilitat vers les noves tecnologies. Continuant amb el punt anterior, en què deiem que el museòleg ha de ser un abanderat de la modernització de la gestió del museu, aquesta no pot segregarse de la necessària adaptació del museòleg a les noves tecnologies. Convé que el professional de museus sigui extraordinàriament sensible als canvis successius i incessants que es generen contínuament quant a tècniques i mètodes, i que es doti dels mecanismes de formació i reciclatge adients per estar al dia de les novetats. A tall d'exemple, citarem la informàtica i els nous sistemes de registre d'imatges, tan importants en matèria de documentació; els nous sistemes audiovisuals i d'animació d'imatges (inclosos els efectes de realitat virtual), tan importants en matèria de difusió; els sistemes analítics i estadístics d'estudi de públic, de mercat i del seu entorn -el màrqueting-; l'aprenentatge i la pràctica dels idiomes; etc.

6 - El museòleg ha de tenir capacitat de comunicació, de lideratge, de negociació, de cooperació, de treball en equip i de recerca de *partenaires i sponsors*. L'actual societat civil demana cada vegada més una resposta i una implicació amb el seu entorn a totes les institucions, i les culturals no en són excloses. Per dur a terme aquesta interrelació amb la societat, cal que el museu es vegi com un servei que dona respostes a les necessitats del seu entorn. Per aquesta raó, s'afirma que el museòleg ha de ser un bon comunicador, assabentat de les necessitats de la seva societat, preocupat per la seva formació i informació, i ha de destinar tots els canals al seu abast perquè aquesta relació, aquesta comunicació, sigui fluida. Però amb això, probablement, no n'hi ha prou. El museòleg ha de transmetre aquells valors universals, com la solidaritat entre homes i dones, entre pobles i cultures, etc., que són propis de la funció social del museu i que estimulen una millora de la qualitat de vida a través de la cultura. És per aquesta raó que creiem que, a més d'un comunicador, el museòleg ha de jugar un paper de lideratge sociocultural. Aquest lideratge no s'ha d'entendre des d'una òptica personalista o individual, sinó des del foment dels valors de treball col·lectiu i en grup.

Òbviament, dur a terme tota l'amplitud de la tasca del museu implica uns seriosos gravàmens per a la institució tutelar, que el museòleg hauria de contribuir a alleugerir amb la seva gestió, en la mesura de les seves responsabilitats dins de la institució, tant pel que fa a millorar la rendibilització dels recursos ja existents, com a obtenir-ne de nous a través de l'esponsorització, el mecenatge o altres mecanismes, considerats atípics, però en consonància amb la funció social del museu.

7 - El museòleg ha de fomentar la cooperació entre museus i institucions vinculades al patrimoni dins de les relacions establertes per llei o dins de les que voluntàriament s'estableixin. El model de treball en equip al si d'un museu també s'ha de traspasar a àmbits més grans. El museòleg ha de defugir l'aïllament i afavorir les relacions de bon veïnatge amb totes les institucions, cosa que és especialment fructífera en el cas del patrimoni. La cooperació permet reduir despeses en les activitats compartides, garanteix un rigor científic més alt en la recerca, restauració i divulgació. Les parcel·les del coneixement no són illes i els únics canals per relacionar-les són els mateixos individus. El museòleg ha de vetllar per evitar duplicitats o competències deslleials entre museus.

8 - El museòleg ha d'impulsar l'elaboració d'un programa museològic i d'un projecte estratègic, sota l'òptica d'una capacitat d'iniciativa i autocrítica. Efectivament, correspon al museòleg endegar el procés que tendeix a dotar la seva institució d'uns objectius clars, ja sigui elaborant el seu programa d'actuació, o assumint-lo, si ja existeix. L'acció social i cultural del museu serà òptima si les iniciatives individuals no són disperses, sinó que conflueixen o se subordinen a un propòsit intencionat, definit i acceptat prèviament, que singularitzi la institució i correspongui a les necessitats reals del seu públic. Per assegurar la viabilitat d'aquest projecte, els museòlegs han d'estimular la seva creativitat, però també han de revisar periòdicament la seva tasca, de manera autocrítica, a fi de corregir-la.

9 - El museòleg ha de tenir una relació franca i reivindicativa i alhora sòida i coherent amb els seus responsables polítics i gerencials. Encara que tots sabem que depèn molt de l'actitud i la receptivitat del polític, el museòleg ha d'adoptar un paper de relació dialèctica permanent amb els seus superiors orgànics i polítics. El museòleg ha de definir els objectius, planificar les activitats i executar el seu programa estratègic d'acord amb la línia general de la institució, però ell ha de treballar amb total independència del polític quant a qüestions tècniques. La seva posició ha de ser contundent quan es tracti d'exigir i reivindicar per al museu més atribucions, més recursos econòmics, més infraestructura tècnica, més personal, més autonomia de gestió. Però, al mateix temps, ha de ser responsable i coherent i presentar projectes sòlids, ben elaborats i quantificats, que siguin tècnicament correctes, que tinguin un fort contingut social, que facilitin la participació, que permetin l'esponsorització, que generin recursos, i que tinguin un caràcter estructural (que "quedin") i no conjuntural (que no siguin "focs d'encenalls"). El museòleg ha de tenir

capacitat per "vendre" als polítics programes ambiciosos però realitzables, que vegin que realment s'adrecen a la ciutadania (cosa que lògicament és el que els ha d'interessar més). Per exemple, sobredimensionar un esdeveniment (un centenari, una descoberta arqueològica, etc.) pot servir per esperonar una activitat de difusió a gran escala. Només l'impuls de projectes i activitats en aquesta línia pot justificar, als ulls de l'administració titular, la utilitat del museu i del museòleg, i pot legitimar, davant del polític, les raonables reivindicacions per part del museòleg de més mitjans per al museu. I només amb aquesta estratègia podrà sensibilitzar els seus responsables de les potencialitats del patrimoni (socials i fins i tot econòmiques) i de la necessitat de la seva protecció.

S'han acabat els temps en què davant la "insensibilitat" i la "ignorància" dels polítics, adoptàvem postures victimistes i no sabíem fer res més que queixar-nos i lamentar-nos ("és que no hi entenen" o "és que el patrimoni no dóna vots", ens dèiem), demanant més diners, més places i més recursos. Per fer què? Cal presentar projectes engrescadors als responsables culturals. No pensem que ens "compraran" projectes "massa científics", excessivament encarats a la recerca, perquè socialment no són prioritaris. Potser els museòlegs no hem sabut presentar projectes socialment útils i atractius que despertin el suport entusiasta dels responsables polítics i culturals. Potser els polítics no en són els únics culpables. Al cap i a la fi, són un reflex de la societat.

10 - El museòleg ha de desenvolupar estratègies de rendibilització econòmica del patrimoni. El museòleg, a més de conservar, investigar i difondre el patrimoni, s'hauria de preocupar per la seva rendibilització econòmica sota el prisma de diferents estratègies, sempre en consonància amb el seu ús social. El cas més evident seria el de les comunitats deprimides econòmicament, que en el patrimoni podrien obtenir una font de recursos alternativa. Parlem de programes de desenvolupament comunitari basats en l'explotació turística dels seus recursos patrimonials. Amb aquest aspecte aconseguim donar un important servei a la comunitat, que veurà el seu patrimoni com una font d'ingressos. Aquestes activitats també cal tenir-les en compte en comunitats de tipus mitjà i alt, car l'explotació turística del seu patrimoni els permetrà diversificar la seva oferta turística i difondre la imatge de la localitat. Però, a més, el museu podrà obtenir uns importants recursos a partir d'un important servei comunitari. Sortosament, aquest tipus d'ofertes ja s'han dut a terme en diferents indrets o museus. En aquells casos en què la iniciativa no hagués sortit del museu, aquest hauria de prestar-li suport i potenciar-la en la mesura de les seves possibilitats. En tot cas, el museòleg hauria d'estar al cas de les diferents línies de rendibilització del patrimoni, aplicables al seu museu.

11 - El museòleg ha de dinamitzar i rendibilitzar socialment el patrimoni i prioritzar el servei al públic. Tots els museus, tant els de titularitat pública com els privats, han de tenir clara la seva dimensió de servei públic. Altrament no tindria sentit la despesa que s'hi dedica i perdrien la seva justificació ètica.

El museòleg, doncs, ha de fer que els béns que li han estat confiats, perquè els custodii i preservi per al futur, tinguin simultàniament una rendibilitat social. Aquesta rendibilitat no ha de consistir únicament en una senzilla presentació d'objectes i dades, sinó que ha de representar una experiència positiva per als visitants. Naturalment, cap selecció o presentació d'objectes, ni tan sols la més banal, no és irrellevant ideològicament, de manera que el museòleg ha de ser conscient del poder d'influència que té a les seves mans i ha de fer-ne un bon ús. El codi ètic de l'ICOM ja adverteix que l'acció del museòleg no ha de perpetuar falsos mites o estereotips (II, 2.8), però sobretot ha de tenir en compte que en molts casos marcarà orientacions o crearà nous missatges que afectaran d'alguna manera el patrimoni. En qualsevol cas, la tasca del museòleg ha de fer entenedor al públic tot allò que se li mostra i explica, mantenint el màxim nivell de rigor científic i alhora fent-lo comprensible, amè, fins i tot lúdic (si és possible) i atractiu per al gran públic, defugint per una banda la banalització i, per l'altra, les formulacions criptiques només aptes per als especialistes.

Les relacions entre museu i escola, tradicionalment controvertides, també són importants en aquest context. Sovint s'han fet comparacions entre les dues institucions, indicant les seves diferències o els seus punts de contacte. El museòleg ha d'aconseguir que la seva tasca serveixi per a les finalitats educatives d'aquest col·lectiu, però també de tots els altres. Cal veure com a positiva la relació estreta entre els museòlegs centrats en tasques educatives o de transmissió i els centrats en tasques de recerca, car els uns i els altres són passos d'un mateix procés que tendeix a retornar al públic una part del valor social del seu patrimoni.

Els museòlegs demostraran un alt grau de consciència social el dia que puguin desprendre's del llast d'especialitzacions obsessives (potser massa centrades en interessos o preocupacions personals) i posin la seva actuació al servei del públic, d'una manera global.

12 - El museòleg ha de garantir la participació social en el desenvolupament del projecte. Un cop establerta la dimensió social de la seva tasca, el museòleg ha d'assegurar que veritablement les seves actuacions responguin a les necessitats culturals reals del públic al qual s'adrecen. Això no és possible si no s'utilitzen instruments correctes que permetin conèixer la composició i les preferències d'aquest públic o bé les mancances culturals o informatives que calgui cobrir. En qualsevol cas, no serveixen les receptes fetes en nom d'una consideració abstracta de la societat.

Potser en alguna ocasió la realitat concreta decebrà les expectatives que s'havien formulat i resultarà que aquell projecte no és viable en aquell context o, simplement, no interessa. El fracàs o l'èxit dels museus no s'hauria de mesurar pel nombre de visitants que reben al cap de l'any, sinó en com responen a les expectatives d'un públic concret, per més reduït que sigui. Aconseguir optimitzar la rendibilitat social dels museus, doncs, ha de ser una de les característiques del museòleg i, en aquest sentit, és ell qui ha d'assegurar la relació amb tots aquells grups que, en tot o en part, hi tinguin interessos coincidents.

En el cas dels centres d'estudis comarcals, associacions culturals, etc., el museòleg ha de poder aprofitar, respectant l'autonomia de cada institució, les propostes, l'experiència i el suport humà d'aquests col·laboradors.

Igualment, els grups d'amics dels museus han de rebre suport per part dels museòlegs sempre que les responsabilitats i activitats dels uns i els altres quedin ben delimitades i no es produeixin interferències enutjoses (en un o altre sentit). Aquesta mena de grups són molt útils per enriquir les activitats d'un museu. El museòleg, sense dirigisme, ha de procurar que, en cas que es creïn, els amics del museu esdevinguin col·laboradors i sumadors d'esforços i no un contrapoder.

Amb o sense organitzacions d'amics, el museòleg pot comptar amb el suport i col·laboració de voluntariat. Aquest sempre és un tema polèmic: no sempre és fàcil arribar a una delimitació clara de les tasques que impedeixi trampes i abusos. Els voluntaris no poden ser treballadors camuflats, sense cobrar i sense assegurar, i no se'ls pot donar a fer una tasca que haurien de fer les plantilles regulars de treballadors. Han de desenvolupar tasques -gratuïtes, indiscutiblement- creatives i d'interès mutu. Amb tot, idealment el museòleg pot aprofitar els voluntaris per implicar els membres d'una comunitat en el seu patrimoni i en la seva consciència col·lectiva; pot donar una aplicació pràctica als coneixements o aptituds de gent adequada, i pot generar entusiasmes positius per al desenvolupament de projectes implicats en el seu entorn. El cas dels voluntaris olímpics es pot prestar com a subjecte de reflexió.

13 - El museòleg ha de garantir la conservació i la documentació del fons patrimonial i fomentar els programes de recerca. El conjunt d'elements que s'han anat descrivint aporta un tarannà dinàmic al professional del museu, que en cap moment no pot deixar en un segon terme aquells elements tradicionals de la seva gestió, com la conservació, documentació, recerca, etc., que trencarien el sentit integral de la gestió de què hem parlat al començament. Ara bé, aquesta part de la seva gestió l'haurà de fer pensant d'una manera més global i sortint de la seva torre d'ivori, fabricada arran de la tradició museística vuitcentista; en definitiva, sortint de l'ensopiment social en què ha viscut fins fa ben poc. La investigació, la documentació i la conservació del patrimoni són la base de tota institució museística, però això s'ha de fer, no sota l'òptica d'uns interessos exclusivament erudits, sinó amb la cura de posar els resultats d'aquesta tasca al servei i a l'abast de la societat.

La conservació del patrimoni ha d'anar acompanyada per una exhaustiva tasca de documentació i investigació, per tal de permetre a una societat recordar d'on ve i on pot anar i quins són els fonaments i el valor de la seva cultura, dins de la diversitat i pluralitat cultural del nostre planeta. Però la importància d'aquesta finalitat social no ha de dur el museòleg a aïllar-se del seu entorn.

14 - El museòleg ha d'adquirir una creixent consciència professional. Només el sentit de professionalitat podrà garantir que el museòleg dugui a terme en condicions òptimes la seva gestió en tota la complexitat exposada. Només l'aplicació d'una consciència professional permetrà al museòleg donar resposta als reptes i necessitats que la seva tasca li reclama, dins de l'actual societat. En definitiva, només des d'un posicionament professional, assumint que és un tècnic - gestor de patrimoni (i no "només" un arqueòleg, un biòleg o un historiador de l'art), el museòleg podrà fer una gestió integral del patrimoni.

BIBLIOGRAFIA

AA.VV (1993). "Documento especial : profesiones museísticas". (Dossier). MUSEUM Internacional. 180 (Vol. XLV, num. 4, 1993). UNESCO. París. Amb els següents articles:

- BOYLAN, PATRICK J. "Las profesiones museísticas. Cambio y crecimiento incesantes".
- FINLAY, DIANA. "El cuidado de la comunidad".
- BRÜNINGHAUS-KNUBEL, CORNELIA. "El educador de museos, defensor del público".
- GLASER, JANE R. "Las profesiones museísticas en los Estados Unidos : ausencia de un sistema"..
- CASE, MARY. "GS1016 : especialista en museos".
- LEROUX, SERGE. "Profesión : ingeniero de seguridad de museos".
- MOTT, EILEEN B. "Las exposiciones itinerantes del museo de Virginia".
- BARCLAY, R.J. "El conservador : un profesional polifacético y flexible".
- YATES, BRIGET. "El conservador de museos frente a los cambios actuales".
- "El guardián de museos : una ojeada al pasado".
- ELGAARD, BERIT. "El bibliotecario de museos, colaborador de todos".

AA.VV. (1975). Seminario "La formación del personal técnico de museos". ICOM. Diputación Provincial de Barcelona. Barcelona.

AA.VV. (1993). "La formació del personal de museus". (Informe- Dossier). DE MUSEUS. Quaderns de Museologia i Museografia. Núm. 4. 1993. Barcelona. Amb els següents articles:

- MACMILLAN, SUSAN. "La formació museogràfica al Departament d'Estudis Museogràfics de la Universitat de Leicester".
- MAROEVIC, IVO. "Pla d'estudis de museologia de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Zagreb".
- BADY, JEAN-PIERRE. "L'Escola Nacional de Patrimoni de França".
- DE LA TORRE, MARTA. "Formació al Getty Conservation Institute".
- BOYA, JUSEP M. "Els programes en formació en museologia i museografia al Quebec".
- MOYANO, NEUS. "L'ensenyament de la museologia a la Universitat".
- PADRO, JORDI. "Nous professionals per al patrimoni. L'experiència de l'Escola Europea de Barcelona".
- DE TAPOL, BENOIT. "La formació a l'ICCROM".
- RIU, XAVIER. "La formació del personal dels tallers de restauració dels museus".

CROISSET VAN UCHELEN-BROUWER, ELISABETH (1990). "La academia Reinwardt: retrospectiva y perspectivas". MUSEUM, núm. 168 (vol. XLII, núm. 4, 1990) (pp. 239-241). UNESCO. París.

ICOM (Consell Internacional de Museus) (1994). Codi d'ètica professional. Generalitat de Catalunya (Dep. de Cultura. D.G. del P.C. Servei de Museus). Col·lecció Museus. Documentació núm. 8. Barcelona. (El Codi va ser elaborat l'any 1986)

MENÉNDEZ I PABLO, F. XAVIER (1994) "La legislació de patrimoni cultural de Catalunya i els professionals de patrimoni". Dossier de Patrimoni Cultural. Núm. 63. Agost-septembre 1994. Diputació de Barcelona.

MORRAL, EULALIA; MARCET, ROGER. (Inèdit; 1991). El nou perfil professional del tècnic de museus. "El tècnic de museus a debat". Jornada sobre els professionals dels museus d'àmbit local (Barcelona, 5.4.1991). S.T. de Museus. S. de Cultura. Diputació de Barcelona. (Dossier fotocopiats; no publicat).

PARDO, JORDI (1991). "Els problemes de l'aplicació de la llei des de la perspectiva del professional del patrimoni". Jornades sobre protecció legal del patrimoni arqueològic (Barcelona, març 1991). Dossier de Patrimoni Cultural. Monogràfic núm. 6. Novembre 1991. Diputació de Barcelona.

PORTA I FERRES, EDUARD (1988). "El conservador-restaurador: una definició de la professió". VI Congreso de Conservación de Bienes Culturales (Tarragona, 29-5 / 1-6 1986) (pp. 48-51). CCRBCM. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

SCHOUTEN, FRANS (Inèdit; 1991). Un nou model de formació. Algunes experiències forànies. "El tècnic de museus a debat". Jornada sobre els professionals dels museus d'àmbit local (Barcelona, 5.4.1991). S.T. de Museus. S. de Cultura. Diputació de Barcelona. (Dossier fotocopiats; no publicat)

TORRENTS, LLUM (1994). "La definició del museòleg. Un debat pendent". Singladures. Butlletí de la Marina de Vilassar. Núm. 17. Gener 1994.

2.3 EL MUSEÒLEG I LA LEGISLACIÓ SOBRE EL PATRIMONI CULTURAL DE CATALUNYA. SITUACIÓ ACTUAL I PROPOSTES

Fina Parés, cap del Servei de Museus

Joan Rosàs, cap de la Secció de Gestió i Inspecció del Servei de Museus.

Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya

Catalunya, com és sabut, compta amb un elevat nombre de museus. Moltíssims han nascut i han sobreviscut mercès a l'esforç de moltes persones de diversa condició professional, laboral i acadèmica. Però després de la Llei de museus de 1990, quants d'aquests museus podrem considerar-los autèntics museus, i quantes d'aquelles persones podrem considerar-les professionals de museus? No pas tots els museus assoliran els mínims exigits per la Llei per ser inscrits al Registre de Museus de Catalunya. El coneixement de la realitat museística del país es va completant a mesura que es van fent les inspeccions que el Servei de Museus realitza per tal d'elaborar el Registre de Museus, d'acord amb els mínims establerts per la Llei i pel Decret 35/1992 que la desenvolupa.

Un dels fets que les inspeccions del Registre posen en relleu és la situació del personal, tot fent evident que es donen situacions laborals i nivells de formació molt diversos.

Per tal d'avançar en la regularització de la situació professional del personal tècnic i directiu dels museus de Catalunya, cal posar en marxa un seguit d'accions. És imprescindible de definir els diversos perfils o nivells dins la professió, i a partir d'aquí, dissenyar una oferta d'estudis universitaris de museologia. Paral·lelament, caldria estudiar la situació acadèmica i laboral del personal de les administracions públiques de Catalunya que actualment treballen en museus amb la perspectiva d'una homologació. Per sobre de tot, però, cal un esforç de planificació global i d'ordenació per tal de fixar uns mínims quant al personal tècnic i directiu dels museus del país.

Prenent com a base l'article 14.1 de la Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus, que estableix que el personal directiu i tècnic dels museus ha de tenir les condicions professionals que es determinin per reglament, el Servei de Museus ha elaborat un projecte de decret per desplegar aquest punt de la Llei, i per fixar les condicions del personal que hauran de tenir, dins del termini establert per la Llei, els museus que siguin considerats legalment com a tals, és a dir, els incorporats al Registre de Museus. Aquest esborrany de reglament està en fase d'estudi per part dels serveis jurídics del Departament de Cultura i, un cop hagi finalitzat aquesta fase, està previst fer les consultes pertinents amb les associacions professionals del sector abans de la seva publicació al Diari Oficial.

L'objectiu del decret és aconseguir que tots els museus disposin de personal amb la deguda professionalització i amb l'adequada especialització, tot partint de la realitat actual dels museus del país que el Registre de Museus comença a reflectir. La nostra voluntat ha estat fer un reglament pràctic, útil i que serveixi per ésser aplicat. El decret no pretén ser un bon text teòric i no es proposa definir acadèmicament què és i no és un museòleg, sinó que vol ser una norma que es pugui posar en pràctica sense provocar un daltabaix. També hem procurat diferenciar la professió i la formació. Actualment, no existeix correspondència entre les professions o dedicacions museístiques i una formació acadèmica en museologia. Per tant, hem defugit usar terminologies apriorísticament encunyades i fer models teòrics ideals però poc consistents. El terme museòleg és vague i ambigu. El decret, per tant, no pretén regular científicament la professió o professions museístiques, sinó que vol regular legalment el personal que treballa als museus. És a dir, el decret afecta únicament el personal esmentat als efectes legals corresponents. De la mateixa manera que el decret no aspira a definir el museòleg, tampoc no intenta definir què és teòricament un museu. A efectes legals un museu és una institució inscrita al Registre de Museus de Catalunya. Els altres centres que puguin ser anomenats museus no són afectats per la Llei i, per tant, tampoc no ho són pel decret que en regularà el personal.

El primer problema amb què ens vam enfrontar era definir el personal. El nostre objectiu era el personal tècnic. No es podia, doncs, fer ús del terme *treballadors de museus*, perquè aplega tothom, des dels

vigilants als conservadors. És per això que el decret usa la fórmula *personal directiu i tècnic*, és a dir, aquells professionals que desenvolupen activitats de conservació, de difusió, de restauració, de direcció o de documentació, o bé d'altres. Considerem, doncs, tècnics aquelles persones que fan una o més d'aquestes funcions.

Pel que fa al contingut concret del projecte de decret, són dues les principals condicions que s'exigeixen als museus quant a personal tècnic:

- Tots els museus, d'acord amb la seva dimensió, han de disposar de suficient personal tècnic i directiu professional.
- Aquest personal directiu i tècnic ha de disposar d'una formació universitària en museologia. Excepcionalment, pot ser suficient una experiència pràctica anterior a l'aprovació de la normativa legal.

En relació a la segona condició, la proposta de decret no estableix, ni pretén fer-ho, uns estudis únics vàlids en museologia que constitueixin una *conditio sine qua non* per accedir a la professió museal. En canvi, sí que es vol assegurar una formació acadèmica suficient, garantida per la universitat, amb independència de si aquesta formació correspon a estudis de primer cicle, de segon cicle, de doctorat o de màster. Per altra banda, ningú no pot negar que molts anys d'experiència en el món dels museus per part de molts bons professionals els acrediten un nivell de coneixements equiparable al que els pot proporcionar qualsevol universitat. Per tant, cal ser realista i admetre aquest col·lectiu amb reconeguda experiència, i tenir amplitud de criteri per tal que el decret no deixi fora ningú amb capacitat acreditada.

La Generalitat ha de fomentar la formació i el reciclatge del personal de museus, mitjançant la universitat (quant a formació reglada), o mitjançant la universitat, l'Escola d'Administració Pública o altres entitats (quant a reciclatge, a partir de cursos de nivells adequats). És a dir, la missió de la Generalitat no és impartir cursos universitaris de museologia, sinó contribuir i col·laborar amb tercers, mitjançant acords i convenis, per tal que hi hagi formació especialitzada.

Un altre aspecte important del projecte de decret estableix que tots els llocs directius i tècnics dels museus han de ser ocupats per professionals homologats.

Finalment, l'articulat també esmenta el treball voluntari. El text estableix que els museus poden promoure la col·laboració de personal voluntari, sempre sota el control i la responsabilitat del personal tècnic.

3. LA FORMACIÓ MUSEOLÒGICA: DOCUMENTACIÓ

3.1 RELACIÓ DE CURSOS SOBRE MUSEOLOGÍA PARA LICENCIADOS UNIVERSITARIOS EN DIFERENTES PAÍSES (1995)

Inma Rodríguez. Fundació Centre Europeu del Patrimoni

1. REINO UNIDO

El número de cursos de post-grado dedicados a la museología ha aumentado considerablemente en los últimos años, lo mismo que el número de participantes. El incremento de estudiantes es significativo, sobre todo, en la Universidad de Leicester. No existe, por parte del Gobierno, un aumento del presupuesto destinado a subvencionar en parte estos programas, ni un aumento de las becas destinadas a este fin, siendo los propios estudiantes quienes costean la totalidad de las matrículas.

Universidades de reconocido prestigio que ofrecen cursos sobre museología:

Universidad de Leicester. Departamento de Museología (Museum Studies)

- Diploma en Museología. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.
- Máster en Museología. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.
- Curso Básico. Certificado. Nueve meses a tiempo completo.

Programa:

Museos en el mundo moderno. Gestión de museos. Gestión de las colecciones. Cultura material. Objetos y colecciones. Comunicación e interpretación.

Investigación:

Posibilidad de realización de Doctorado en Museología (PhD).

Universidad de Manchester. Departamento de Historia del Arte.

- Diploma de Postgrado.
- Máster en Galerías de Arte y Museología. Un año.

Programa:

Historia de los museos. Gestión de las colecciones. Finanzas. Gestión de servicios. Prácticas en museos y galerías.

Investigación:

Acceso a la tesis del Máster para los Diplomados en Museología o titulaciones equivalentes con experiencia profesional.

Universidad de Londres. Instituto de Arqueología.

Máster en Museología. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.

Programa:

Teoría de museos. Práctica de museos. Cuidado de las colecciones.

Investigación:

Oportunidad de poder acceder a la tesis del Máster y del Doctorado en Museología o en áreas de conservación-restauración.

Universidad de St. Andrews. Departamento de Historia del Arte.

Diploma de Postgrado en Museos, Galerías y National Trust for Scotland Studies. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.

Programa:

Introducción a los museos y galerías. Formación y profesión. Gestión de las colecciones. Interpretación, exposición y servicios informativos. Gestión de museos.

Las prácticas incluyen la realización de una exposición en el Centro de Arte Crawford de St. Andrews y un período de formación en un museo o galería dependiente del National Trust for Scotland.

Investigación:

Tesis de Máster y de Doctorado en Historia del Arte.

Universidad de Newcastle-upon-Tyne. Departamento de Arqueología.

- Diploma de Postgrado.

- Máster en Museología. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.

Programa:

Museos, presente y pasado. Gestión de museos. Gestión de recursos y de personal. Gestión de las colecciones. Comunicación. Servicios.

Investigación:

Los módulos de investigación requerirán a los estudiantes un trabajo original de investigación que deberá ser presentado en forma de disertación.

Universidad de East Anglia. Escuela de Arte y Museología.

Máster en Museología .

Programa:

Historia y teoría de las colecciones y práctica de los museos. Cuidado y gestión de las colecciones. Interpretación y comunicación.

Se requiere una estancia de cuatro semanas en un museo, seguida de una corta disertación.

Universidad de Cambridge. Departamento de Antropología Social.

Máster en Antropología Social con especial referencia (Opción B) al trabajo en museos. Un año.

Universidad de Cambridge. Departamento de Arqueología.

Máster en Arqueología con especial referencia (Opción B) al Patrimonio Arqueológico y Museos. Un año.

Universidad de Oxford. Departamento de Etnología y Prehistoria. Museo Pitt Rivers.

Máster en Etnología y Museos etnográficos.

Ironbridge Institute. (University of Birmingham/Ironbridge Gorge Museum)

Diploma y Máster en Arqueología Industrial. En su programa incluye temas relacionados con museología.

Royal College of Art.

Curso de Máster en Artes Visuales . Dos años a tiempo completo.

Juntamente con la Tate Gallery, Middlesex Polytechnic y el Arts Council of Great Britain, ofrece un curso sobre comisariado de exposiciones de arte contemporáneo.

York Art Studies (en colaboración con la Universidad de Leeds).

Diploma de especialización en Artes Decorativas. 30 semanas a tiempo completo.

Sotheby's Educational Studies.

- Diploma de Postgrado en Bellas Artes y Artes Decorativas.

- Diploma de Postgrado en Arte Contemporáneo (convalidado por la Universidad de Manchester)

- Diploma de Postgrado en Arte Asiático (en colaboración con la Escuela de Estudios Orientales y Africanos de la Universidad de Londres).

City University of London. Departamento de Políticas y Gestión de Arte.

Máster en Gestión de Museos y Galerías (requisito imprescindible de acceso, experiencia profesional).

Nottingham Trent University

Diploma de Postgrado y Máster en Patrimonio. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial.

St. Mary's College, Strawberry Hill.

Diploma en Interpretación del Patrimonio (convalidado por la Universidad de Surrey) .

2 - ESTADOS UNIDOS

En todo el país existen unos 450 programas que anuncian, de una u otra manera, estudios en museología. De estos, 85 son de post-grado (*graduate*) y de éstos, sólo 18 reúnen una serie de requisitos fundamentales para poder ser considerados como especializados en museos, ya que tienen el 50% de asignaturas dedicadas exclusivamente a la museología, además de prácticas obligatorias en museos, galerías y otros centros culturales.

Universidades de reconocido prestigio que ofrecen cursos sobre museología:

George Washington University (Washington D.C.)

- Máster en Museología. Dos años a tiempo completo.
- Certificado en Museología dirigido a estudiantes extranjeros. Un año a tiempo completo.

University of Delaware (Newark, Delaware)

Certificado en museología. Un año a tiempo completo. Para acceder a este programa, se necesita estar matriculado en un Máster o en Doctorado.

University of Denver (Denver, Colorado).

- Máster en Historia del Arte y Museología. Dos años a tiempo completo
- Máster en Antropología y Museología. Dos años a tiempo completo.

Texas Technological University (Lubbock, Texas)

Máster en ciencias de museos. Se requiere una tesis final y los estudios se centran en antropología e historia local.

New York University (New York)

Certificado en Museología. Un año a tiempo completo o dos años a tiempo parcial. Es un programa interdisciplinar compuesto por 24 créditos y 300 horas de prácticas en un Museo.

Las clases se realizan en diferentes Museos y para poder acceder a la titulación el candidato debe estar en posesión de un título de Máster o Doctorado en cualquier especialidad.

Arizona State University.

Máster en Museología.

Bank Street College of Education.

Máster en educación y didáctica de Museos.

Case Western Reserve University.

- Certificado en Museología.
- Máster en Museología.

Colorado State University.

:Máster en Archivos y Patrimonio.

JFK University (New York).

- Máster en Museología.
- Máster en Administración de Museos.
- Máster en Programas Públicos.

State University of New Jersey.

Máster en Museología

State University of New York.

Máster en Estudios sobre la Historia de los Museos.

University of Central Oklahoma.

Máster en Museología.

University of Colorado.

Máster en Ciencias básicas de Museología

University of Michigan.

Certificado en prácticas de Museos.

University of South Carolina.

Máster en Archivos, Conservación y Museología.

University of the Arts (Philadelphia)

Máster de Bellas Artes en planificación y diseño de exposiciones

University of Southern California.

Máster y Certificado en Museología.

Otras Instituciones no universitarias ofrecen formación en patrimonio y muchos museos disponen de programas propios (sin titulación reconocida) en los que forman a sus técnicos. Generalmente se accede a esta formación disponiendo de una titulación superior.

3 - CANADÁ

Los programas formativos se inspiran claramente en el modelo estadounidense, que asocia la formación teórica a la práctica en instituciones museísticas, dentro y fuera del país. Las funciones de la conservación y difusión constituyen los ejes a partir de los cuales se estructuran los cursos, con un espíritu abierto que tiene en cuenta los nuevos retos tanto tecnológicos como sociales.

Universidades que imparten cursos sobre temática de museos:

Universidad de Montreal.

Maitrisse en Museología. Diploma de segundo grado

Programa: Reflexiona sobre las diferentes concepciones museológicas actuales y las nuevas técnicas museográficas. Prácticas obligatorias, una vez que se han obtenido los 45 créditos del curso.

Universidad Labal de Quebec.

Diploma en Museología.

Programa: Se centra en temas de conservación, difusión y educación. Prácticas en museos.

Programas no universitarios:

College Francois Xavier Garneau (Quebec)

Programa en Museología y Animación Cultural

College Montmorency de Labal.

Programa de Técnicas Museográficas.

Société des Musées Québécois.

Programas de formación y perfeccionamiento para profesionales de museos.

4 - PORTUGAL

Hace seis años se inician los primeros estudios sobre formación museológica, aunque ya existían, en distintas universidades portuguesas, asignaturas relacionadas con temas de patrimonio y museos.

Los estudiantes salían de las universidades con una buena formación académica, pero con experiencia nula en cuanto a la realidad de los museos. Se hacía necesario una política de profesionalización del sector y son las propias instituciones universitarias las que propician los intercambios internacionales y los stages de prácticas como complemento necesario de la formación teórica.

Son tres las universidades que ofrecen programas relacionados con la museología:

Universidad Lusófona de Humanidades y Tecnología.

- Curso de Postgrado en Museología. Un año.
- Mestrado de Museología. Dos años.
- Licenciatura de Museología (en preparación)

Programa: Los programas se centran en aspectos de la nueva museología y la museología social. Se estructura en asignaturas obligatorias y en seminarios temáticos optativos. Las prácticas son obligatorias. También se exige una tesina en el Máster.

Universidad Nova de Lisboa.

Mestrado de Museología y Patrimonio. Un año.

Programa: Museología general. Patrimonio y desarrollo. Patrimonio e identidad cultural. Patrimonio, técnicas y tecnologías. Documentación. Conservación. Interpretación. Exposición y divulgación. Gestión de equipamientos e instalaciones.

Universidad de Oporto. Facultad de Letras.

Curso de Post-grado en Museología. Un año.

5 - FRANCIA

En muchas universidades francesas se ofrecen cursos sobre Museología y Patrimonio, pero destacaremos dos Instituciones de reconocido prestigio internacional:

L'École du Louvre y L'École du Patrimoine.

La primera ofrece un Diploma de Estudios Superiores de carácter tradicional y la segunda se orienta a la formación de profesionales del Patrimonio. Ofrece dos tipos de formación, una formación inicial para futuros responsables del Patrimonio y una formación continua para los conservadores de museos y técnicos del Patrimonio. Desde 1991 se encarga de la formación de los Conservadores del Patrimonio Nacional de Francia en seis diferentes especializaciones: Archivos, Arqueología, Patrimonio bibliográfico, Inventario General, Museos y Monumentos Históricos. Los candidatos deben pasar un examen de admisión. Se admiten estudiantes extranjeros por periodos de 5, 9 o 18 meses. Para conseguir el diploma es necesario un trabajo de investigación.

Aunque no está específicamente centrado en estudios sobre museología, la **Fundación Marcel Hicter** ofrece un Diploma Europeo sobre Gestión de Proyectos Culturales

6 - HOLANDA

Diversas Universidades holandesas ofrecen cursos sobre museología y patrimonio. Debemos destacar la formación impartida por

La Reinwardt Academy de Amsterdam.

La Reinwardt Academy, fundada en 1976, es una de las escuelas sobre museología más antiguas de Europa. Desde su creación la R.A. ha tenido muy en cuenta que los estudiantes deben completar su base teórica con prácticas reales en museos y que los estudiantes deben estar en contacto con profesionales del campo de la museología y el patrimonio.

Máster en Museología. Dos años académico. Se imparte en inglés y tiene abierta su inscripción a graduados universitarios de todo el mundo.

El total de la formación consta de 1600 horas teórico-prácticas, más un proyecto o tesis por escrito que requiere unas 800 horas.

Programa: Introducción a la Museología. Metodología. Gestión. Registro y documentación. Conservación. Comunicación. Estudio de público. Diseño de exposiciones.

7 - ESPAÑA.

Fundación Ortega y Gasset. Madrid

Máster en Gestión Cultural, Patrimonio, Turismo, Ocio y Naturaleza. Duración: 12 meses. Dirigido a licenciados universitarios y gestores culturales.

Universidad Complutense de Madrid. Facultad de Bellas Artes. Museología

- Magister en museografía y exposiciones. Duración: 580 horas teórico-prácticas. Dirigido a licenciados, ingenieros, arquitectos o equivalentes.
- Experto universitario en diseño e instalación de exposiciones de arte. Duración: 290 horas teórico-prácticas. Un año. 25 créditos. Dirigido a licenciados, ingenieros, arquitectos o equivalentes.

Fundación Universitaria San Pablo CEU. Madrid

Curso especializado en Museología. Duración: 225 horas. Dirigido a licenciados en Geografía e Historia y Bellas Artes.

Universidad de Zaragoza

Curso de Postgrado en Educador de Museos. Duración: un curso. 40 créditos. Dirigido a licenciados universitarios

Fundación Antonio Camuñas. Madrid. Centro Superior de Arquitectura

Curso Superior de Museografía y técnicas expositivas. Duración: 6 meses. Dirigido a licenciados y profesionales de exposiciones.

Centro Internacional para la Conservación del Patrimonio. La Laguna. Tenerife.

Máster internacional en rehabilitación del Patrimonio Edificado. Duración: dos cursos académicos. 700 horas. Dirigido a arquitectos, ingenieros y licenciados.

Universidad de Valladolid. Escuela Técnica de Arquitectura.

Máster en Restauración Arquitectónica. Duración: dos cursos académicos. 500 horas. Dirigido a arquitectos, ingenieros y licenciados.

Universidad de Sevilla.

Máster en Arquitectura y Patrimonio Histórico. Duración: dos cursos académicos. 500 horas. Dirigido a arquitectos, licenciados en historia i técnicos con experiencia.

Universidad Complutense de Madrid. CSIC

Curso de Degradación y Conservación de Materiales de Construcción en Edificios y Monumentos. Duración: 125 horas. Dirigido a licenciados universitarios.

Universidad Autónoma de Barcelona. Facultad de Letras. Departamento de Arte.

Curso de Postgrado "Diagnóstico y métodos para la conservación preventiva en los museos". Duración: cuatro meses. 120 horas. Dirigido a licenciados universitarios.

3.2 L'oferta de formació museològica i sobre el patrimoni cultural a les universitats catalanes

Llum Torrents.

Adjuntem una relació dels estudis desenvolupats a les universitats catalanes:

UNIVERSITAT DE GIRONA. Departament d'història, geografia i història de l'art. Llicenciatura Història de l'Art.

Assignatura: **Introducció a la museologia.**
professor: Gabriel Alcalde
1er. cicle, troncal, 6 crèdits

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. Departament d'història de l'art.
Llicenciatura Història de l'Art

Assignatura: **Introducció a la museologia**
Professora: Neus Moyano
1er, cicle, troncal, 6 crèdits

Assignatura: **Patrimoni**
Professora: Neus Moyano
1er. cicle, optativa, 6 crèdits

UNIVERSITAT DE BARCELONA. Departament d'història de l'art.
Llicenciatura Història de l'Art

Assignatura: **Conservació de béns culturals**
Professor: José Fernández Arenas
1er. cicle, troncal, 6 crèdits

Assignatura :**Tècniques artístiques**
Professor: José Fernández Arenas
1er. cicle, troncal, 6 crèdits

UNIVERSITAT DE BARCELONA. Departament d'antropologia cultural
Institut Català d'Antropologia

Curs de postgrau: **Museologia i gestió del patrimoni etnològic i cultural**
20 crèdits
Titulació d'accés : diplomad o llicenciat universitari.

UNIVERSITAT DE LLEIDA. Departament de geografia i història, secció art Llicenciatura Història de l'Art

Assignatura: **Museografia**

Professora: Imma Lorés

1er. cicle, troncal, 6 rèdits

Assignatura : **Tècniques artístiques**

Professora: Imma Lorés

1er. cicle, troncal, 6 crèdits

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA . Departament de construccions arquitectòniques.

Curs de Postgrau: **Museografia, disseny i condicionament**

Direcció: Eduard Folguera

Coordinació: Rosa Maria Montserrat

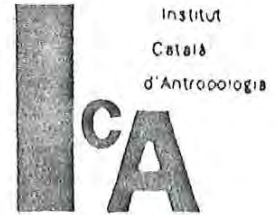
Amb la col·laboració del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya

Titulació d'accés: llicenciatura universitària (excepte en el cas de matricular-se només d'algun seminari en concret, en aquest cas no hi ha cap requisit).

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Divisió de Ciències Humanes
i Socials

CURS DE POSTGRAU
MUSEOLOGIA I GESTIÓ DEL PATRIMONI
ETNOLÒGIC I CULTURAL
(Programa Provisional)

1. DADES BÀSIQUES

Organitzen: Departament d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat de Barcelona i Institut Català d'Antropologia.

Titulació d'accès: Diplomats o Llicenciat Universitari.

Titulació de sortida: Diploma de postgrau.

Hores de curs: El curs consta de 20 crèdits. Això representa 150 hores i 50 hores pràctiques.

Informació: Institut Català d'Antropologia, Urgell 259 s.s. 3ª, 08036 Barcelona, telèfon i Fax 321.22.59.

2. PRESENTACIÓ

El curs és una especialització fins ara inexistent en d'altres postgraus, ni tampoc compta amb cap formació universitària específica. El curs ofereix una formació específica per a les persones que treballin o vulguin treballar en l'àmbit del patrimoni etnològic, en les seves diverses vessants de recerca, gestió, difusió i museografia. S'adreça, doncs, als professionals dels museus, als investigadors sobre el patrimoni etnològic i als qui treballen en la seva gestió. El programa ofereix un complement teòric i pràctic, vehiculant-se la infraestructura necessària a través de la col.laboració de la Universitat de Barcelona, l'Institut Català d'Antropologia i pels acords que es pensen assolir amb diversos museus i institucions patrimonials per a la realització de les pràctiques.

3. PROFESSORAT

El quadre de professors es nodrirà de professionals amb un alt grau d'especialització en el camp del patrimoni etnològic, en la museografia i en la gestió de projectes culturals, procedents del sector públic i privat, i de professors universitaris de les disciplines acadèmiques afins a la gestió del patrimoni etnològic i cultural. Es pensa comptar també amb la presència de professors convidats procedents de l'estranger.

4. PROGRAMA DEL CURS

1. Recerca i teoria del patrimoni etnològic i cultural

- 1.1. El concepte de patrimoni etnològic. Discussió del concepte i perspectiva històrica.
- 1.2. L'Antropologia Social i el Patrimoni etnològic.
- 1.3. Les institucions de gestió del patrimoni etnològic: tipologies i funcions.
- 1.4. La recerca sobre el patrimoni etnològic.
- 1.5. El tractament del patrimoni etnològic a Catalunya.
- 1.6. Patrimoni material i immaterial.

2. Planificació, organització i gestió d'institucions patrimonials

- 2.1. Dimensió econòmica del patrimoni cultural.
- 2.2. Institucions i models d'organització d'institucions patrimonials.
- 2.3. Planificació estratègica i gestió del patrimoni.
- 2.4. Aspectes generals de la gestió econòmica i de recursos humans aplicades al patrimoni.
- 2.5. Patrimoni i legislació.

3. Conservació i difusió del patrimoni etnològic

- 3.1. Conservació preventiva de béns culturals mobles.
- 3.2. Restauració de bens culturals mobles.
- 3.3. Mediatització i exposicions.
- 3.4. Conceptualització i programació d'exposicions.
- 3.5. Disseny i muntatge d'exposicions.
- 3.6. Tècniques d'edició. La publicació d'obres sobre el patrimoni.
- 3.7. Mitjans audiovisuals i patrimoni etnològic.
- 3.8. Difusió del patrimoni i programes educatius.
- 3.9. Patrimoni, urbanisme i arquitectura.
- 3.10. Restauració, adequació i conservació de béns culturals immobles.

4. Pràctiques i estades a museus en relació als continguts del curs. A final de curs es visitarà el Museu Dauphinois de Grenoble (França).

5. CARACTERÍSTIQUES TÈCNIQUES

Nombre de places
25 places

Preinscripció

Aquelles persones que vulguin participar en el curs hauran de fer una preinscripció a les dates que s'anunciaran a la premsa per la Divisió I de la Universitat de Barcelona aproximadament als mesos de setembre/octubre 1994 (el lloc de preinscripció està pendent de confirmació. Per més informació consulteu a la secretaria de l'ICA a partir del 5 de setembre).

Matrícula

El preu de matrícula és de 150.000,-ptes, que es podran pagar en dos terminis. Aquest import podrà reduir-se en funció de les subvencions rebudes. Es preveuen beques.

Calendari

El curs es desenvoluparà al llarg del curs 1994/95. Les classes s'impartiran dos cops al mes els divendres (matí i tarda) i el dissabte (matí), de 10 a 14,30 i de 16 a 20,30. L'horari pretén facilitar la participació dels alumnes que treballin i d'aquells que procedeixin de fora de Barcelona. Els horaris podran ser diversos en els casos dels seminaris impartits pels professors estrangers convidats, per tal de concentrar la seva docència.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

CURS DE POSTGRAU

MUSEOGRAFIA, DISSENY I CONDICIONAMENT

DEPARTAMENT DE CONSTRUCCIONS ARQUITECTÒNIQUES I

Amb la col·laboració del Servei de Museus del Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

del 4 de novembre de 1994 al 30 de març de 1995 (1ª edició)
dimarts i dijous de 18 a 21 h 3ª planta ETSAB, Diagonal 649

OBJECTIUS

Es tracta d'assolir els coneixements necessaris sobre l'Arquitectura dels Museus i les sales d'exposicions, de manera que els projectistes coneguin el nivell d'exigències funcionals i els museòlegs els processos de la projectació i construcció, augmentant ambdós tipus de professionals la necessària capacitat de diàleg.

Igualment es preveuen uns seminaris específics de formació professional o reciclatge, als que podran inscriures'hi tècnics en Museologia, que estiguin realitzant funcions en Museus públics o privats sense llicenciatura universitària.

El curs conté un determinat émfasi en conceptes tals com la llum i el clima i com poden afectar al disseny i al funcionament. Així com les condicions que, pel confort, la seguretat, la higiene, i especialment la preservació i conservació dels bens culturals, es poden exigir als projectes.

IDIOMA català o castellà, segons comprensió dels professors i alumnes

NOMBRE D'ALUMNES mínim de 10 i màxim de 30 per a la 1ª part i mínim de 4 i màxim de 10 per seminari de la 2ª part

AVALUACIÓ per l'assistència al 80% de les classes i la superació del treball

DIPLOMA de la Universitat Politècnica de Catalunya

BIBLIOGRAFIA es lliurarà abans de començar el curs

DIRECCIÓ Eduard Folguera i Caveda, Dr. Arquitecte, Professor T. UPC

COORDINACIÓ MUSEOLÒGICA Rosa Maria Montserrat Mestre, llicenciada en Art

CONTINGUT

PRIMERA PART. Desenvolupament de matèria teòrica:

- 1 El Museu: funcions i serveis
L'Arquitectura dels Museus
- 2 El Museu i l'entorn urbà
- 3 Els projectes museològics i museogràfics
- 4 El projecte arquitectònic
- 5 Condicions bàsiques per a l'edifici-museu
- 6 Les tasques internes d'un Museu. Introducció
- 7 Els equipaments museístics
- 8 Coneixements bàsics sobre les instal·lacions de condicionament i serveis dels museus
- 9 Els reglaments sobre l'edifici i obres d'art
- 10 La seguretat i la conservació
- 11 El coneixement del consum d'energies i costos del manteniment de l'edifici

CLOENDA

SEGONA PART. Pràctiques en seminaris

- A El disseny a partir de l'organigrama
- B El disseny a partir de les intencions arquitectòniques
- C El projecte museogràfic en equip pluridisciplinari
- D Condicions específiques per a sales i nous espais expositius
- E Els espais públics auxiliars i els privats
- F L'enllumenat específic de les obres
- G La reutilització i rehabilitació d'edificis històrics

Es realitzaran visites guiades a museus, tallers i oficines.

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

PRIMERA I SEGONA PART, AMB EL SEMINARI
NOM I COGNOMS tel. DNI/NIF
ADREÇA DOMICILI població CP
PROFESSIÓ EMPRESA
ADREÇA
CÀRREC

SEMINARI COMPLEMENTARI

INSCRIPCIÓ ESPECÍFICA NOMÉS ALS SEMINARIS

IMPORT TOTAL pta

Adjuntar i enviar la Butlleta complimentada i xec nominatiu a favor del Departament de Construccions Arquitectòniques I, o bé lliurar i abonar a la Secretaria del curs.

PROFESSORAT

Adell, Joaquim	Enginyer T., Dir. Tècnic de ERCO, I. S. A. Barcelona
Bernedas, Jaume	Licenciat en Antropologia, Dir. Tècnic del Museu de Solsona
Boya, Josep	Licenciat en Història
Costas, Umbert	Arquitecte, Professor a la ETSAB
Diaz, Cesar	Dr. Arquitecte, Professor a la ETSAB
Folguera, Eduard	Dr. Arquitecte, Professor a la ETSAB
Franch, Enric	Dissenyador
Gómez, Manuel	Arquitecte, Professor a la ETSAB
Gonzalez, Camila	Licenciada en Història Antiga, Presidenta ICOM Espanya, Ajunt. de Barcelona
Izquierdo, Pere	Licenciat en Arqueologia,
Juncosa, Jordi	Licenciat en Història de l'Art, Conservador de la Fundació Miró
Magriñà, Joan	Cap de la Brigada de Patrimoni dels Mossos d'Esquadra
Metamela, Jaume	Licenciat en Ciències d'Educació, Adm. Museu de la Ciència i Tècnica de Catalunya
Montserrat, Rosa M ^a	Licenciada en Art, Cap de Secció de Documentació i Protecció de Patrimoni. G. de Cat.
Muñoz, Joan	Licenciat en Geologia
Muros, Adrià	Arquitecte, Professor a la ETSAB
Oliveras, Jordi	Arquitecte, Professor a la ETSAB
Ramos, Fernando	Dr. Arquitecte, Catedràtic i Director de la ETSAB
Rosàs, Joan	Licenciat en Història i en Pedagogia, Cap de Secció de Gestió i Inspecció, Serv. Museus
Solé, Daniel	Licenciat en Història de l'Art, Diputació de Barcelona
Torrents, Jaume	Arquitecte, Professor a la ETSAB

REQUISITS Per a la inscripció a aquest curs, es necessari l'aportació d'un breu currículum, on consti la llicenciatura universitària assolida.

Per a cursar només algun seminari dels oferts, no s'exigirà la llicenciatura universitària, però no tindran efectes acadèmics per a convalidació de matèries a cap centre universitari, només els efectes que considerin a d'altres institucions públiques o privades.

PERIODE D'INSCRIPCIÓ Del 15 de setembre al 15 d'octubre de 1994.

IMPORTS I LLOC D'ABONAMENT Les taxes corresponents a la primera i segona part del curs son de 140.000 pta, a abonar a la Secretaria del Departament de Construccions Arquitectòniques I, ETSAB 3ª Planta.

L'import per un seminari complementari és de 30.000 pta

Es podrà liquidar en dos terminis, el 50% al moment de formalitzar la matrícula i la resta als 90 dies naturals d'haver iniciat el curs.

La matrícula específica dels seminaris per qui no faci el Curs de Postgrau serà de 40.000 pta per un seminari i de 60.000 pta per a dos seminaris.

INFORMACIÓ Edifici ETSAB Diagonal 649, 7ª planta 93-4016421 de 10 a 15h

3.3 LA FORMACIÓN MUSEOLÓGICA EN ESPAÑA: EL MÁSTER DE MUSEOLOGÍA DE LA UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID.

Francisca Hernández Hernández

Departamento de Prehistoria. Universidad Complutense de Madrid.

ANTECEDENTES HISTÓRICOS.

Al tratar sobre el tema de la formación museológica hemos de remontarnos a 1867, momento en el que tiene lugar la incorporación de los anticuarios al Cuerpo Facultativo de Archiveros y Bibliotecarios. Más tarde, en 1900, aquella denominación cambiará por la de arqueólogos. Dicho cuerpo se consideraba como una profesión única para las tres ramas que sólo tenían en común la función conservadora de objetos y documentos antiguos.

La formación se realizaba en la Escuela Diplomática, a la que tenían acceso directo los licenciados en filosofía y letras. Éstos podían realizar, en un sólo curso, los estudios que normalmente tenían una duración de tres años. En 1900 se clausura la Escuela Diplomática y se incorporan sus estudios a la Facultad de Filosofía y Letras. A partir de ese momento, el Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos se configura con el de Licenciados de Filosofía y Letras, que se vieron obligados a prepararse personalmente, con el objeto de adquirir los conocimientos profesionales que se exigían en las oposiciones o pruebas selectivas a que eran sometidos para ingresar en el Cuerpo de Conservadores.

Por la Ley 7/1973, de 17 de Marzo, se crea el Cuerpo Facultativo de Conservadores de Museos, con la específica misión de ejercer la "vigilancia, cuidado y dirección de los museos del Estado". Poco tiempo después, se aprueba el Decreto sobre Selección de Funcionarios del Cuerpo Facultativo de Conservadores de Museos en el que se especifica que estas funciones se ejercerán sobre el "patrimonio histórico-artístico mueble de la nación", prescindiendo, por consiguiente, del patrimonio inmueble. Hemos de destacar que, para dicha función, el único requisito previo que se exigía era la realización de un año de práctica profesional en cualquiera de los museos del Estado.

SITUACIÓN ACTUAL.

Es un hecho que la tradición histórica sigue pesando sobre la realidad actual y que, con la elaboración del Reglamento de Museos en 1987, se perdió una óptima oportunidad al no contemplar la figura del profesional de museos. Partimos, por tanto, de la inexistencia de una definición del profesional que nos clarifique cuáles han de ser las características propias que mejor definan su trabajo en el museo.

Tendremos que analizar el concepto de museo que poseemos, para poder definir después el perfil del profesional que mejor responda a sus necesidades. Si partimos de la idea que la museología es concebida "como una ciencia integradora del museo que ofrece la posibilidad de aportar diversos servicios a la sociedad" (Hernández, 1994: 114), desde una visión global del patrimonio, será necesario contemplar unas funciones más amplias y precisas para el profesional, que abarquen toda la realidad de la museología actual.

La formación de los actuales profesionales se ha llevado a cabo una vez que aprobaron una oposición y comenzaron a trabajar dentro del museo. En consecuencia, su formación se basa en la práctica concreta realizada en la propia institución. Constatamos, pues, una ausencia de formación teórica, hasta el punto de poder afirmar que los conservadores son especialistas en el contenido del propio museo, pero con escasa formación en museología, considerándose ellos mismos más como científicos que como museólogos.

HACIENDO CAMINO.

La escasa presencia de estos estudios museológicos en España ha llevado a preguntarnos si ésta no estará en relación directa con la no menos escasa oferta de trabajo en este campo. Difícilmente podremos invitar a nuestros/as estudiantes a que realicen estudios museológicos, si antes no se da una auténtica planificación del personal necesario en los museos, donde se diseñen los diversos perfiles de los profesionales, especialmente el de conservador de museos que, para algunos autores, se ha convertido en

una pieza más del mismo. Ante esta situación y con la aprobación de una normativa general sobre títulos propios de la Universidad Complutense, se gesta la creación del **Máster de Museología en la Facultad de Geografía e Historia**.

En 1989 se inicia el primer curso del Máster, con una duración de dos años. El programa contempla una doble vertiente: teórica y práctica. La primera será labor de la Universidad, quien aportará los conocimientos científicos. La práctica será impartida en los propios museos. Para ello, se pidió colaboración a los representantes de la Administración, a quienes correspondía potenciar, estimular y reconocer este tipo de estudios. Sin embargo, la única respuesta que se obtuvo fue el silencio administrativo, laguna que se ha intentado paliar con experiencias museográficas puntuales y con un breve cursillo en un museo al finalizar el segundo curso. En estos momentos, estamos pendientes de la firma de un convenio con un museo privado.

En cuanto al contenido científico, el máster contempla diversos campos:

- Legislación general sobre el patrimonio, con una especial referencia a las instituciones museísticas.
- Gestión y documentación de las colecciones, resaltando la importancia que tiene la incorporación de todos los medios tecnológicos actuales.
- La investigación sobre el contenido del museo y de su propia filosofía, con el objeto de buscar nuevas vías de conocimiento y valoración del patrimonio cultural y natural.
- El marco arquitectónico y el equipamiento técnico donde se exponen los últimos proyectos museográficos.
- Los problemas de la conservación según la distinta naturaleza de los objetos, así como la aplicación de los métodos analíticos antes de realizar cualquier tipo de intervención.
- La exposición desde su concepción hasta la realización de la misma.
- La deontología profesional.
- La difusión basada en el conocimiento de los principios de la mercadotecnia.

Hemos de destacar la participación de más de un centenar de profesores/as, especialistas en los diversos campos de la museología, vinculados todos ellos con instituciones públicas y privadas, que aportan una visión pluralista y puntual de la misma, al tiempo que ofrecen a los alumnos/as la posibilidad de confrontar y contrastar diversas opiniones sobre un mismo tema.

El Máster de Museología desea continuar el camino emprendido, de manera que todo el esfuerzo que se está realizando consiga, en un futuro próximo, el correspondiente reconocimiento y apoyo por parte de la Administración, quien ha de estar dispuesta a favorecer la creación de ámbitos que estimulen el desarrollo de una formación propia, dinámica y abierta, que sea expresión de una cultura de calidad auténtica, donde se garantice la conservación, valoración y difusión de nuestro rico patrimonio cultural.

La realidad cultural y patrimonial española, si desea acercarse más a la europea, ha de prestar un mayor protagonismo a tejido social. Para ello, el Estado y las Administraciones competentes tendrían que delegar muchas de sus funciones en determinadas instituciones sin ánimo de lucro e, incluso, en empresas privadas de servicios, lo que estaría en sintonía con las formas de gestión que ya tienen lugar en el resto de Europa (Ministerio de Cultura, 1993: 176).

Esto será posible si se aplican nuevos modos de gestión del patrimonio, más democráticos y descentralizados, en los que puedan participar activamente en su gestión tanto los usuarios como los responsables técnicos y políticos, ofreciendo unas connotaciones propias y en consonancia con el entorno social y cultural al que pertenecen. Pueden crearse sistemas de gestión privada y mixta. Por su parte, las entidades sin ánimo de lucro pueden facilitar dicha cooperación mediante la canalización del patrocinio de las empresas y la rentabilidad de la gestión patrimonial. Al mismo tiempo, se promoverá el desarrollo de la zona y el empleo social a través de la rehabilitación y conservación del patrimonio.

El patrimonio cultural español se encuentra condicionado por tres elementos importantes: su dependencia de las administraciones y de los presupuestos públicos, lo que hace que la gestión vaya a remolque de una administración proteccionista; el despertar de la conciencia popular sobre la realidad patrimonial; y la procedencia social de las iniciativas de protección y conservación (Ministerio de Cultura, 1993: 185). El desarrollo del patrocinio y la aplicación del principio de subsidiariedad ha de obligar a replantearse el papel que han de desempeñar las instituciones públicas y privadas, lucrativas y no lucrativas, y la sociedad en general.

Los museos han asumido la responsabilidad de conservar y potenciar el patrimonio cultural y natural con una finalidad eminentemente social. Por esta razón, su gestión ha de especializarse cada vez más, exigiendo la presencia de nuevos profesionales. Para promover la figura del profesional de museos hemos de definir cuáles han de ser sus objetivos y elaborar un proceso de planificación de sus tareas de cara a los problemas específicos que guardan relación con las colecciones, los edificios, la conservación "in situ" y los servicios al público, entre otras. Si la gestión de un museo exige una atención específica, resulta imprescindible ofrecer una formación completa sobre la materia que se adapte positivamente a las necesidades de cada museo. El profesional ha de tener la responsabilidad y la libertad necesarias para llevar a cabo, de manera eficaz, la gestión del mismo.

En definitiva, se trata de contemplar al profesional del museo no tanto como una figura eminentemente científica, cuya labor en muchos casos es realizada paralelamente al museo, sino más bien como un gestor de todos los recursos del mismo, con el propósito de conservar, proteger y dar a conocer de una forma integradora nuestro patrimonio cultural y natural a una sociedad cada vez más interesada en el tema. Para ello, será imprescindible que intentemos desarrollar una pedagogía apropiada que tenga en cuenta la necesidad de dar a conocer dicho patrimonio, educando la sensibilidad y el sentido de la responsabilidad frente al mismo, al tiempo que posibilitamos la creación de una relación nueva entre el patrimonio y el/la ciudadano/a.

Nos estamos refiriendo a la urgencia de establecer una "pedagogía del conocimiento", una "pedagogía de la sensibilización" y una "pedagogía de la responsabilidad" tal como la concibe Davallon (Davallon et alii, 1992: 133) en la que tratemos de ilustrar gráficamente el contenido de nuestros museos e impulsar las representaciones "in situ", con el propósito de favorecer el acceso del visitante a los objetos y a sus contextos, desarrollando la sensibilidad que haga posible alcanzar el descubrimiento y conocimiento del saber o de la memoria histórica, llegando a interpretarla de forma activa e implicándose personalmente en la realidad social que le toca vivir de una manera responsable.

BIBLIOGRAFÍA.

DAVALLON et alii (1992): L'Environnement entre au Musée. Musée de la Civilisation y Presses Universitaires. Québec-Lyon.

MINISTERIO DE CULTURA (1993): La Cultura en España y su integración en Europa. Colección Análisis y Documentos, 2. Madrid.

HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, F. (1994): Manual de Museología. Ed. Síntesis. Madrid.

4. CAP A UNA ORGANITZACIÓ PROFESSIONAL

4.1 L'ASSOCIACIONISME PROFESSIONAL DE MUSEUS A CATALUNYA: DARRERES ACTUACIONS

L'ASSEMBLEA DE MUSEUS I L'ASSOCIACIÓ DE TREBALLADORS DE MUSEUS DE CATALUNYA

Ramon Sagués

A l'hora de preparar aquesta comunicació, tot repassant papers de l'antiga ATMC, he trobat un escrit de la llavors secretària de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Treballadors de Museus de Catalunya, la companya Irene Peypoch, que encapçala els Documents I i que crec que descriu fidelment el que érem i el que volíem ser.

Per això, em permeto llegir-lo tal qual i, en tot cas, a continuació afegiré allò més significatiu que conforma la història de l'ATMC.

"Preocupats per la manca de directrius que, a nivell global, palesaven els nostres museus i per la problemàtica que aquesta manca de coordinació generava a tots i cadascun d'ells, l'any 1977 un grup de companys treballadors de museus vam acordar fer una crida a tots els qui d'una manera o altra hi teníem relació. Va ser preparat un document base i la Primera Assemblea de Museus de Catalunya va ser convocada.

A aquesta primera trobada, vam assistir-hi representants d'una cinquantena de museus i persones que sense col·laborar directament en cap d'aquestes institucions, per la seva professió i el món laboral o de recerca en què es movien van incitar-los a ser-hi presents. Tots responíem a la crida per a la reorganització de les nostres institucions museístiques.

Érem conscients que això era necessari, que ens calia poder oferir als nostres parlamentaris un esquema de política cultural museística basat en allò que l'experiència ens indicava que era millor per fer dels museus centres culturals al servei de tots dins el marc polític que derivava del restabliment de les institucions autònomes de govern.

No va ser una crida a tècnics per continuar una tasca de normalització iniciada per alguns en acceptar les normatives de l'ICOM i tractar de portar-les a terme, malgrat els entrebancs que una manca de política cultural catalana imposava, o tal vegada a causa de l'existència d'una política fins llavors contrària a tot el que nosaltres volíem promoure. Va ser una renovació total en la visió de l'espai que els museus havien d'ocupar dins l'ampli ventall de la cultura, el resultat de la qual havia de ser una associació que aglutinés conservadors, restauradors, pedagogs, personal subaltern, difusors, etc., fos quina fos la nostra categoria laboral (fix, contractat, eventual o simple voluntari - gairebé majoria en els nostres museus arreu de Catalunya-). Tots hi teníem i hi tenim cabuda si el nostre interès era i és en benefici del que pensem que ha de ser una política de museus coherent amb les nostres necessitats com a poble ric en història, art, ciència, etc.

El nostre bagatge cultural és important i, per conservar-lo, calia que tots ens poséssim d'acord per assolir uns centres aptes per dur a terme la tasca inherent a tot museu. Els assistents a la Primera Assemblea de Museus vam dividir-nos en comissions tècniques de treball -que havien de marcar les línies i crear les bases per respondre a les demandes de les diferents seccions dels museus-, les conclusions de les quals, sumades a les de les comissions que estudiaven la problemàtica dels museus segons les seves característiques, la seva ubicació, el seu patronatge, etc., dirigirien la que, en tant que professionals, pensàvem que havia de ser la nostra política de funcionament dins

el que creïem que havia de ser l'organigrama de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Any rere any, amb alts i baixos, la tasca de les seccions i comissions va continuar i les assemblees se succeïren, marcades per una necessitat cada vegada més peremptòria, la d'un reglament, i sobretot per la de la nostra legalització com a associació, per a que fos capaç de participar de ple dret i tenir una representació adequada en tot allò que faci referència a la política museística de Catalunya.

Com a resultat de diverses reunions de la Comissió Permanent de l'Assemblea amb advocats i prenent com a base el reglament estudiat en diferents assemblees, el mes de desembre del 1980 vam celebrar-ne dues d'extraordinàries per a la redacció final dels articles dels estatuts a través dels quals la futura Associació s'hauria de regir.

L'Associació de Treballadors de Museus de Catalunya va ser batejada sota la mirada, suposem que amistosa, de Berenguer el Gran (la necessitat d'abandonar el local on ens trobàvem va obligar-nos a desplaçar-nos a la plaça de l'il·lustre personatge). Aquest primer desplaçament del nostre reglament va veure's incrementat amb múltiples viatges a Madrid, on no veien clara la nostra intenció i temien que allò que presentàvem eren les bases per a un nou sindicat. Sortosament van ser traspassades a la Generalitat les competències sobre les associacions i, finalment, vam ser legals.

La nostra tasca continua i el camí no és fàcil. Esperem que aquest primer volum de documents que expliquen la història de l'Assemblea fins a convertir-se en Associació de Treballadors de Museus de Catalunya, serveixi per donar a conèixer quina és la voluntat de servei d'un col·lectiu preocupat per tirar endavant un projecte cultural que afecta tots els museus de Catalunya.

Irene Peypoch, secretària de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Treballadors de Museus de Catalunya, Barcelona 1984 "

A partir de la constitució de l'Associació, es va seguir treballant en la mateixa línia i amb els mateixos criteris. Per tant, el pas fou més formal que no pas una altra cosa, ja que l'esperit i el tipus d'activitats es mantingueren.

De les actuacions i activitats que l'Assemblea i l'Associació realitzaren, podríem destacar-ne les següents:

- Primeres Jornades de Museologia, Montserrat-Montblanc.
- Comissió Tècnica de Museus Locals i Comarcals.
- Debat sobre projectes dels museus de Lleida.
- Participació en la configuració del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya.
- Participació en la Comissió Assessora de Museus de la Generalitat de Catalunya.

Tanmateix, com a opinió personal, si hagués de ressaltar alguna actuació de l'Assemblea i de l'Associació, destacaria, en primer lloc, el seu paper aglutinador de les persones del món dels museus, cosa que d'una manera evident ens va ajudar a entendre que formem un col·lectiu professional i, en segon lloc, el seguit de reflexions i debats que van crear un "corpus teòric" sobre política museística, el qual, revisat avui, malgrat que és evident el moment històric -la transició- del qual és fruit, continua tenint un pes objectiu -si més no com a referent- indiscutible.

Per acabar, voldria manifestar el meu suport a qualsevol iniciativa que, amb les actualitzacions que calguin, pugui reprendre la tasca que a nivell nacional va iniciar l'Assemblea-Associació de Treballadors de Museus de Catalunya.

Gràcies i sort.

L'ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE LES COMARQUES DE GIRONA

Gabriel Alcalde

L'any 1988, una part dels tècnics que treballàvem als museus de Girona, davant la situació del gran aïllament professional que patíem, vam començar a reunir-nos amb l'objectiu d'associar-nos per poder establir una comunicació sobre les respectives activitats i problemàtiques, i també amb l'objectiu de la reivindicació de la professió de museòleg.

Fruit de nombroses reunions, l'any 1989 es va constituir legalment l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona.

Aquesta Associació preveu l'existència de dos tipus de membres: els membres de ple dret, que són les persones que es dediquen professionalment al treball de museòleg en qualsevol dels museus de les comarques de Girona, i els membres adherits, que poden ser qualsevol persona que estigui interessada en el tema dels museus. En aquests moments hi ha 34 persones associades, la qual cosa representa la quasi totalitat dels tècnics dels museus de les comarques de Girona. L'associació té un president i un secretari, però les decisions es prenen de forma assembleària en les reunions que es realitzen de manera periòdica.

L'objectiu bàsic de l'Associació és establir una xarxa de relacions entre els tècnics dels museus de les comarques gironines. A més, però, l'Associació ha portat a terme des de 1989 fins a l'actualitat nombroses activitats. Aquestes activitats les podríem dividir en dos tipus: les que fan referència principalment a la formació permanent dels seus membres i a la reivindicació professional en general, i les que fan referència als museus en què treballen els membres de l'Associació.

En relació al primer tipus d'activitats podríem citar, per exemple, el curs *Informàtica i museus*, impartit per José María Luzón; el curs *Marqueting i museus*, donat per Antoni Laporte; el curs *Museus i exposicions*, a càrrec de Carme Prats; o el curs *Tècniques de control ambiental*, a càrrec de Jaume Bernades. També cal esmentar les propostes fetes a l'administració pública per regularitzar professionalment la figura dels museòlegs i les museòlogues.

Pel que fa al segon tipus d'activitats, podríem esmentar, com a exemple, l'organització de l'exposició itinerant promocional titulada *Museus de Girona*, la qual, inaugurada a Banyoles coincidint amb les Olimpíades de 1992, va itinerar per molts dels museus de les comarques de Girona; l'edició d'un desplegable informatiu sobre els museus de Girona; o l'activisme de l'Associació en el moment de la discussió i aprovació de la Llei de Museus de 1990.

ELGRUP DE MUSEÒLEGS DEL COL·LEGI DE DOCTORS I LLICENCIATS EN FILOSOFIA I LLETRES I EN CIÈNCIES DE CATALUNYA

Domènec Ferran

L'any 1990, i essent el principal motiu la discussió del llavors *Projecte de Llei de Museus*, que iniciava el seu tràmit parlamentari, un grup de professionals de museus ens vam reunir en el marc de la Comissió de Patrimoni del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, on ja funcionava el Grup d'Arqueòlegs i es gestava un Grup d'Historiadors de l'Art. Després d'aquesta trobada, es va constituir un Grup més o menys estable que fins ara ha treballat al Col·legi.

El Grup de Museòlegs va definir les seves línies d'actuació, basades fonamentalment en la consecució d'una plataforma que servís per defensar la professió del museòleg en diversos aspectes: els honoraris professionals, les qüestions deontològiques que l'afecten, la coordinació entre els diversos professionals que intervenen en un programa museístic, la relació del Grup amb la Junta de Museus de Catalunya, i la problemàtica de la planificació museística del país. Definitivament, però, es van crear dues comissions de treball, la de reivindicació de la professió i la d'exposicions temporals. L'any 1992, també va ser motiu de debat la posició del Grup davant la Llei del *Patrimoni cultural Català*.

Amb motiu del Dia Internacional dels Museus d'aquest any i, com a resultat de les diverses reunions de la Comissió Permanent, juntament amb l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, es va presentar a l'opinió pública un document-manifest respecte a la situació professional del museòleg, al mateix temps que s'organitzava una taula rodona sobre els museus a Catalunya, el seu present i futur.

L'objectiu principal d'aquesta darrera etapa del Grup de Museòlegs del Col·legi ha estat definir i consolidar la professió tant des del punt de vista tècnic com laboral. Precisament l'organització d'aquesta Jornada sobre el perfil professional del museòleg és la culminació d'aquesta etapa i al mateix temps un nou camí que des de la comissió us proposem.

4.2 PRESENTACIÓ DE PROPOSTES SOBRE ASSOCIACIONISME PROFESSIONAL

Lluís Josep Ramoneda i Maria Raya.

INTRODUCCIÓ

El document de la proposta es fonamenta en un treball inicial realitzat per les persones directament encarregades d'aquest punt, i també en la discussió i el debat finals portats a terme pels dos grups organitzadors de les jornades. Pel que fa a la proposta inicial, el treball d'elaboració es dividí en dues parts: d'una banda, una revisió d'altres estatuts associatius professionals de sectors relacionats amb el patrimoni cultural i, de l'altra, la recuperació de les conclusions del manifest *Els museus de Catalunya, present i futur*, presentat el 16 de maig del 1994 conjuntament pel Grup de Museòlegs del Col·legi i l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, amb motiu del Dia Internacional dels Museus.

El treball amb altres estatuts va servir per elaborar un esborrany d'estatuts de referència i sobretot per estructurar els punts bàsics del capítol de *Propostes* del document, així com també els ritmes i fases de desenvolupament del projecte.

Els models associatius que van servir de referència són: Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, Associació d'Arxivers de Catalunya, American Association of Museums (AAM), Amics dels Museus de Catalunya, Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA), Société des Musées Québécois (SMQ) i Association Générale des Conservateurs des Collections Publiques de France. En un sentit documental i de referència general també es van utilitzar els Estatuts de l'ICOM i el seu codi d'ètica professional.

El manifest *Els museus de Catalunya, present i futur* va servir per orientar l'enfocament del capítol de *Consideracions prèvies* del document.

En acabat, l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona i del Grup de Museòlegs del Col·legi van fer les matisacions i correccions finals de l'esborrany.

DOCUMENT DE TREBALL (LLIURAT A LA JORNADA)

Consideracions prèvies

1 - Les irregularitats, mancances i desequilibris territorials del sector museològic català, en tots els seus nivells -institucional, professional, laboral i formatiu-, demanen un important esforç normalitzador per part de tots els agents socials que més directament hi estan implicats, per tal que els museus catalans es puguin homologar amb els dels països més avançats.

2 - L'aïllament, la manca de recursos i la carència d'un marc organitzatiu i legislatiu apropiat que els museus catalans han patit fins fa molt poc, han contribuït molt fermament a un endarreriment i a una desconexió molt grans respecte a les innovacions, debats i tendències que s'han anat produint a escala internacional en el camp de la museologia. Les aportacions de l'ICOM, les experiències de països i centres capdavanters, així com l'evolució dels seus professionals, són encara avui dia referents llunyans per a la majoria dels nostres centres. Aquest panorama demana la participació dels museòlegs no només a títol individual i des del compliment de les seves funcions en el lloc de treball, sinó que també es fa necessària la participació col·lectiva dels museòlegs per tal de generar opinió i un debat i una crítica constructiva que impulsin la renovació del sector.

3 - Els museòlegs es veuen afectats per les mancances i les irregularitats en la dimensió professional i laboral del sector. A més, hi ha altres irregularitats en l'ordre organitzatiu, institucional, d'implementació legal, de política cultural, en els procediments, etc., que també afecten, i molt directament, el desenvolupament quotidià de la professió.

4 - La manca de regularització i normalització de les condicions professionals i laborals dels tècnics de museus catalans ofereix un ventall de situacions diverses, que van des de la precarització laboral fins a un reconeixement més o menys formal del caràcter professional del museòleg, en funció de cada centre o institució.

5 - L'escomesa d'aquest compromís per part dels professionals implica una tasca de reflexió, elaboració, anàlisi, debat i col·laboració amb els altres agents (institucions, associacions, etc.). També implica una tasca de crítica, exercint un important dret d'opinió des de la perspectiva professional, que s'ha demostrat molt útil en l'experiència d'altres països.

6 - Perquè els professionals dels museus puguem desenvolupar una tasca d'aquesta mena es fa necessària una organització que els doni un marc de treball i debat propi.

7 - En aquestes circumstàncies, la capacitat d'autonomia funcional i d'opinió esdevé molt important per al col·lectiu professional, que ja es veu bastant condicionat en la seva relació individual amb les institucions per a les quals treballa.

8 - Només una organització plenament independent pot garantir la llibertat d'actuació i d'opinió dels seus membres, sense haver-se de sotmetre a les institucions que dominen l'àmbit museològic.

9 - L'adaptació a la diversitat de situacions professionals existents en la museologia del nostre país, l'abast de l'àmbit territorial català, la capacitat de permetre generar opinió, reflexió i debat, i la garantia d'un suficient grau d'autonomia, poden ser adequadament satisfets en el marc d'una associació professional, en definitiva d'una associació catalana de museòlegs.

10 - El grup de museòlegs del Col·legi ha considerat també dues alternatives diferents de l'associació catalana de museòlegs. La primera és la continuïtat en el marc del mateix Col·legi Oficial de Llicenciats, amb la forma actual de Grup de Museòlegs. Presenta la possibilitat de disposar d'una infraestructura i uns serveis ja establerts, i l'inconvenient d'estar sotmès també a la seva dinàmica institucional. La segona alternativa és constituir un grup territorial al si del Comitè Espanyol de l'ICOM (CE-ICOM). Implica pertànyer a l'organisme internacional amb més prestigi i experiència en l'àmbit de la museologia. Implica també, però, acceptar la seva dinàmica i els seus compromisos institucionals.

Propostes

1 - L'inici d'un procés que porti a la creació d'una Associació Catalana de Museòlegs com una associació professional. Aquest procés ha de ser fruit d'un llarg debat que permeti la plena participació del col·lectiu de museòlegs. Durant la fase avançada i plena del debat hauran d'ésser definits dos punts bàsics:

- Estructura territorial de la futura ACM
- Límits del concepte de museòleg a efectes de l'abast organitzatiu de l'associació.

2 - La formació, durant la present Jornada, d'un grup de treball amb l'objecte d'impulsar el procés des de la seva fase inicial fins a la constitució d'una comissió organitzadora. El grup de treball posarà l'accent en l'extensió màxima del projecte entre el conjunt dels museòlegs com a pas previ a la creació de la comissió organitzadora.

3 - L'establiment del desenvolupament del projecte en tres fases:

3.1 - Estructuració d'una Comissió Organitzadora de l'Associació Catalana de Museòlegs (des de la tasca portada a terme pel Grup de Treball nascut de la Jornada): establiment de terminis, mètode i calendaris.

3.2 - Debat de continguts i de les bases de la futura Associació Catalana de Museòlegs entre el conjunt de museòlegs interessats: elaboració d'estatuts, forma de constitució, extensió i àmbit de la futura ACM, etc. Recerca del nivell necessari d'infraestructura i les seves possibles solucions quant a la logística.

3.3 - Fase constitutiva: debat final i aprovació dels estatuts. Acta de constitució.

4 - Objectius generals de l'Associació

4.1 - La defensa del col·lectiu professional dels museòlegs de Catalunya.

4.2 - La prestació de serveis promovent activitats de tipus cultural i professional per tal d'eleva el nivell tècnic dels associats i d'assegurar la seva formació permanent (formació, informació, recursos, etc.).

4.3 - L'anàlisi crítica, la formulació d'opinió i, si escau, d'alternatives, a les polítiques museístiques.

4.4 - La reivindicació de la presència de representants del col·lectiu de museòlegs de Catalunya en els organismes consultius i executius de la política museística del país.

4.5 - La defensa del patrimoni cultural i natural de Catalunya, i especialment dels museus, i també la sensibilització de persones i entitats sobre la seva importància.

4.6 - Potenciar el treball i la figura del museòleg.

4.7 - Fomentar la comunicació i la relació social i humana entre els museòlegs de Catalunya.

4.8 - Afirmit el treball que correspon pròpiament al treball museístic.

4.9 - Col·laborar amb totes les institucions que tinguin competència en la creació i millora dels museus, per tal que el nostre patrimoni cultural i natural rebi l'atenció adequada.

5. DOCUMENTACIÓ SOBRE EL PROCÉS CONSTITUENT DE L'ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA

DOCUMENT 1.

MANIFEST DEL GRUP DE MUSEÒLEGS DEL COL·LEGI DE DOCTORS I LLICENCIATS EN FILOSOFIA I LLETRES I EN CIÈNCIES DE CATALUNYA I EL GRUP DE MUSEÒLEGS DE LES COMARQUES DE GIRONA.

En ocasió del dia Internacional dels Museus (18 de maig 1994).

Els museus constitueixen un recurs i un instrument, potencialment molt eficaç, tant per garantir la correcta conservació i difusió del patrimoni cultural i de la memòria col·lectiva de qualsevol societat, com per afavorir, dinamitzar i incrementar el seu desenvolupament cultural i social. L'assoliment d'aquests objectius, però, està estretament condicionat, d'una banda, per la presència, en el si d'aquestes institucions, de professionals amb una formació en museologia adequada, i de l'altra, pels recursos tècnics i econòmics de què aquestes disposin.

Cada vegada són més nombroses les iniciatives de creació o de remodelació de museus que es desenvolupen a Catalunya i, en conseqüència, els recursos econòmics que les diferents administracions públiques hi destinen. Malauradament, però, la major part d'aquestes iniciatives són fruit de la improvisació, estan descoordinades entre si, no es desenvolupen d'una manera equilibrada arreu del territori català i, el que és més greu encara, no són conduïdes amb el rigor professional necessari, i això últim, entre d'altres raons, per la poca o nul·la presència en aquestes iniciatives de professionals amb una formació en museologia, o una experiència suficient en el treball museològic. En aquest sentit és especialment preocupant, pel que fa als actuals i futurs grans projectes museístics del país, l'absència de projectes museològics i museogràfics previs, fet que ha creat un clima de desorganització i desconcert alarmants i, sovint, una despesa econòmica poc justificable. Tanmateix en la resta de museus a part de la manca de projectes museològics i museogràfics es produeix la reiteració temàtica i la manca de polítiques adequades de planificació.

D'altra banda, la política de les administracions públiques catalanes amb responsabilitats supramunicipal, especialment la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona, consistent a concentrar la major part de les seves inversions a Barcelona, mentre es reparteixen almoines a la resta de museus, no ajuda a la necessària reordenació i

equilibri museístic de Catalunya. Aquest problema és agreujat per la inhibició d'altres administracions amb competències com per exemple els Consells Comarcals.

La participació de professionals, amb una formació en museologia, en la planificació i gestió dels museus del país és sovint minoritària o es troba molt condicionada, en sentit negatiu, tant per l'excessiu intervencionisme polític de les institucions que impulsen o financen aquests projectes, com per les particulars condicions administratives dins de les quals l'esmentada participació s'ha de desenvolupar. En aquest sentit encara s'agreuja més la situació, quan els professionals de museus amb una experiència i formació en museologia, tant directius com tècnics, no disposen de contractes i retribucions salarials adients amb la seva categoria professional.

Certament, el fet que hi hagi en els museus catalans tants pocs professionals amb una formació especialitzada en museologia, no s'explica únicament per la indiferència i poca consideració de moltes institucions titulars de museus del nostre país vers el nostre col·lectiu. Entre d'altres factors, hi influeix decisivament el fet que, actualment, no existeixi a Catalunya cap institució, i particularment, cap universitat, que ofereixi programes globals de formació en museologia amb caràcter estable. En aquest sentit, considerem especialment greu que, quatre anys després de l'aprovació de la Llei de Museus, la Generalitat de Catalunya no hagi desplegat reglamentàriament el que disposen els articles 7, 14 i 35j de l'esmentada Llei, referits, respectivament, al personal de què han de disposar els museus, a les condicions professionals que aquest personal ha de tenir, i a la funció de l'Administració de la Generalitat de fomentar la seva formació i reciclatge, i més recentment, les disposicions en aquest mateix sentit de l'article 65) de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

En conseqüència, conscients d'aquests fets i de la seva importància per al nostre col·lectiu i per al desenvolupament qualitatiu dels museus del nostre país, els professionals de museus i del patrimoni cultural del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, aprofitant l'avinentsa de la celebració del Dia Internacional dels Museus, ens adrecem a les administracions públiques i a les institucions implicades en la gestió del patrimoni museístic català, per demanar:

1.En relació a les polítiques d'inversió en matèria de museus de les administracions públiques:

- a)L'assignació suficient i digna de pressupost i de personal de forma específica per a cada centre museístic dels que siguin titulars.
- b)La correcció del desequilibri territorial actual pel que fa a les esmentades inversions.
- c)L'elaboració de programes d'actuació i d'inversió econòmica en museus de caràcter anual i plurianual.

d) L'aturament d'inversions en equipaments museístics que no disposin de projectes museològics i museogràfics elaborats per professionals amb una formació específica i suficient en museologia .

e) L'exposició pública de tots els projectes museològics, arquitectònics i museogràfics dels museus finançats, totalment o parcial, per les institucions públiques, amb la possibilitat de poder presentar-hi al·legacions abans de la seva aprovació definitiva.

2.En relació a la presència de professionals de museus en l'elaboració i implantació de les polítiques de patrimoni i de museus de les administracions públiques:

a) Una major presència dels professionals amb una formació específica en museologia en l'elaboració de polítiques que afectin aquest patrimoni i el món dels museus catalans en general. En aquest sentit, demanem particularment la integració, tant a la Junta de Museus de Catalunya com al Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català, d'un representant del col·lectiu de professionals dels museus de Catalunya.

b) La presència obligatòria de professionals amb una formació específica en museologia en la planificació, direcció i gestió de totes les institucions museístiques del nostre país.

c) El desplegament en un termini curt, de la Llei de Museus de Catalunya en tot allò que fa referència als requisits de formació i titulació i les condicions professionals del personal directiu i tècnic dels museus catalans, prèvia discussió amb el Grup de Museòlegs del Col·legi (CDL) i l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona.

3.En relació a les condicions tècniques i administratives dins de les quals es desenvolupa la tasca dels professionals de museus:

a) El seguiment en tot moment, tant per part dels professionals com de les institucions implicades en la gestió del patrimoni museístic català, dels principis i del codi de deontologia professional de l'ICOM .

b) Un reconeixement més gran, a nivell administratiu, dels professionals amb una formació específica en museologia, que es tradueixi en uns contractes laborals i unes retribucions salarials adients amb la categoria de titulat superior que els pertoca (categoria A). En aquest sentit demanem la conversió de les relacions laborals atípiques en contractes legals tant en la forma com en el fons.

c) La creació de canals que facilitin la relació entre museus i la creació d'òrgans per a la contrastació i unificació de metodologies i criteris museístics.

4.En relació a la responsabilitat de les institucions públiques de fomentar els programes de formació i reciclatge dels professionals dels museus:

a) L'establiment i el finançament de programes estables de formació especialitzada en museologia de nivell universitari. En aquest sentit, instem particularment la Generalitat de Catalunya perquè desenvolupi, des de les Universitats i el Departament de Cultura, ensenyaments reglats adequats als nous requeriments i necessitats dels museus del nostre país.

b) L'organització continuada de cursos i seminaris periòdics de reciclatge per al personal directiu i tècnic dels museus de Catalunya.

5. En relació als processos de selecció de personal per tal d'ocupar llocs de treball relacionats amb els museus.

El museòleg és el professional, dotat de titulació universitària de grau superior, amb coneixements específics, teòrics i pràctics, que el capaciten per treballar en l'àmbit del patrimoni (cultural, natural i científic) tot aplicant les tècniques necessàries per assolir els objectius bàsics de tot museu: la recerca, la conservació, la documentació, l'exposició, la difusió i el gaudi.

En aquest marc demanem:

a) Per tal que la professió de museòleg sigui reconeguda legalment cal desenvolupar el més aviat possible el reglament del "personal tècnic i directiu" al qual fa referència l'article 14 de la Llei de Museus i alhora establir les titulacions i estudis universitaris necessaris perquè les futures generacions puguin accedir d'una forma normalitzada a la professió.

b) Una major claredat administrativa en tot allò referent a la contractació, concursos-oposicions i interinatges per als llocs de treball en museus públics (Consortis, Organismes Autònoms Administratius, etc.).

c) L'afavoriment de l'intercanvi i la mobilitat professional entre administracions.

d) Que prevalgui més la competència professional i la formació específica en museologia més que no pas altres mèrits.

ACTA FUNDACIONAL ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA

ACTA I ASSEMBLEA (GIRONA, 30 DE JUNY DE 1995)

Reunits el conjunt de professionals de museus procedents de diverses comarques de Catalunya que es relacionen a part (Annex 1), en nombre de 62, al Museu d'Història de la Ciutat de Girona, c/ Força, 27, el dia 30 de juny de 1995, essent les 10h 30m del matí, i responnent a la convocatòria oberta efectuada per la Comissió Promotora, es constitueix **l'Assemblea Fundacional de l'Associació de Museòlegs de Catalunya**, els presents esdevenen **socis fundadors de l'esmentada Associació**.

Obre la sessió Josep Tarrús, president de l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona, com a responsable d'una de les entitats convocants, que dona la paraula a Joaquim Nadal, alcalde de Girona, que intervé donant la benvinguda als presents i desitjant-los una bona tasca.

A continuació, Josep Tarrús, donant curs al primer punt de l'ordre del dia, fa una proposta de composició de la mesa que s'haurà d'encarregar de dirigir els treballs de l'Assemblea. La proposta és la següent:

President : Josep Tarrús
Moderador: Carles Marfà
Secretari: F. Xavier Menéndez

La proposta s'aprova per assentiment, i els membres elegits ocupen la mesa.

Tot seguit, es recorda a l'Assemblea l'ordre del dia restant, un cop superat el primer punt (elecció de la mesa), que és el següent:

- 2 - Manifest fundacional
- 3 - Aprovació dels estatuts
- 4 - Aprovació de les quotes
- 5 - Elecció de la Junta directiva
- 6 - Resolucions i propostes

El punt 2, no inclòs en la convocatòria (annex 2), s'introdueix a proposta de la mesa.

Josep Tarrús intervé per recordar als presents el caràcter i significat de l'acte d'avui, en què es culmina el procés constituent de **l'Associació de Museòlegs de Catalunya** convocat per la Comissió Promotora, impulsada principalment pel **Grup de Museòlegs del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Lletres i en Ciències de Catalunya** i per **l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona**. L'intervinent recalca que la iniciativa ve a omplir el buit deixat per l'Associació de Treballadors de Museus de Catalunya, creada l'any 1981 i inactiva des de mitjan anys 80.

Tot seguit es continua amb l'ordre del dia.

2 - MANIFEST FUNDACIONAL

Es recorda als assistents que el Manifest fundacional va ser tramès al col·lectiu el mes de maig, amb l'avantprojecte d'estatuts, raó per la qual no està inclòs en les carpetes.

Carles Marfà llegeix el Manifest.

F. Pau Verrié intervé per matisar el redactat de la darrera oració del penúltim paràgraf. En conseqüència, es proposa des de la mesa substituir l'expressió "...no existeixi a Catalunya (...) cap universitat que ofereixi

programes de formació en museologia..." per la següent: "...no existeix a Catalunya (...) cap universitat que ofereixi **la titulació professional** en museologia...". S'aprova la modificació proposada. S'aprova el manifest per assentiment (annex 3).

3 - APROVACIÓ DELS ESTATUTS

Daniel Solé, que actua com a ponent del projecte d'estatuts, explica als presents el procés de la seva elaboració. Els estatuts han estat redactats per un grup de treball sorgit de la **Jornada sobre la Problemàtica Professional del Museòleg**, portada a terme en el Museu Marítim de Barcelona el dia 23 de novembre de 1994 per iniciativa del Grup de Museòlegs del Col·legi de Doctors i Llicenciats i de l'AMCG. El grup, compost per una vintena de professionals (la relació de noms és llegida per Daniel Solé; annex 4), s'ha anat reunint al llarg de nou sessions i va elaborar l'avantprojecte d'estatuts, a més d'altres tasques. L'articulat fou presentat als professionals en un acte celebrat al Museu de la Marina de Vilassar de Mar el 19 de maig, amb motiu del Dia Internacional dels Museus, i després fou tramès a tot el col·lectiu de professionals, donant un termini fins al 15 de juny per presentar-hi esmenes. La carta especificava que només serien admeses per al seu debat en l'assemblea les esmenes presentades per escrit dins del termini, i que en cap cas no s'admetrien esmenes fora de termini o *in voce* durant l'assemblea, per tal d'alleugerir i dinamitzar el debat. El 20 de juny es reuní per darrera vegada el grup esmentat -de fet, la comissió promotora- per examinar, entre altres coses, les esmenes trameses a l'organització. Es van presentar una vintena d'esmenes per part d'una desena de persones. La comissió, actuant com a ponència, va decidir incorporar la majoria de les esmenes presentades, deixant-ne només tres -que no van assolir prou consens a la comissió- per al seu debat posterior en plenari. Per això en les carpetes s'ha inclòs el projecte d'estatuts (en què s'indiquen, en negreta, les novetats introduïdes en relació a l'avantprojecte; annex 5) i la redacció de dues de les esmenes que hom sotmetrà a debat en el plenari (annex 6).

Per altra banda, el ponent exposa els trets principals del projecte d'estatuts. Entre d'altres, destaca dues característiques importants: la flexibilitat prevista en l'admissió dels membres, i l'organització fortament territorialitzada de l'entitat, amb la creació de seccions territorials amb una notable autonomia de gestió.

A continuació s'obre el debat de les tres esmenes presentades.

La primera esmena -que no s'inclou en la relació present a les carpetes- ha estat presentada per Josep Ballart. El text proposat, de substitució de l'art. 1, és el següent :

"Amb la denominació d'Associació de Museòlegs de Catalunya (...), com a societat científica i cultural sense ànim de lucre, que té com a finalitat vetllar pel Patrimoni cultural i Natural, procurar la millora i professionalitat dels museus de Catalunya i ajudar al desenvolupament professional dels museòlegs."

F. Pau Verrié proposa una esmena transaccional que matisa el sentit de l'esmena. Finalment, es posa a votació l'esmena amb uns lleugers canvis d'ordenació, per posar primer la defensa del museòleg i després la del patrimoni. L'esmena s'aprova per majoria, amb un vot en contra.

La nova redacció de l'art. 1 dels estatuts és, en conseqüència, la següent:

"Amb la denominació d'Associació de Museòlegs de Catalunya (...), com a societat científica i cultural sense ànim de lucre, que té com a finalitat procurar la millora i professionalitat dels museus de Catalunya i ajudar al desenvolupament professional dels museòlegs, així com també vetllar pel patrimoni cultural i natural."

La segona esmena, presentada per F. Xavier Menéndez, pretén ampliar el sentit d'un dels objectius de l'associació mitjançant l'addició d'un nou punt i seguit al final de l'apartat 4 de l'art. 6, amb el següent text:

"Erigir-se en interlocutor vàlid davant les administracions competents en matèria de museus per tal d'opinar i ser consultats, a més de contribuir amb propostes, en relació a les polítiques i els programes d'actuació museística a Catalunya."

Després de la preceptiva defensa de l'esmena per part del proponent, Carles Marfà -com a membre de la Comissió Promotora que va estudiar i incorporar les esmenes presentades- exposa les raons per les quals la Comissió va preferir no incorporar aquesta esmena i reservar-la per al plenari.

A continuació va tenir lloc un dens debat en el que van participar, entre altres, F. Pau Verrié, Teresa Guasch, Joan Ramon González, Joan Mayné, Xavier Menéndez, Jaume Massó, Jordi Rovira, Carles Marfà, Rosa M. Montserrat i Mercè Jofresa. A part d'opinions favorables i contràries a l'esmena, la majoria de les intervencions intenten contribuir amb transaccional i propostes de noves modificacions, tant a l'enunciat de l'article original com al de l'esmena. Jordi Rovira proposa afegir a l'article original l'expressió "administracions" després d'"institucions".

L'autor de l'esmena, com a conseqüència del primer torn d'intervencions, la matisa amb una transaccional que presenta a l'Assemblea amb la següent redacció:

"Opinar i contribuir amb propostes sobre les polítiques i els programes d'actuació museística a Catalunya davant les administracions competents en matèria de museus".

Carles Marfà i F. Xavier Menéndez, des de la mesa, fent un intent de síntesi de totes les propostes i contrapropostes presentades, plantegen a l'Assemblea una votació en els següents termes: es votaran dues opcions, la primera és l'enunciat general dels estatuts, amb el canvi proposat per J. Rovira, ja esmentat, i amb l'eliminació de l'expressió "...i col·laborar...", per repetitiva, i la segona és l'esmena transaccional presentada per X. Menéndez i reproduïda més amunt.

R.M. Montserrat intervé per plantejar una nova esmena a l'enunciat original de l'art. 6.4 i proposa substituir "...col·laborant..." per "...oferint la col·laboració...". Després d'una paraula en contra del fons de la proposta, consumit per M. Jofresa, l'esmena no és sotmesa a votació, ja que no transacciona l'esmena objecte del debat.

Per majoria, s'aprova la primera opció. En conseqüència, la redacció de l'art. 6.4 queda com segueix:

"4. Vetllar pel correcte funcionament dels museus existents i de nova creació, col·laborant amb les administracions i les institucions que en tinguin competències de gestió".

Finalment, s'entra en el debat de la tercera esmena, presentada per Pere Freixes, de substitució de l'article 19.1. La proposta, defensada pel proponent davant l'Assemblea, és la següent:

"Els càrrecs de la Junta Directiva s'elegiran cada any per meitats, en Assemblea General, mitjançant votació secreta per a cada un dels càrrecs, de manera que per a un primer període s'elegiran el president, el secretari i d'un a tres vocals, i per al segon període, el vice-president, el tresorer i d'un a tres vocals".

A continuació té lloc un breu torn de paraules en favor i en contra de l'esmena, amb intervencions, entre altres, d'Àlex Farnós i Llum Torrents. Arran del debat, es proposa una transaccional, consistent a elevar d'un a dos anys el període de renovació per meitats de la Junta Directiva, transaccional que és acceptada pel proponent.

Sotmesa l'esmena a votació, s'aprova per majoria, per un estret marge de vots (27 vots a favor de l'esmena i 26 a favor de la fórmula originària del projecte dels estatuts). En conseqüència, la redacció de l'art. 19.1 queda com segueix:

"Els càrrecs de la Junta Directiva s'elegiran cada dos anys per meitats, en Assemblea General, mitjançant votació secreta per a cada un dels càrrecs, de manera que per a un primer període s'elegiran el president, el secretari i d'un a tres vocals, i per al segon període, el vice-president, el tresorer i d'un a tres vocals"

Finalment, F. Pau Verrié introdueix en el debat una reflexió sobre la determinació de les seccions territorials i planteja a l'Assemblea que la Vall d'Aran, per la seva personalitat, hauria de ser un territori a part. Des de la mesa es considera que no és possible plantejar esmenes concretes, per les raons esmentades més amunt. F. Xavier Menéndez, com a membre de la Comissió promotora, explica detalladament el procés de debat intern que s'ha produït entorn d'aquesta qüestió. L'avantprojecte d'estatuts preveia quatre seccions territorials, coincidents amb les quatre demarcacions actuals de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. Malgrat que aquests àmbits territorials, per raons diverses, no satisfien la majoria del col·lectiu, es va considerar que eren les divisions més realistes, i així ho van avalar els membres del col·lectiu que s'havien anat reunint a les terres de Ponent i a les comarques meridionals, que no consideraven eficaç subdividir més el territori, atesa l'escassetat de personal tècnic en aquestes circumscripcions. Pel que fa a Girona, l'Associació existent ja havia assumit com a marc territorial totes les comarques de la demarcació corresponent. Tot i això, es va considerar que calia flexibilitzar la qüestió i,

arran de les esmenes presentades en el termini establert, la comissió va traslladar l'article 20 de l'avantprojecte a les disposicions transitòries, i així consta en el projecte d'estatuts -que és el que avui se sotmet a votació-. D'aquesta manera, qualsevol canvi en la configuració de les seccions territorials podrà ser decidit per l'Assemblea sense haver de modificar els estatuts.

Un cop acabades les intervencions sobre les esmenes i sobre aspectes concrets dels estatuts, i sense que cap assistent faci cap intervenció de globalitat valorant en general els estatuts, la mesa sotmet a votació l'esmentat projecte d'estatuts en la seva totalitat. Per majoria, amb dos vots en contra i dues abstencions, l'Assemblea aprova els estatuts de l'Associació de Museòlegs de Catalunya (annex 7).

4 - APROVACIÓ DE QUOTES 1995-1996

F. Xavier Menéndez explica la proposta de quotes que fa la comissió promotora, i que està detallada en el formulari d'inscripció que s'inclou en les carpetes (annex 8). La proposta és la següent:

SOCIS ACTIUS SOCIS ADHERITS

Quota ordinària 5.000 .- 5.000.-

Col·legiats (1) 4.000 .- 4.000.-

(1) - Del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya.

Entre altres coses, explica a grans trets el debat intern produït en el si de la comissió promotora sobre la matèria, i les raons que han aconsellat la proposta d'una quota igualitària, tant per als socis de ple dret com per als adherits (els serveis que rebran són idèntics), així com una rebaixa per als membres del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya (atès que el Col·legi ha col·laborat en el procés i ens deixa utilitzar la seva seu).

Es produeix un debat sobre aquest darrer punt, i diverses intervencions es mostren disconformes amb aquesta excepcionalitat. Alguns dels assembleistes plantegen que, per motius d'equitat, també s'haurien de beneficiar els membres d'altres col·legis professionals. Daniel Solé insisteix que és el de Doctors i Llicenciats el que ha acollit la comissió promotora, ens cedeix la seva seu com a estatge provisional de l'associació i que s'ha parlat fins i tot d'establir un conveni entre el Col·legi i l'Associació.

Finalment, se sotmet a votació la qüestió, i des de la mesa es plantegen dues votacions diferenciades: la quota general de 5.000 PTA, per una banda, i la quota diferenciada de 4.000 PTA per als col·legiats. La primera opció és votada afirmativament per unanimitat. La segona qüestió és rebutjada per majoria.

Per tant, s'acorda una quota única de 5.000 PTA per a tots els socis de l'Associació, per als anys 1995 i 1996, respectivament. Dins l'acord, s'inclou la proposta, plantejada per la comissió, que els socis que formalitzin l'afiliació (i la domiciliació bancària) abans de l'1 d'octubre cotitzaran una única quota normal vàlida per als dos anys (1995 i 1996), com a proposta transitòria, i atès que l'associació es constitueix al bell mig d'un any natural.

A continuació, la mesa estableix una pausa de 30 minuts, abans de passar al següent punt de l'ordre del dia, que és el de l'elecció de la Junta Directiva. El president recorda als assistents que encara poden formalitzar candidatures a la mesa.

5 - ELECCIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA

Després del descans es reprén la sessió, amb l'elecció de la Junta Directiva de l'Associació. Josep Tarrús informa de la presentació d'una candidatura completa a tots els càrrecs de la Junta Directiva previstos en els estatuts aprovats, composta de nou noms, encapçalada per Joan Mayné com a president. Tot seguit requereix si es presenten altres candidatures. No es proposa cap altra candidatura.

Pel que fa als quatre membres de la Junta que hauran de representar les seccions territorials de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona, des de la mesa es proposa que siguin nomenats per les respectives seccions territorials, un cop constituïdes, abans del 30 de setembre. La mesa fa una crida als assistents perquè es compleixi aquest tràmit de forma ràpida.

Atesa l'existència d'una sola candidatura, des de la mesa es proposa realitzar una votació global a mà alçada. En no oposar-se ningú al procediment, té lloc la votació i s'aprova la candidatura presentada per majoria, amb cap vot en contra i cinc abstencions.

La nova Junta Directiva electa de l'Associació de Museòlegs de Catalunya és la següent:

President: Joan Mayné
Vice-president: Josep Tarrús
Secretari: F. Xavier Menéndez
Tresorer: Daniel Solé
Vocals: Jaume Espinagosa
Carles Marfà
Jaume Massó
Josep Manuel Rueda
Llum Torrents

Un cop proclamada la nova Junta Directiva per part del president de la mesa, s'hi incorpora el nou president electe de l'Associació, Joan Mayné, que adreça unes paraules a l'Assemblea.

El president manifesta la voluntat d'elaborar un programa de treball de la Junta Directiva en un termini breu, i anuncia que la Junta es posarà a treballar d'una manera immediata. Entre altres objectius, destaca com a prioritaris --a part d'alguns d'evidents, com la legalització de l'entitat-- la defensa de la professió, la tipificació de la figura del museòleg i de les diverses professions museístiques, la formació reglada i no reglada dels professionals, la creació d'instruments de formació i informació (com les publicacions), el seguiment del projecte de decret de personal de museus que prepara el Govern de la Generalitat, i el foment de la dinàmica territorial de l'Associació.

6 - RESOLUCIONS I PROPOSTES

Finalment, la mesa dóna pas al darrer punt de l'ordre del dia, en què qualsevol assistent pot presentar propostes de resolució o fer preguntes.

F. Pau Verrié vol retre un homenatge de record i reconeixement a una figura absent a la jornada, la d'Irene Peypoch, de qui glossa la important trajectòria museística, i proposa que es faci constar aquest reconeixement i que es traslladi a la interessada. La mesa fa constar en l'acta el reconeixement de tot el col·lectiu professional de museus a Irene Peypoch, i es compromet a trametre-li l'esmentada moció.

El secretari de la mesa, F. Xavier Menéndez, informa els assistents del procediment de legalització de l'Associació, per mitjà del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

I sense més temes a tractar, un cop completat l'ordre del dia, s'aixeca la sessió quan són les 12h 55m del migdia.

El secretari de l'acta, F. Xavier Menéndez
El president de l'Assemblea, Josep Tarrús

RELACIÓ D'ANNEXOS

ANNEX 1 - Relació d'assistents reals a l'Assemblea, que es constitueixen com a socis fundadors
ANNEX 2 - Convocatòria de l'Assemblea
ANNEX 3 - Manifest Fundacional (versió definitiva)
ANNEX 4 - Relació de membres de la Comissió Promotora
ANNEX 5 - Projecte d'estatuts debatut a l'Assemblea
ANNEX 6 - Esmenes presentades reservades per al seu debat en el plenari
ANNEX 7 - Estatuts definitius aprovats per l'Assemblea
ANNEX 8 - Butlleta d'inscripció i domiciliació bancària

RELACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ LLIURADA ALS ASSISTENTS

- * Projecte d'estatuts (annex 5)
- * Esmenes presentades reservades per al seu debat en el plenari (annex 6)
- * Relació de pre-inscrits
- * Butlleta d'inscripció i domiciliació bancària (annex 8)
- * Full de votació de candidatura en blanc
- * Fulls en blanc amb el segell de l'Assemblea
- * Targeta de votació
- * Tríptic sobre el Museu d'Història de Girona, mapa de la ciutat i informació ciutadana

RELACIÓ D'INSCRITS A L'ASSEMBLEA FUNDACIONAL

DOCUMENT 3

MANIFEST FUNDACIONAL

ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA

L'associacionisme dels professionals de museus ha anat evolucionant i ha passat per diverses fases: l'ATMC (Associació de Treballadors de Museus de Catalunya), el Grup de Museòlegs del Col·legi de Llicenciats i l'Associació de Museòlegs de les comarques de Girona; tots aquests esforços han confluït en la creació de l'**Associació de Museòlegs de Catalunya**.

L'associació neix amb la finalitat bàsica de millorar els museus de Catalunya a través del col·lectiu de museòlegs, per tal d'afrontar els reptes de modernització i professionalització que requereixen els nostres museus.

En aquest marc entenem el museòleg com el professional, proveït de la formació universitària adequada o de l'experiència tècnica necessària, especialitzat en la gestió del patrimoni cultural o natural, que administra, conserva, documenta, investiga, difon i dinamitza socialment un conjunt de dades i béns d'interès cultural o natural, de caràcter moble, immoble o immaterial, en el marc d'una institució o un projecte museístic orientat al servei de la comunitat on s'insereix.

Malgrat que els museus han evolucionat considerablement els darrers anys, el col·lectiu de professionals de la museologia no han articulat plataformes de diàleg i canals estables de comunicació per tal d'incidir en una planificació i desenvolupament museístic del país que siguin racionals, equilibrats i moderns. Entre altres plataformes és de destacar la Junta de Museus de Catalunya on l'Associació vol incidir per obtenir-hi una major presència de museòlegs.

Perquè aquest desenvolupament museològic sigui possible, cal que es reconegui que els museus constitueixen un recurs i un instrument, potencialment molt eficaç, tant per garantir la correcta conservació i difusió del patrimoni cultural i de la memòria col·lectiva de qualsevol societat, com per afavorir, dinamitzar i incrementar el seu desenvolupament cultural. L'assoliment d'aquests objectius, però, està estretament condicionat, d'una banda, per la presència, en el si d'aquestes institucions, de professionals amb una formació en museologia adequada i, de l'altra, pels recursos tècnics i econòmics suficients per al seu correcte funcionament.

Cada vegada són més nombroses les iniciatives de creació o de remodelació de museus que es desenvolupen a Catalunya i, en conseqüència, els recursos econòmics que les diferents administracions públiques hi destinen. Malauradament, però, la major part d'aquestes iniciatives són fruit de la improvisació, estan descoordinades entre si, no es desenvolupen d'una manera equilibrada arreu del territori català i, el que és més greu encara, no són conduïdes amb el rigor professional necessari, i això últim, entre d'altres raons, per la poca o nul·la presència en aquestes iniciatives de professionals amb una formació en museologia, o una experiència suficient en el treball museològic. En aquest sentit, és especialment preocupant, pel que fa als actuals i futurs grans projectes museístics del país, l'absència de projectes museològics i museogràfics previs.

La participació de professionals en els museus del país és sovint minoritària o es troba molt condicionada, en sentit negatiu, tant per l'excessiu intervencionisme polític de les institucions que impulsen aquests projectes o financen aquests museus, com per les particulars condicions administratives en què l'esmentada participació s'ha de desenvolupar. En aquest sentit encara s'agreuja més la situació quan els professionals de museus, tant directius com tècnics, no disposen de contractes i retribucions salarials adients amb la seva categoria professional.

Certament, el fet que hi hagi en els museus catalans tants pocs museòlegs, no s'explica únicament per la indiferència i poca consideració de moltes institucions titulars de museus del nostre país vers el nostre col·lectiu. Entre d'altres factors, hi influeix decisivament el fet que, actualment, no existeixi a Catalunya cap institució i, particularment, cap universitat que ofereixi la titulació professional en museologia amb caràcter estable.

En conseqüència, conscients d'aquests fets i de la seva importància per al nostre col·lectiu i per al desenvolupament qualitatiu dels museus de Catalunya, els professionals de museus i del patrimoni cultural proposem la constitució de l'**Associació de Museòlegs de Catalunya**.

ESTATUTS ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA (1995)

TÍTOL I

Nom, objectius, domicili i àmbit territorial.

- Art. 1.* Amb la denominació d'Associació de Museòlegs de Catalunya, es constitueix a Girona, per temps indefinit i a l'empara de l'article 22 de la Constitució, de la llei 191/1964 d'associacions, i dels presents estatuts, l'esmentada Associació, com a societat científica i cultural sense ànim de lucre, que té com a finalitat procurar la millora i professionalitat dels museus de Catalunya i ajudar al desenvolupament professional dels museòlegs, així com també vetllar pel patrimoni cultural i natural.
- Art. 2.* L'Associació té personalitat jurídica pròpia i capacitat plena d'obrar per administrar i disposar dels seus béns i cabals i dels fins que es proposa.
- Art. 3.* L'àmbit territorial de l'Associació és Catalunya.
- Art. 4.* El domicili de l'Associació s'estableix provisionalment a Rambla de Catalunya, 8, de Barcelona, i en un futur en el local que designi la Junta Directiva.
- Art. 5.* Poden ser membres de l'Associació totes aquelles persones que es dediquin professionalment al treball de museòleg.
- Art. 6.* Són finalitats de l'Associació de Museòlegs de Catalunya:
1. Potenciar i definir el treball i la figura del museòleg; col·laborar en la defensa dels seus legítims drets i interessos, de forma individual i col·lectiva, així com potenciar el reconeixement social i laboral de la professió.
 2. Delimitar el que correspon pròpiament al treball museístic, d'acord amb les línies més avançades adoptades per l'ICOM.
 3. Fomentar la comunicació i la relació professional entre els museòlegs, promovent activitats culturals i formatives per tal d'eleva el nivell tècnic dels associats i d'assegurar la seva formació permanent.
 4. Vetllar pel correcte funcionament dels museus existents i de nova creació, col·laborant amb les administracions i institucions que tinguin competències de gestió.
 5. Fomentar la salvaguarda i un ús social sostenible de tot el patrimoni cultural i natural.
 6. Qualsevol altre que decideixi l'Associació i que sigui coherent amb els punts anteriors.
- Art. 7.* L'Associació de Museòlegs de Catalunya pot mantenir contactes i relacions amb associacions similars, organitzacions tècniques i científiques relacionades amb els museus i amb el patrimoni cultural i natural i institucions docents, amb independència de la seva nacionalitat i sense altres limitacions que les establertes per les lleis vigents. L'Associació és relacionarà amb associacions professionals anàlogues i, en aquest sentit, dedicarà una atenció especial al marc territorial dels Països Catalans.

TÍTOL II

Dels membres.

- Art. 8.*
1. Podrà ser membre de l'Associació, d'acord amb l'article 5, en qualitat de soci actiu, qualsevol persona amb titulació universitària que treballi de forma remunerada amb responsabilitats tècniques o de direcció en un museu o ens de gestió de museus de Catalunya.
 2. Es consideren museus totes aquelles institucions incloses en la definició de l'article 2, paràgraf

1, dels Estatuts del Consell Internacional de Museus (ICOM).

3. També podran formar part de l'Associació, en qualitat de socis adherits, totes les persones que estiguin interessades en els museus. Gaudiran dels drets que per als associats s'assenyalen en els articles següents, menys el de tenir vot en les Assemblees Generals i el de ser elegibles per ocupar càrrecs en els òrgans de govern.

4. La Junta Directiva podrà nomenar com a socis honoraris aquelles persones que s'hagin distingit per la seva tasca en l'àmbit de la museologia.

Art. 9. La sol·licitud per entrar a l'entitat es farà a la secretaria de l'Associació, amb pagament de quota que es fixarà per l'Assemblea amb caràcter general. L'acceptació del membre correspon a la Junta Directiva. L'ingrés com a membre de l'Associació comporta l'acceptació dels presents estatuts per part seva. La Junta Directiva podrà acceptar com a socis actius persones que no compleixin alguna de les condicions esmentades, en reconeixement de la seva trajectòria museística.

1. *Socis actius:* Hauran de presentar acreditació documentada dels requisits necessaris que es dedueixen de la definició de l'article 8 sobre la professió museística, i emplenar i trametre el formulari establert per l'Associació.

2. *Socis adherits:* Hauran d'emplenar i trametre el formulari establert per l'Associació.

Art. 10. Són drets dels membres:

1. Prendre part amb vot i veu en les Assemblees Generals i llurs debats.

2. Elegir i ésser elegit membre dels òrgans de govern de l'Associació.

3. Exposar per escrit a la Junta Directiva totes aquelles queixes i tots aquells suggeriments que creguin necessaris per a la bona marxa de l'Associació.

4. Sol·licitar de la Junta Directiva informació sobre la marxa de l'Associació i exigir-li contestació a tots els escrits que li adreci.

5. Participar en les activitats organitzades per l'Associació.

6. Rebre la informació periòdica i puntual de l'Associació.

7. Gaudir dels serveis que ofereixi l'Associació.

Art. 11. Són deures dels membres:

1. Complir les disposicions contingudes en els presents estatuts i els acords dels òrgans de govern.

2. Contribuir a subvenir a les despeses de l'Associació mitjançant el pagament de quotes periòdiques.

3. Cooperar en el desenvolupament d'activitats de l'Associació col·laborant a augmentar el seu prestigi i en el compliment dels seus fins.

4. Assistir a les Assemblees Generals, i a la Junta Directiva quan en formin part.

Art. 12. La condició de membre es perd:

1. Per baixa voluntària.

2. Per manca de pagament de la quota.

3. Per expulsió, després d'obrir l'expedient corresponent i d'escoltar l'interessat, pel clar incompliment del codi d'ètica professional establert per l'ICOM i de les normatives que pugui aprovar l'Associació; per causa greu d'indignitat, o per conducta continuada contra els objectius i bon funcionament de l'entitat. L'expulsió, acordada per majoria simple de la Junta, pot ser recorreguda per l'interessat davant la Junta Directiva i davant l'Assemblea General reunida en sessió ordinària, la qual podrà desestimar-la o ratificar-la per majoria absoluta.

4. La condició de soci actiu es pot perdre si en algun moment es deixen de complir els requisits necessaris recollits en l'article 8. En aquest cas, el membre passa a ser soci adherit. L'acord es prendrà per majoria simple de la Junta i l'interessat podrà recórrer la decisió davant la Junta Directiva, aportant la documentació que acrediti el compliment dels esmentats requisits, i davant l'Assemblea General en sessió ordinària, la qual podrà desestimar-la o ratificar-la per majoria absoluta.

TÍTOL III Dels òrgans de govern.

Art. 13. Són òrgans de l'Associació: l'Assemblea General, la Junta Directiva i les Seccions Territorials.

Art. 14.1. L'Assemblea General és l'òrgan suprem de l'Associació i la componen tots els socis. Les seves decisions vinculen la Junta Directiva i tots els associats.

2. Convocada per la Junta Directiva, es reunirà ordinàriament dins el primer trimestre de l'any, moment en què necessàriament caldrà presentar, per part de la Junta Directiva, el programa d'actuació, l'estat de comptes, el pressupost i la memòria de gestió, per tal d'ésser aprovats.
3. Es reunirà en sessió extraordinària sempre que sigui convocada pel president a petició de la Junta Directiva, o mitjançant un escrit adreçat al president signat com a mínim per una cinquena part dels socis, sol·licitant la convocatòria de l'Assemblea General Extraordinària.
4. A les Assemblees Extraordinàries, els membres seran convocats per escrit, com a mínim, amb 72 hores d'antelació. A les Assemblees Ordinàries els membres seran convocats per escrit amb 15 dies d'antelació com a mínim. Les convocatòries especificaran el dia, l'hora i el lloc de la reunió, així com també l'ordre del dia.
5. A les Assemblees Generals caldrà, per tal que quedin constituïdes legalment en primera convocatòria, que hi assisteixin la meitat més un dels associats. En cas que no hi hagi quòrum, es reunirà en segona convocatòria mitja hora després i quedarà vàlidament constituïda sigui quin sigui el nombre d'assistents.
6. Els acords seran adoptats per majoria dels socis presents, però requeriran el vot favorable dels dos terços dels socis assistents quan es tracti de modificacions dels Estatuts, la fusió o federació de l'entitat amb altres societats i la seva extinció. Requerirà majoria absoluta dels socis presents l'acord d'alienació de béns immobles i la resolució del recurs d'un soci expulsat per la Junta Directiva.
7. Els acords adoptats per l'Assemblea General seran vinculants per a tots els socis, inclosos els absents. La Junta Directiva serà responsable davant l'Assemblea General d'executar els acords que s'hagin pres.

Art. 15. Són atribucions de l'Assemblea General:

1. Elegir els càrrecs de la Junta Directiva, excepte els representants de les Seccions Territorials, així com destituir-los i substituir-los.
2. Aprovar els estats de comptes de l'exercici anterior.
3. Aprovar el pressupost anual i les quotes anuals.
4. Aprovar el programa anual i la memòria de gestió.
5. Decidir la seva organització territorial.
6. Vetllar pel compliment de les finalitats i objectius de l'Associació.
7. Controlar la gestió dels membres de la Junta Directiva.
8. Mandatar a la Junta Directiva la constitució de grups de treball i la de comissions encarregades de preparar i gestionar activitats aprovades per l'Assemblea.
9. Decidir la dissolució i la liquidació de l'Associació, així com la modificació dels estatuts.

Art. 16. La Junta Directiva

1. La Junta Directiva estarà composta per: un president, un vicepresident, un secretari, un tesorero, de 3 a 5 vocals generals més un vocal per cada secció territorial. L'exercici d'aquests càrrecs és gratuït.
2. El president convocarà i presidirà les sessions de la Junta Directiva, així com les de l'Assemblea General. Tindrà la representació legal de l'entitat i conformarà i autoritzarà els documents necessaris, així com les ordres de pagament. En cas d'empat en les votacions, el president té vot de qualitat.
3. El vicepresident tindrà les mateixes atribucions que el president, quan el substitueixi per causes de malaltia, absència o vacant. També podrà realitzar totes aquelles gestions que li siguin encomanades pel president.
4. El secretari redactarà i signarà conjuntament amb el president les actes de les reunions de la Junta Directiva (així com les de l'Assemblea General) i portarà el fitxer de socis, on constaran els seus noms i cognoms, llocs de treball i domicilis. Serà el responsable de les actes, dels llibres i dels fitxers, segells i altres materials de l'Associació.

5. El tresorer tindrà al seu càrrec la gestió del pressupost de l'entitat. Serà el responsable dels dipòsits bancaris de l'Associació. Portarà un llibre de caixa i efectuarà els pagaments. Haurà de retre comptes a la Junta Directiva, prepararà l'estat de comptes de cada exercici i el pressupost anual. Donarà compte a l'Assemblea General de la marxa econòmica de l'Associació.
6. Cada un dels vocals durà a terme les missions específiques que la Junta li encomani.

Art. 17. La Junta Directiva té com a atribucions la realització i la gestió de totes aquelles actuacions que duguin al compliment dels objectius de l'Associació. També haurà de portar a la pràctica les resolucions de l'Assemblea General i els seus propis acords, essent responsable de les seves atribucions i de la confiança que li ha estat atorgada per l'Assemblea General.

Art. 18. La Junta Directiva es reunirà periòdicament i sempre que la convoqui el president, o que ho sol·licitin per escrit tres dels seus components. Els acords de la Junta Directiva seran presos per majoria simple i, en cas d'empat, el vot del president decidirà.

Art. 19.1. Els càrrecs de la Junta Directiva s'elegiran cada dos anys per meitats, en Assemblea General, mitjançant votació secreta per a cada un dels càrrecs: per al primer període s'elegiran el president, el secretari i d'un a tres vocals generals i, per al segon període, el vicepresident, el tresorer i la resta de vocals generals.

2. En cas que algun dels membres de la Junta cessés, la Junta podrà nomenar interinament un dels socis que consideri competent per substituir-lo fins que no sigui convocada una nova Assemblea General que nomeni definitivament el càrrec.

3. Per ésser candidat es requereix la qualitat de soci actiu i una antiguitat d'un any, com a mínim, a l'Associació, excepte per a l'elecció de la primera Junta Directiva.

Art. 20. Les Seccions Territorials, decidides per l'Assemblea General, tenen autonomia organitzativa i de gestió:

1. Poden organitzar activitats, crear comissions de treball i elegir en reunió plenària una comissió de coordinació.

2. Tenen autonomia financera per administrar els recursos econòmics propis.

3. Disposaran del 50 % de les quotes dels socis de la secció territorial, i també de les aportacions finalistes i les partides específiques que hi destini la Junta Directiva.

4. Les Seccions Territorials hauran d'escollir, en reunió plenària, un membre representant a la Junta Directiva, el qual tindrà un mandat de dos anys.

Art. 21. Els membres de l'Associació estan adscrits obligatòriament a una secció territorial, definida pel lloc de treball, i només excepcionalment pel lloc de residència, amb l'aprovació de la Junta Directiva i la Secció Territorial corresponent.

Art. 22. La Junta Directiva, a instància pròpia, de l'Assemblea o de qualsevol soci, podrà crear comissions de treball amb autonomia funcional per a l'estudi o tractament de qualsevol tema relacionat amb les finalitats de l'Associació, tant de caràcter sectorial com per a un determinat àmbit territorial.

TÍTOL IV *Règim econòmic.*

Art. 23. L'Associació de Museòlegs de Catalunya no té patrimoni fundacional.

Art. 24. L'Associació de Museòlegs de Catalunya podrà adquirir qualsevol tipus de béns i exercir altres drets econòmics sense més limitacions que les assenyalades per les lleis.

Art. 25. Els fons de l'entitat es constituïran:

1. Amb les quotes anuals

2. Amb els donatius, llegats i beneficis de dret privat que podrà rebre.

3. Amb el rendiment dels seus béns patrimonials.

4. Amb les subvencions de dret públic que pugui rebre.

El seu pressupost anual inicial és de mig milió de pessetes.

Art. 26. Dels fons de l'Associació, se'n podrà disposar únicament amb la signatura conjunta del president i el tresorer o el secretari.

Art. 27. Els pressupostos d'ingressos i despeses i el balanç anual de l'exercici seran presentats anualment per la Junta Directiva a l'Assemblea General per a llur aprovació.

TÍTOL V Dissolució de l'Associació.

Art. 28. L'extinció de l'Associació, bé per dissolució absoluta, bé per fusió amb una altra, serà acordada per majoria de dos terços dels socis assistents en Assemblea Extraordinària convocada a tal efecte. Acordada la dissolució, la Junta Directiva quedarà convertida en Comissió Liquidadora i practicarà tots els tràmits necessaris per a la liquidació del patrimoni social.

Art. 29. Dissolta i liquidada l'Associació, el romanent net, els seus béns i la seva documentació passaran a l'Associació resultant, en cas de fusió, o seran lliurats a una institució cultural de Catalunya, que serà assenyalada en l'acord de dissolució.

Art. 30. Els membres de l'Associació estan exempts de responsabilitat personal. La seva responsabilitat quedarà limitada a complir les obligacions que ells mateixos hagin contret voluntàriament.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

En allò no previst en els presents Estatuts, l'Associació de Museòlegs de Catalunya es regirà per la legislació vigent en cada moment. Qualsevol dubte en la interpretació dels Estatuts serà resolt per l'Assemblea General.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. En la primera Assemblea General, de caràcter constitutiu i fundacional, els càrrecs de la Junta Directiva seran elegits pels assistents a l'assemblea en qualitat de socis fundadors.

Segona. La Junta Directiva electa queda facultada per tramitar la inscripció i el registre de l'Associació, així com la validació dels estatuts aprovats i de l'acta fundacional.

Tercera. Queden establertes inicialment les Seccions Territorials de les comarques de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Quarta. La Secció Territorial de les comarques de Girona està constituïda per l'Associació de Museòlegs de les Comarques de Girona.

DISPOSICIÓ FINAL

L'Associació de Museòlegs de Catalunya es declara hereva de l'esperit de l'Assemblea de Museus i de l'Associació de Treballadors de Museus de Catalunya (ATMC), i assumeix el treball desenvolupat pel Grup de Museòlegs del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Lletres i en Ciències de Catalunya.

Estatuts aprovats a la ciutat de Girona, en el Museu d'Història de la Ciutat, el dia 30 de juny de 1995, per l'Assemblea fundacional de l'AMC. El 20 d'octubre la Junta Directiva modificà, a requeriment del Departament de Justícia, l'art. 6.1. Aprovats pel Departament de Justícia, i inscrita l'AMC en el Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya, amb data 13 de desembre de 1995, i amb el número 17.426 de la Secció 1a. del Registre de Barcelona. Ratificada la modificació estatutària esmentada per la II Assemblea de l'AMC (2 de març de 1996).

El NIF de l'Associació és G 60963089

El 15 de febrer de 1996 va estar declarada exempta de l'IVA segons l'article 20.1.12 de la Ley del Impuesto sobre el Valor Añadido

PROGRAMA ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA (1996-1997)

0. INTRODUCCIÓ

L'AMC ha nascut amb la vocació d'esdevenir punt de confluència i nexa de comunicació entre els diferents professionals dels museus a Catalunya.

L'èxit de l'Associació dependrà:

- del reconeixement constant de la seva utilitat per part dels seus associats.
- de la projecció social de la seva actuació.

El programa de l'AMC es proposa, com a punts de partida generals:

- reunir, cohesionar i dinamitzar el col·lectiu professional de museòlegs
 - potenciant de manera preferencial la comunicació i l'intercanvi d'opinions i experiències entre els seus associats.
 - facilitant la formació i el reciclatge permanent dels seus associats
 - establint uns serveis diversificats
- Trascendent el propi col·lectiu, deixar un pòsit sòlid quant a la consolidació de la professió, tant en l'ordre tècnic com en el social:
 - impulsant la reflexió i el debat entorn del domini competencial propi i els seus eixos vertebradors
 - incidint, en la mesura de les seves possibilitats, en els diferents àmbits institucionals i públics en què els museus i el tractament del patrimoni cultural són protagonistes.

Per portar-ho a terme, la Junta pren com a criteris de funcionament:

- L'eficàcia en la gestió de la Junta sobre la base de la participació activa de tots els seus membres els quals han d'assumir una dedicació a les tasques assignades.
- L'organització de la Junta sobre la base d'Àrees de Treball de caràcter sectorial, coordinades per un membre de la Junta i que permetin la participació dels associats. Les Àrees esdevenen l'àmbit d'elaboració de propostes i el marc d'impuls, coordinació i execució d'activitats.
- La col·laboració de de tots aquells associats interessats en alguna de les tasques del programa, mitjançant la seva adscripció a alguna de les Àrees de Treball creades per la Junta o mitjançant altres comissions de treball que es puguin crear a iniciativa dels socis.
- L'estalvi d'esforços, a partir de la base de revisar i col·laborar amb allò que ja existeix o s'està gestant.
- Les relacions fluïdes amb les administracions i les institucions, cercant la col·laboració i no la confrontació, sense renúncia de les pròpies posicions.

1. ÀREA DE FORMACIÓ

1.1. OBJECTIUS GENERALS D'ACTUACIÓ

A. Ofertar productes formatius destinats als associats, a fi de:

- Possibilitar el reciclatge professional permanent
- Augmentar la seva qualificació professional.

B. Impulsar la creació d'un títol o grau acadèmic universitari en museologia i museografia.

- La disposició d'aquesta titulació o grau, hauria de ser preceptiva per a l'accés a l'exercici professional en el futur.
- Promoure la millora de la qualificació acadèmica museològica dels associats.

C. Col·laborar en activitats formatives externes, relacionades amb els museus i el patrimoni, en general.

1.2. TIPOLOGIA, FORMATS I CRITERIS

1. Producció/iniciativa pròpia: generada per l'AMC, cercant la col·laboració d'altres, en formats de seminaris i/o cursos teòrico-pràctics. Anàlisi de temes concrets, inserits directament en els quefers de la professió, d'aplicació pràctica quotidiana, que proporcionin coneixements integrals i actualitzats de la temàtica exposada i que, a ser possible, reverteixin en la millora de la qualificació professional. Les qüestions analitzades haurien de poder ser estudiades des d'òptiques pluridisciplinàries i de la mà d'especialistes en la matèria (tant experts en formació reglada com professionals del ram o tècnics d'empresa). En funció de la temàtica escollida, pot ser factible l'esponsorització pública i privada.

Fóra interessant l'edició de les classes impartides i iniciar, així, una col·lecció de petits manuals o reculls sobre les matèries referenciades.

Es planteja com a activitat de caràcter anual, estructurada en deu o quinze sessions. Seria oportú l'estudi de la manera que, en la mesura del possible, aquests seminaris o cursos poguessin ser validats acadèmicament, proporcionant crèdits als assistents.

2. Coproducció, participació directa o indirecta: si és possible, participar en la confecció dels programes de formació elaborats per altres, especialment els de caràcter universitari, o intervenir amb ofertes concretes proporcionades des de l'Associació i que permetin figurar als crèdits com a tal.

Oferir la col·laboració de l'Associació en matèria de cursos, cursets, etc. sobre temàtiques de museus i patrimoni adreçats a tercers, p.ex. a docents.

3. Producció externa: aprofitament, a benefici dels associats, de les activitats formatives organitzades per tercers que puguin ser del nostre interès. En aquest sentit, cal assabentar-se de tot allò que s'organitzi i tingui relació amb la nostra professió o els nostres centres de treball i que pugui ser d'interès, com a mínim, a un cert nombre d'associats.

1.3.PROGRAMA

1. Pel que fa a formació de producció pròpia o impulsada des de l'Associació, entre les diverses idees sorgides, pel seu caràcter novadors i de tractament globalitzador, enguany es proposa centrar l'esforç en la realització d'un Curs teòrico-pràctic: "Llum i ombra". Sobre la il·luminació i l'objecte de museu, tema fonamental de la praxis museogràfica i del qual és necessari millorar la formació. Blocs temàtics: la física de la llum, la llum i el seu impacte: conservació preventiva, la llum de l'arquitectura, l'estètica i el llenguatge de la llum. Experiències pràctiques, anàlisi de materials, anàlisi de casos. A realitzar a partir de la tardor. Es cercaran col·laboracions institucionals i d'empreses per a organitzar-lo. Edició dels materials del curs.

2. En relació a l'oferta universitària en museologia, atesa la fase inicial en que ens trobem, es proposen les següents actuacions:

- Iniciar contactes per a poder participar en futures ofertes de formació museològica.
- Contribuir en la definició dels mínims que han de contemplar els cursos de formació (en aquest sentit, fent evident la necessitat d'una certa coordinació entre institucions docents i efectuant recomanacions -en la mesura de les nostres possibilitats i si es parteix d'un consens previ quant a aquests mínims- a les institucions que en tenen competències i actualment n'oferten).
- Vetllar per la homogeneïtzació de l'oferta de formació acadèmica i per la validació i certificació dels continguts terminals d'aquesta formació.
- Endegar les gestions necessàries orientades a donar validesa oficial a determinats cursos o seminaris promoguts des de l'Associació, en col·laboració amb qui sigui, a fi que tinguin valor en crèdits acadèmics.
- Coordinar l'oferta d'uns paquets de pràctiques a museus per aquells cursos (postgraus o màsters) que actualment en preveuen.

3. Col·laboracions amb tercers.

- Col·laborar amb el Col·legi de Doctors i Llicenciats en el disseny d'un curs sobre dinamització didàctica dels museus, adreçat a docents de secundària, en el marc de l'Escola d'Estiu que organitza anualment aquest Col·legi.

2. ÀREA DE JORNADES, CONGRESSOS

2.1. OBJECTIUS GENERALS D'ACTUACIÓ

A. Oferir marcs de debat professional al col·lectiu de museòlegs, facilitant la comunicació i la reflexió conjunta entre els tres sectors que estan directament implicats en la professió: el món acadèmic, l'àmbit administratiu, i el sector professional. A fi de:

- Consolidar un domini competencial propi de la professió.
- Impulsar la reflexió i l'actualització i modernització de l'exercici professional.

B. Participar en forums de debat en què el patrimoni sigui protagonista, cercant la relació entre els professionals de les diverses branques implicades, a fi de:

- Aportar la perspectiva del propi col·lectiu dels museòlegs.
- Impulsar la reflexió interdisciplinària i la professionalització general del seu tractament.

2.2. TIPOLOGIA, FORMATS I CRITERIS

Pel que fa a la producció, valen en bona part les mateixes de finicions que s'han fet en l'àrea de formació, però és evident que, en aquesta àrea de debat professional, l'Associació ha d'abocar bona part del seu esforç, atès que és l'element clau que ha de permetre la consolidació i l'avenç de la professió. Aquesta tasca ha de ser orientada a deixar un pòsit sòlid de cara el futur i, per tant, és evident que, per a fer-ho, l'Associació ha d'obrir-se a les institucions administratives i docents i als sectors professionals que estan implicats directament o indirecta en la praxis de la museologia i ha de procurar, amb l'edició dels resultats, augmentar la bibliografia existent a Catalunya i, en darrera instància, aconseguir -si escau- la seva aplicació en la millora de la professionalitat dels museus catalans.

Els formats de debats, jornades tècniques o congressos, han de ser aplicats segons la naturalesa del contingut a tractar i de l'abast del resultat a obtenir. Així, la fórmula de debats al si de les Seccions Territorials haurà de ser aplicada sobretot en aquells casos en què es vulgui conèixer l'opinió de tots els associats, ja sigui per sotmetre a discussió qüestions candents de la nostra professió, per copsar el pols del sector en segons quins temes o, simplement, per emetre pronunciaments sobre temes d'actualitat professional. Ha de ser voluntat de l'Associació el la potenciació de debats al si de les Seccions Territorials com a mecanisme de participació continuada i habitual dels associats.

El format de jornades tècniques, més adequat per a l'anàlisi de temes tècnics de caràcter específic, de contingut més informatiu que formatiu, haurien d'estar orientades a l'intercanvi d'experiències en matèria de novetats tecnològiques i científiques, de novetats museístiques, a l'actualització de temes en funció dels avenços registrats o de variacions en les normatives, etc, i haurien de tenir un caràcter periòdic i estable. Seria desitjable la realització d'una jornada anual que podria ser organitzada rotatòriament per cadascuna de les Seccions Territorials.

El format de congressos, en tant que trobada de debat acadèmic i professional amb voluntat d'establir conclusions conceptuals i metodològiques, hauria de ser l'instrument fonamental de reunió oberta i singular reservada al debat en profunditat de qüestions d'abast i de definició sobre la realitat de la professió i sobre els museus i el seu marc d'actuació a fi d'arribar a conclusions, d'establir bases, etc. Encara que degudament espaiats, seria desitjable una certa regularitat d'aquests tipus esdeveniments.

2.3. PROGRAMA

1. Congrés. Una de les prioritats de l'AMC ha de ser la definició i la delimitació de l'activitat professional dels museòlegs catalans. Un dels temes que té, evidentment, més interès per la seva transcendència és la necessitat que tots els museus disposin d'un projecte museològic i/o museogràfic propi i específic, i que aquest projecte compti amb la participació directa i ineludible d'un museòleg professional. Tots coneixem casos de museus que parteixen d'un projecte suposadament museogràfic elaborat per persones alienes a la professió i mancades dels mínims coneixements de museologia. Mentre continui essent possible obrir museus sense un projecte

museològic i museogràfic previ i que els museus existents funcionin sense tenir-ne, no serà possible una planificació museística global en l'àmbit del país i no serà possible una actuació professional i coherent al si de les institucions museístiques i, evidentment, no avançarem en la consolidació d'un domini competencial propi de la professió.

És per això que l'AMC creu imprescindible obrir un debat conceptual i metodològic en matèria de "projectes museològics i/o museogràfics" que tendeixi a l'establiment d'unes convencions professionals, àmpliament acceptades i assumides, amb la finalitat que, a mitjà termini i per via d'un desenvolupament normatiu, qualsevol museu de Catalunya hagi de disposar d'un projecte previ que el defineixi i que emmarqui la seva actuació futura, projecte que ha de ser l'eina bàsica "sine qua non" de la seva existència i funcionament, el qual hagi de complir amb tots els requeriments metodològics i tècnics del/s patró/patrons genèric/s establert/s i que ineludiblement hagi d'estar realitzat per un professional de la museologia.

L'Associació proposarà al Servei de Museus de la Generalitat, l'organització conjunta d'aquest debat, per al qual es cercarà la col·laboració de les Universitats catalanes, debat que hauria de tenir la forma de "I Congrés de Museologia de Catalunya: Els projectes museològics i museogràfics", i que podria tenir les següents fases:

- A. Primer semestre de 1996: Realització d'un recull de materials i de reflexions d'un ampli nombre d'especialistes i de reconeguts professionals de museus (siguin o no de l'AMC), els quals, per escrit i de forma breu, oferirien la seva opinió/reflexió inicial sobre la matèria. Aquestes aportacions serien la matèria primera sobre la qual treballar.
- B. Segon semestre de 1996: A partir de les reflexions recollides anteriorment, debat pre-congressual a les Seccions Territorials a fi d'elaborar unes bases de debat que permetran delimitar el contingut de les qüestions objecte de ponència.
- C. Primer semestre de 1997: Encàrrec i elaboració de les ponències. Convocatòria i selecció de les comunicacions presentades.
- D. Segon semestre de 1997: Edició de les pre-actes i celebració del congrés.
- E. Primer semestre 1998: Edició de les actes.

2. Col·laboració amb tercers: Jornades sobre "La Imatge i la Recerca Històrica". Acceptar l'oferiment de l'Ajuntament de Girona d'iniciar una col·laboració estable en l'organització de les jornades "La Imatge i la Recerca Històrica" que anualment tracten de problemes conceptuals i metodològics relacionats amb els arxius d'imatges. Les pròximes es faràn del 19 al 21 de novembre i estan ja molt avançades, raó per la qual la nostra col·laboració d'enguany serà molt testimonial.

3. ÀREA D'ACTIVITATS

3.1. OBJECTIUS GENERALS D'ACTUACIÓ

- A. Donar un servei als socis, sobre les bases de:
 - L'exclusivitat de les activitats (restringides als socis, difícilment assolibles fora de l'Associació).
 - L'agilitat en l'oferta (actualitat de les propostes, comunicació personalitzada, periodicitat estable).
 - La diversificació del programa (captació dels diferents interessos dins el col·lectiu, interrelació amb altres àrees, perspectives noves o poc usuals).
- B. Donar a conèixer l'Associació, a fi de:
 - Promoure relacions amb d'altres col·lectius.
 - Consolidar una imatge pública.
 - Enllaçar amb sectors socials no específics.
- C. Erigir-se en espai de diàleg, a fi de:
 - Possibilitar el contacte entre els associats.
 - Cercar la relació entre la societat civil, els responsables polítics i els museòlegs.
 - Contactar amb les diferents professions i perspectives implicades en la gestió del patrimoni.

3.2. CRITERIS

1. Periodicitat / Lloc. Es contempla, com a objectiu, la realització d'una activitat bimensual, cosa que es pot

veure modificada, però, en funció de les necessitats i de les oportunitats conjunturals que es presentin. Seria desitjable la descentralització de les activitats, les quals podrien comptar amb la implicació de les Seccions Territorials; amb tot, l'aplicació d'aquest criteri dependrà de les condicions específiques de cada cas.

2. Criteris econòmics. Com és fàcil de preveure, els recursos de l'AMC són força minsos, atès que provenen fonamentalment de les quotes, la qual cosa fa que calgui cercar en tots els casos activitats que no gravin l'economia de l'Associació. Així, es proposa l'assumció de les despeses de tramesa personalitzada i puntual als associats; l'aprofitament de la infraestructura de museus i d'institucions als que tinguem accés; l'estalvi de dietes i minuts tot recorrent a conferenciants pròxims o aprofitant l'estada de personalitats amb motiu d'altres convocatòries culturals i la demanda de suport i col·laboració de les administracions i de les institucions acadèmiques.

3. Informació. Tramesa individualitzada per a cada activitat, tenint en compte l'antel·lació que requereix cada cas concret, i aprofitar -si escau- la infraestructura del butlletí; això permetrà un cert marge de maniobra en la nostra programació, una més gran agilitat en la relació amb el soci i un major èxit en les convocatòries.

3.3. LÍNIES DE TREBALL I PROGRAMA

Per bé que bona part del programa s'anirà concretant segons les oportunitats que vagin sorgint i les possibilitats de què disposem, s'apunten a continuació les línies de treball i algunes propostes concretes, part de les quals han començat a realitzar-se:

1. Visites a centres museístics, exposicions i certàmens afins

- A. visita a centres de nova creació, remodelatges i exposicions, en la línia de les realitzades al MNAC (13-XII-95), al mNACTEC (6-II-96) o MHC (2-III-96).
- B. especial atenció a museus locals (diversificació en el territori i atenció a la realitat de museus amb pressupostos més modestos).
- C. centres museístics estrangers
- D. fires i certàmens d'equipament per a museus, etc. Es preveu -si hi ha prou interessats que s'inscriguin- organitzar un viatge-visita al SIME (Saló Internacional d'Equipament per a Museus), que es realitzarà a Venècia entre el 20 i el 27 d'abril d'enguany.

2. Conferències i col·loquis

- A. Amb convidats provinents d'altres camps externs a la museologia, però que puguin plantejar temes comuns (historiadors, arquitectes, etc.)
 - B. personalitats del món dels museus i del patrimoni de fora del país.
- S'han iniciat contactes amb la UB a fi d'organitzar alguna conferència oberta als associats aprofitant l'estada a Barcelona d'algun ponent del màster.

3. Dia Internacional dels Museus: Premi d'honor a la trajectòria museística.

Institució, cada any, d'un sopar, una o dues setmanes abans del 18 de maig, que tingui un caràcter social i de trobada entre els professionals, en el decurs del qual es fallaria un premi o una menció que honori la trajectòria museística d'un membre destacat del col·lectiu. L'acte consistiria en un sopar-homenatge a una personalitat viva, que hauria de tenir un perfil respectable i àmpliament reconegut, i que designaria la Junta. El premi tindria un contingut de caràcter honorífic i se'n procuraria una certa difusió pública. Pel que fa a l'any 1996, i de manera excepcional, la Junta creu oportú retre l'esmentat homenatge a una persona que ens ha deixat: Joan Ainaud.

4. ÀREA DEL BUTLLETÍ

4.1. OBJECTIUS GENERALS

- A. Dotar l'Associació d'un instrument d'informació/reflexió i de contacte periòdic entre els associats.
- B. Dotar l'Associació d'un vehicle de projecció social, que subratlli el caràcter propi i diferenciat del col·lectiu i, a la vegada, que sigui mostra de la seva vitalitat.

4.2. PROGRAMA

- 1. Iniciar l'edició d'un butlletí periòdic, formalment senzill i de baix cost, auto-finançable a partir de la inserció de publicitat relativa al sector, fonamentalment.

- Contingut: Difusió d'activitats museístiques, informació de l'Associació (Junta i Seccions Territorials), diaris oficials i convocatòries, opinió i reflexió, novetats editorials, etc.
- Característiques tècniques: format DIN A3, plegat, imprès en offset, 1+1 tintes.
- Tiratge: 500 exemplars (inicialment)
- Periodicitat: 4 números/any (trimestral), com a objectiu.
- Disseny: professionalitzat (la mateixa impremta en disposa).
- Impressió: ANTIGRAF, Tàrraga.
- Pressupost: 35.000 ptes/número més IVA.
- Gestió: Consell de Redacció autònom, dependent d'un vocal específic, el qual buscarà i programarà el contingut, així com cercarà l'auto-finançament. Per raons d'operativitat, s'accepta la proposta de la Secció Territorial de Lleida d'assumir aquesta tasca. Aquest Consell de Redacció comptarà amb la participació de tots aquells associats interessats en facilitar informacions o altres col·laboracions. La Junta Directiva es limitarà a supervisar les grans línies del contingut i a procurar la seva regularitat.
- Distribució: Als associats (per correu), als museus i universitats (gratuïtament en el període de llançament), mitjans de comunicació, intercanvis entre entitats, etc.

5. ÀREA D'EDICIONS

5.1. OBJECTIUS GENERALS

A. Promoure l'edició de bibliografia museològica, tant de treballs inèdits com de traduccions d'obres estrangeres.

B. Tenir cura d'aquelles edicions que realitzi l'Associació, ja siguin tècniques, de divulgació o de propaganda.

5.2. CRITERIS

Cercar la col·laboració dels socis en l'elaboració de propostes d'edicions bibliogràfiques de museologia, ja sigui a partir d'oferir-nos materials a publicar, ja sigui fent propostes de traducció, ja sigui oferint contactes amb possibles editors privats.

Cercar la col·laboració de les institucions en la tasca de foment a l'edició de literatura museològica.

Plantejar una política d'edicions pròpia, de qualitat modesta i tiratge limitat -d'acord amb les diponibilitats-, però que permeti donar sortida a treballs no gaire extensos realitzats per museòlegs o altres professionals, o que permeti l'edició dels continguts de cursos i seminaris realitzats o l'edició de reculls de documentació tècnica.

5.3. PROGRAMA

1. Edició d'un fullletó de divulgació de l'AMC. Ja realitzat i disponible a partir de març. Campanya d'extensió a tots els professionals de museus.
2. Edició en reprografia dels estatuts legals de l'AMC i del directori de socis fins a la data de febrer de 1996. Ja realitzat i disponible.
3. Edició de les Actes de la Jornada sobre el perfil professional del Museòleg, realitzada al Museu Marítim, el novembre de 1994. Actualment en premsa. És prevista la seva distribució entre els inscrits i els socis, gratuïtament, durant el mes d'abril.
4. Inici d'una línia d'edicions en reprografia que contingui reculls monogràfics de documentació d'interès per al socis, per exemple, de bibliografia museològica, de normatives bàsiques directament o indirecta relacionades amb la gestió d'institucions museístiques, o bé de models d'estatuts de museus, o bé del seminari que es preveu organitzar. El primer dossier previst és un recull legislatiu sobre museus.
5. Edició d'un carnet de soci de l'Associació. Tardor. (Vegeu l'Àrea de Serveis al Socis)
6. Recerca d'un editor privat interessat en la publicació, enguany, de la traducció d'una obra de

museologia, tot fent les gestions oportunes a fi d'obtenir algun ajut institucional i promovent la seva divulgació i rendibilitat mitjançant algun mecanisme de subscripció prèvia.

6. ÀREA DE SERVEIS AL SOCI

6.1. OBJECTIUS GENERALS

A. Oferir serveis induïts als socis, complementaris als anteriors, de caràcter instrumental.

6.2. CRITERIS

Aprofitar la pertinença a l'Associació com a mecanisme d'obtenir avantatges, beneficiant-se de la prestació de serveis que fan o poden fer d'altres, ja sigui fent valer simplement el nombre d'associats com a consumidors potencials preferents o fent valer el propi nom, prestigi i força de l'Associació.

La dinàmica del col·lectiu i l'aparició de novetats aniran definint i actualitzant el contingut del programa a seguir.

6.3. PROGRAMA INICIAL

1. Oferir informació puntual, a aquells socis que ho sol·licitin, en matèria de convocatòries de places de museòleg.

2. Realització d'un carnet d'associat que comporti avantatges en l'accés a museus, a les seves activitats i productes, així com en d'altres activitats/serveis que, produïts fora del sector, puguin ser interessants per al col·lectiu professional (bases de dades, mediateques, exposicions, fires d'equipament divers, certàmens, etc.), i descomptes en alguns establiments relacionats amb el sector (llibreries, equipament, material fungible, etc.).

La posada en marxa d'aquest carnet requereix un cert temps atès que cal fer un bon nombre de gestions prèvies a fi de poder comptar amb un mínim d'avantatges amb que acompanyar-lo. Es preveu posar en marxa el carnet cap a finals d'any.

3. Instar al Servei de Museus de la Generalitat que posi a l'abast del col·lectiu professional i universitari una biblioteca especialitzada en museologia, sobre la base de la que ja disposa per a ús del propi Servei, creant mecanismes d'ús (consulta, préstec, reprografia, etc.) que abastin tot el territori català.

7. ÀREA DE DEFENSA PROFESSIONAL

7.1. OBJECTIUS GENERALS

A. Consolidació de l'estatus laboral dels museòlegs.

B. Defensa dels seus legítims drets i interessos.

7.2. LÍNIA D'ACTUACIÓ

Per endegar una acció en aquesta matèria, coherent amb les possibilitats reals d'una associació embrionària com la nostra, s'haurien de donar un seguit de fases paulatines, encaminades a establir un consens de base i a assegurar la presència de l'Associació en els àmbits d'influència pertinents. Les fases o els passos a seguir serien:

A. Conèixer la realitat professional concreta de cada associat, per la qual cosa proposem la realització d'un estudi on es recullin totes les modalitats de contractació i situacions laborals dels nostres associats.

B. Establir quins han de ser els mínims contractuals i les condicions mínimes en què s'ha de desenvolupar la professió museològica. Això, a la pràctica, suposaria la creació d'un reglament, per la qual cosa es proposa de transmetre al Servei de Museus de la Generalitat el caire prioritari que té per al col·lectiu aquest tema i demanar-li que acceleri els tràmits de gestió del Reglament que els seus serveis jurídics estan revisant. En el cas de continuar l'actual estat d'impasse, es proposa crear una comissió dins l'Associació que elabori unes normes bàsiques de la professió de museòleg, per

tal que serveixin -encara que sigui provisionalment- com a plataforma o document base per a recomanar -i en un futur reclamar- a les diferents administracions i empreses gestores de museus o de serveis museístics, el seu compliment.

- C. Difondre el contingut del Reglament -o en el seu cas, de la plataforma- i negociar la seva aplicació. Per aquesta raó proposem la tramesa d'aquesta informació a tots els ens gestors de museus, públics o privats. Alhora també proposem la negociació oberta del Reglament amb el Servei de Museus, i la negociació -bàsicament- amb les administracions (Diputacions, Generalitat, Federació i Associació de Municipis), perquè es comprometin a aplicar o a recomanar la seva aplicació entre els seus membres, segons sigui el cas.
- D. Una vegada aprovat el Reglament (o, en el seu defecte, el document base elaborat per l'Associació) i conegut per les diferents administracions (o negociant amb elles en el cas que només hi hagi el document-base), l'Associació actuarà enfront d'aquelles actituds que consideri lesives per als seus associats i per als interessos de la professió.

7.3.PROGRAMA

1. Per a l'any 1996, es proposa la realització dels punts A i B anteriorment exposats, això és: realitzar un estudi de la situació, demanar a la Generalitat que acceleri el tràmit del Reglament de Personal i negociar-lo, o -si es demora molt- elaborar una plataforma o document-base de mínims.

D'acord amb els contactes mantinguts amb el Servei de Museus de la Generalitat des del juliol passat, és voluntat de l'actual Direcció General sotmetre a opinió de l'AMC el text elaborat d'aquest decret, un cop rebí el vist-i-plau dels serveis jurídics. La Junta preveu el debat d'aquest important decret al si de les Seccions Territorials a fi de recollir l'opinió dels professionals associats i de poder elevar-la a la Generalitat.

2. Continuar emprant aquelles accions que es consideri oportunes enfront de les situacions contràries als interessos de la professió, dins la línia de ponderació que ha de caracteritzar l'actuació col·legiada d'una associació.
3. Realitzar gestions prop les Administracions i els titulars de museus a fi d'aconseguir una major professionalització dels museus i una major transparència i un major rigor en l'accés als llocs de treball museístics. A la vegada, demanar, especialment als municipis, que contemplin l'assessorament de l'Associació en matèria de convocatòria de places tècniques als museus, així com també en matèria de projectes museològics i museogràfics.

8.GESTIÓ I ORGANITZACIÓ

Finalment, resten, com a component del programa, però en relació a totes les àrees de treball, un conjunt de temes que podrien molt bé bastir una **subàrea de Gestió i Organització**, la majoria dels quals entren en el domini competencial (estatutari) de la presidència, vicepresidència, secretaria i tresoreria, així com en el dels vocals territorials, i que, no per ser molts d'ells força obvis, deixen de tenir la seva transcendència en el programa global de l'Associació.

- **Representació i relacions institucionals.** Presentació i establiment de contactes i de col·laboracions estables amb les administracions públiques, institucions i associacions professionals afins. Relacions amb el Col·legi de Llicenciats. Relació amb els Mitjans de Comunicació.
- **Gestió interna.** Organització pròpia de la Junta Directiva (convocatòries, actes, coordinació, preparació documentació) i cura del funcionament general de l'Associació : control de socis (fitxer de socis, admissions, altes i baixes, mailing, directori, carnets, etc.); infraestructura i equipament (local social, custòdia béns i fons de publicacions, arxiu documental, llibre d'actes, carteria i trameses, tামpons); logística d'Assemblees i actes; etc.
- **Gestió econòmica.** Gestió dels comptes de l'Associació (elaboració i gestió balanç i pressupost

anual, gestió de la CC, llibre de caixa, pagaments, cobrament de qüotes, etc.), gestió fiscal i declaracions trimestrals (NIF, IAE, exempció IVA, etc.) i captació de recursos aliens amb caràcter finalista (recerca d'espònsors per activitats, subvencions, etc.). Creació de la figura de l'entitat (institució o empresa) col·laboradora de la AMC, que mitjançant una col·laboració econòmica tindria dret a rebre un conjunt de serveis de l'AMC (recepció gratuïta del butlletí, així com de documents i publicacions; informació, invitació preferent i descomptes en activitats, etc.).

- **Seccions Territorials.** Assistència periòdica dels membres de la Junta Directiva a les reunions de les Seccions Territorials. Coordinació de les SS.TT. mitjançant els vocals territorials, membres de la Junta. Programació, a cada ST, d'uns objectius i d'unes activitats mínimes (al menys, una activitat anual formativa o de debat) -sens perjudici de la sobirania de cada ST-.
- **Promoció i extensió.** Realització de campanyes d'extensió i promoció de l'Associació, entre la professió: a partir de la difusió del fulletó editat, a partir de la presència en revistes i altres mitjans, i a partir d'altres iniciatives en les que és imprescindible la participació de tots els socis.

RELACIÓ D'ASSISTENTS A L'ASSEMBLEA FUNDACIONAL.

1	ALCALDE GURT, GABRIEL	MUSEU COMARCAL DE LA GARROTXA. OLOT
2	ARXÉ GÀLVEZ, JOAQUIM	MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA. BARCELONA
3	BALLART HERNÁNDEZ, JOSEP	ASSOR. DE MUSEUS / PROJECTE CIUTADELLA DE CALAFELL
4	BARJAU RICO, SANTI	MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. BARCELONA
5	BERNADES POSTILS, JAUME	MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE SOLSONA
6	CABALLERO BASSEDAS, MONTSE	SERVEIS TERRITORIALS DE CULTURA. TARRAGONA
7	CALDERER SERRA, JOAQUIM	MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE SOLSONA
8	CARBÓ RIBUGENT, GEMMA	MUSEU MONOGRÀFIC D'EMPÚRIES L'ESCALA
9	CASANOVAS ROMEU, ÀNGELS	MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA. BARCELONA
10	CODINA BAGUÉ, JOSEP MARIA	MUSEU-ARXIU MUNICIPAL DE CALELLA
11	ENRICH GREGORI, ROSER	MUSEUS DE SABADELL
12	ESPINAGOSA MARSÀ, JAUME	MUSEU COMARCAL DE L'URGELL. TÀRREGA
13	ESPONA CASCALES, M. ÀNGELS	MUSEU ETNOGRÀFIC DE RIPOLL
14	FARNÓS BEL, ÀLEX	MUSEU DEL MONTSIÀ. AMPOSTA
15	FERRAN GOMEZ, DOMÈNEC	MUSEUS DE TERRASSA. IMCET
16	FREIXAS CAMPS, PERE	MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT. GIRONA
17	GARCIA SASTRE, ANDREA	MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. BARCELONA
18	GAROLERA DE PRADES, DOLORS	MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. BARCELONA
19	GASSÓ HOJA, MAGDA	SERVEI DE MUSEUS. BARCELONA
20	GASSÓ RAMIRO, CARMÉ	SERVEI DE MUSEUS. BARCELONA
21	GONZÁLEZ PÉREZ, JOAN RAMON	IEI. SERVEI D'ARQUEOLOGIA. LLEIDA
22	GRACACÓS TEIXIDOR, GEORGINA	MUSEU MUNICIPAL DARDER. BANYOLES
23	GUASCH CANALS, MARIA TERESA	MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. BARCELONA
24	GURRI COSTA, ESTHER	MUSEU COMARCAL DEL MARESME. MATARÓ
25	ICETA LLORENS, NÚRIA	MUSEU DEL FERROCARRIL. VILANOVA I LA GELTRÚ
26	ILLS VILÀ, MONTSERRAT	MUSEU DEL FERROCARRIL. VILANOVA I LA GELTRÚ
27	JOAN ROSA, JOSEP MARIA	MUSEU DEL JOGUET DE CATALUNYA. FIGUERES
28	JOFRESA PUIG, MERCÈ	MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. BARCELONA
29	MARFÀ RIERA, CARLES	MUSEU COMARCAL DEL MARESME. MATARÓ
30	MARTÍ LLAMBRIC, MIQUEL	MUSEU CAU DE LA COSTA BRAVA. PALAMÓS
31	MARTÍN ORTEGA, AURORA	MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA, GIRONA
32	MASSÓ CARBALLIDO, JAUME	MUSEU NACIONAL ARQUEOLÒGIC DE TARRAGONA
33	MATAS DE LA CRUZ, SOFIA	MUSEU DIOCESÀ DE TARRAGONA
34	MAYNÉ AMAT, JOAN	MUSEU DE BADALONA
35	MENÉNDEZ PABLO, XAVIER	MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA. BARCELONA
36	MERCADAL FERNANDEZ, ORIOL	MUSEU CERDÀ. PUIGCERDÀ
37	MESTRES SOLÉ, DOLORS	MUSEU COMARCAL DE LA CONCA DE BARBERÀ. MONTBLANC
38	MIR FELIP, ANNA	MUSEU COMARCAL DE REUS
39	MONTMANY MADURELL, MARTA	CENTRE GESTOR DE MUSEUS. VIRREINA. BARCELONA
40	MONTSERRAT, ROSA MARIA	SERVEI DE MUSEUS. BARCELONA
41	MUNTAL MUNTS, JOSEP	MUSEU DE GRANOLLERS
42	NAVARRO GITART, JESUS	MUSEU D'ART JAUME MORERA. LLEIDA
43	PARÉS TOMÀS, SERRA	MUSEU D'ARTS DECORATIVES. BARCELONA
44	PARÍS FORTUNY, JORDI	MUSEU DE VALLS
45	PEREGRINA PEDROLA, NEUS	MUSEUS DE TERRASSA. IMCET
46	PIBERNAT DOMÈNEC, MERCÈ	SERVEI DE MUSEUS. BARCELONA
47	RIUS FONT, CARMÉ	CERC. DIPUTACIÓ DE BARCELONA
48	ROSICH TRULLOLS, RAMON	MUSEU DE LA VIDA RURAL. L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ.
49	ROVIRA PORT, JORDI	MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA. BARCELONA
50	RUEDA TORRÉS, JOSEP MANUEL	MUSEU ETNOLÒGIC DEL MONTSENY. ARBÚCIES
51	SAGUÉS BAIXERAS, RAMON	MUSEU TORRE BALLDOVINA. SANTA COLOMA DE GRAMENET
52	SAULA BRIANSÓ, ORIOL	MUSEU COMARCAL DE L'URGELL. TÀRREGA
53	SOLÉ LLADÓS, DANIEL	CERC. DIPUTACIÓ DE BARCELONA
54	SOLÉ MASERAS, MATIES	MUSEU COMARCAL DE LA CONCA DE BARBERÀ. MONTBLANC
55	SORIANO MARÍN, MARIA DOLORS	MUSEU ETNOLÒGIC DE BARCELONA
56	TARRÚS GALTER, JOSEP	MUSEU ARQUEOLÒGIC COMARCAL DE BANYOLES
57	TORRENT, ENRIC	MUSEU DEL MONTGRÍ I DEL BAIX TER. T. DE MONTGRÍ
58	TORRENTS DIAZ, LLUM	MUSEU DE LA MARINA. VILASSAR DE MAR
59	VERRIÉ FAGET, FREDERIC PAU	MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT. BARCELONA
60	VICENTE GUITART, CARLES	CERC. DIPUTACIÓ DE BARCELONA
61	VILÀ NOGUERA, FRANCESC	MUSEU COMARCAL DE MANRESA
62	XANDRI SOLÉ, JOANA	INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCs. LLEIDA

DOCUMENT 7

ASSOCIACIÓ DE MUSEOLEGS DE CATALUNYA 1ª JUNTA DIRECTIVA

Joan Mayné i Amat (President)
Museu de Badalona.

Josep Tarrús i Gualter (Vice-president)
Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles.

F. Xavier Menéndez i Pablo (Secretari)
Museu d'Arqueologia de Catalunya

Daniel Solé i Lladós (Tresorer)
Centre d'Estudis i Recursos Culturals. Diputació de Barcelona.

Jaume Espinagosa i Marsà (vocal)
Museu Comarcal. Tàrrrega

Carles Marfà i Riera (vocal)
Museu Comarcal del Maresme

Jaume Massó i Carballido (vocal)
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona.

Josep Manuel Rueda i Torres (vocal)
Museu Etnològic del Montseny La Gabella

Llum Torrents i Díaz (vocal)
Museu de la Marina

M. Teresa Subirats i Argentó (vocal territorial S.T. Tarragona)
Museu del Montsià

Jesús Navarro i Guitart (vocal territorial S.T. Lleida)
Museu d'Art Jaume Morera

Domènec Ferran i Gómez (vocal territorial S.T. Barcelona)
Museu de Terrassa (IMCET)

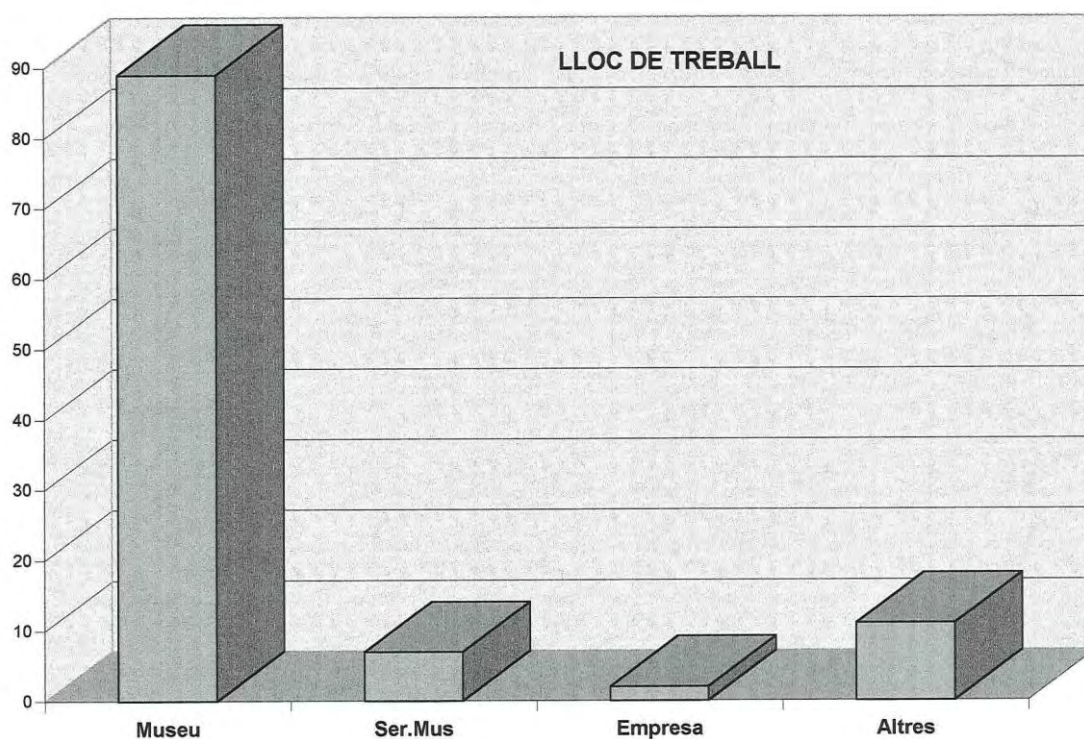
Miquel Martí i Llambrich (vocal territorial S.T. Girona)
El Cau de la Costa Brava - Museu de la Pesca

SITUACIÓ PROFESSIONAL DELS SOCIS DE L'AMC (1996)

Josep Manuel Rueda

Del conjunt de socis de l'AMC, només 109 persones han enviat l'enquesta, l'any 1996, sobre la seva situació professional. Això ens ha impedit, en el primer període de funcionament de l'associació poder disposar d'un quadre exacte sobre l'estat real dels nostres treballadors tècnics de museus.

Aquestes 109 enquestes retornades, ens mostren com la quasi totalitat dels nostres socis treballen directament a museus, mentre que el nombre de persones que desenvolupen la seva tasca en serveis museístics és mínima. Més insignificant encara és el nombre d'associats que treballen per a empreses privades; encara que aquest és un fenomen que es pot incrementar en un futur immediat (veure gràfica 1).

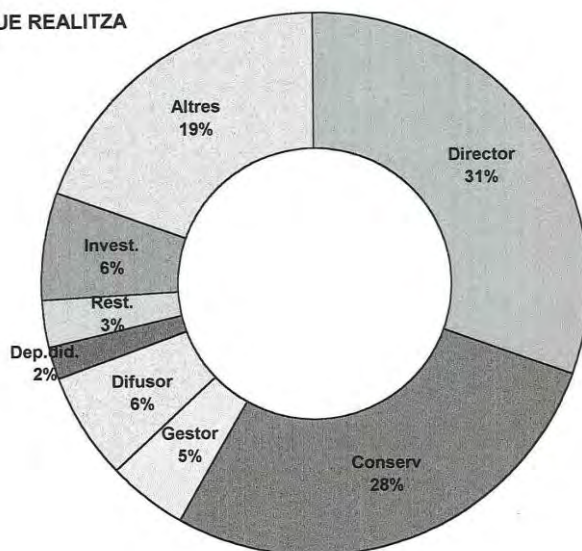

GRÀFICA NÚM. 1

Pel que fa a la funció desenvolupada en el lloc de treball, el 31% dels socis enquestats són directors i un 28% conservadors. Un 19% duen a terme altres tasques de Tècnics Superior de Museus (gestor, difusors, departaments didàctics, investigació). També en la nostra associació hi són representats, encara que residualment, el col. lectiu de restauradors (3%). Finalment tenim un 19% dels enquestats

que fan tasques diverses en el museu o referides al món dels museus, que no s'adscriuen exactament als paràmetres definits anteriorment (veure gràfica 2).

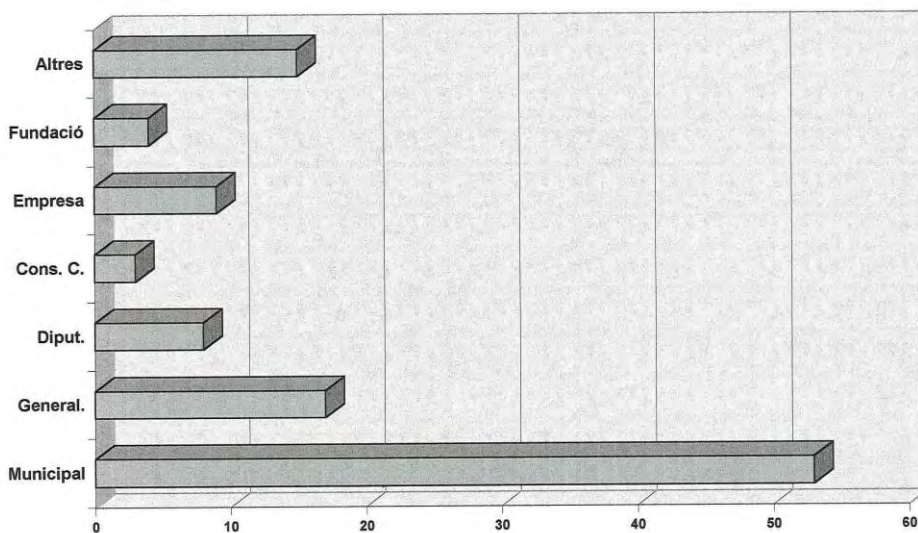
FUNCIÓ QUE REALITZA

GRÀFICA NÚM. 2

Una altra dada significativa és que de manera aclaparadora, la major part dels nostres associats, depenen de l'administració municipal. Segueixen amb molta diferència els museòlegs de La Generalitat, seguit per els de les Diputacions i encara amb molta més diferència pels Consells Comarcals. Pel que fa a la iniciativa privada, hi comença a ser present en els nostres museus. En algunes ocasions, però, amb formulacions irregulars o poc sòlides, com col. lectius constituïts en Associacions, Societats Civils, etc., que no és res més que modalitats de subcontractació encoberta, que empen les administracions públiques i que en la nostra base de dades figura com a altres. No obstant al cantó d'aquest sector pseudoprivat, que encubreix una situació laboral totalment precària, existeixen empreses ben constituïdes, fundacions privades o col. leccions propietat d'una persona. (veure gràfica núm. 3).

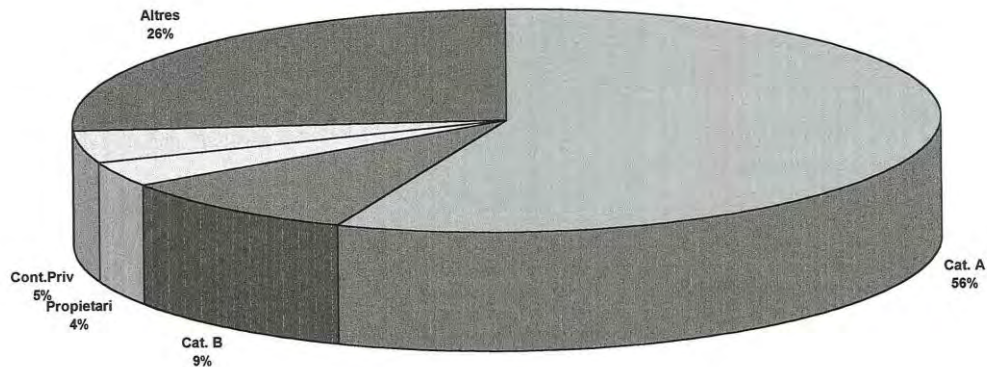
DEPENDÈNCIA LABORAL

GRÀFICA NÚM. 3

Pel que fa a la categoria professional (gràfica número 4), el 56 % estan considerats com a Tècnics de grau superior de tipus A. Nogensmenys aquest no és un percentatge alt, donat que encara hi ha un 9% dels nostres associats, que estan contractats com a tècnics de grau mitjà o categoria B. La resta majoritàriament són persones subcontractades (26% d'altres), que solen respondre a contractes en precari, poc recomenables. En aquesta gràfica, també podrem observar com un 4% dels nostres associats són propietaris de les seves col. leccions o museus o d'empreses de serveis museístics i un 5% treballa com a empleats en aquestes mateixes empreses.

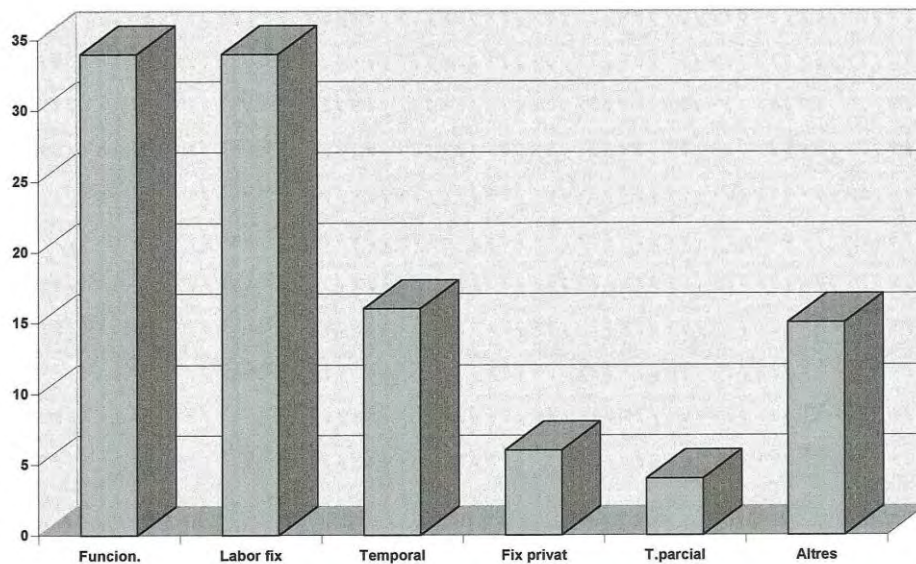
TIPUS DE CONTRACTE

GRÀFICA NÚM. 4

Pel que fa a la modalitat de contracte, s'estableix un equilibri total entre funcionaris i personal laboral fix. Això reflecteix una pràctica de contractació, que està esdevenint generalitzada entre les administracions, la substitució dels funcionari pel laboral fix. En un percentatge inferior es troben els fixos privats i els que treballen a temps parcial. També sembla augmentar la tendència dels treballadors temporals i el que encara és més inquietant és que el nombre de persones que entren en l'epígraf d'altres modalitats de contractació és considerable. I és inquietant per que si pot amaga, evidentment no sempre, subcontractació (gràfica 5).

MODALITAT DE CONTRACTE

GRÀFICA NÚM. 5

Aquest informe denota la precarietat de la nostra situació laboral, davant un buit normatiu que reguli unes condicions mínimes de contractació, com la consideració de la categoria, i davant d'una manca d'acció corporativa del nostre col·lectiu.

Aquestes dades ens donen una aproximació a l'estat real de la qüestió, però no són suficients per a poder generalitzar. No obstant les tendències que marca estan ben delimitades i deuen d'estar poc desviades de la realitat (no en va són el resultat d'una enquesta contestada per 109 membres del nostre col·lectiu). Segurament la situació dels professionals dels museus ha millorat respecte temps pretèrits, el contrari seria catastròfic, però és del tot insuficients per a donar solidesa a l'actual realitat museística catalana.

RESUM ESTADÍSTIC.

Lloc de treball		Funció		Dependència Laboral	
Museu	89	Director	33	Municipal	53
Serveis Museístics	7	Conserv	30	General.	17
Empresa	2	Gestor	5	Diput.	8
Altres	11	Difusor	7	Cons. C.	3
		Depart. Didàctic	2	Empresa	9
		Restauració	3	Fundació	4
		Investigació	7	Altres	15
		Altres	22		
Tipus de contracte		Modalitat de contracte		Situació actual	
Cat. A	61	Funcionaris	34	En actiu	104
Cat. B	10	Laboral fix	34	A l'atur	4
Propietari	4	Temporal	16	N.C.	1
Contrac. Privat	5	Fix privat	6		
Altres	28	Temps parcial	4		
Cap	1	Altres	15		